K. KWAŚNIEWSKI

voi pune actorii să repete...

K. KWAŚNIEWSKI

Voi pune actorii să repete...

În româneşte de Constantin Streia şi Theodor Holban

Editura Univers
Bucureşti – 1972

...Aud
Că pe la teatru, oameni vinovaţi,
Prin însuşi jocul ascuţit al dramei,
Au fost atât de răscoliţi în suflet,
Încât pe loc păcatul şi-au strigat,
Omorul n-are limbă, dar vorbeşte
Cu grai minune. Voi pune actorii
Să repete crima...

Shakespeare, HAMLET, Actul II, Scena 2

Cuprins

CAPITOLUL ÎNTÂI Personalul de la Zakopane soseşte la linia a patra...5
CAPITOLUL DOI „Roman, de ce nu răspunzi?”...13
CAPITOLUL TREI Zaharniţa de argint18
CAPITOLUL PATRU Anchetarea Mariei Rudzinska25
CAPITOLUL CINCI Sora mai mare38
CAPITOLUL ŞASE Doctorul şi şoferul de taxi46
CAPITOLUL ŞAPTE „Am pus în el cianură şi i l-am dat...”55
CAPITOLUL OPT Altă întâmplare ciudată67
CAPITOLUL NOUĂ Franek72
CAPITOLUL ZECE Consfătuirea de la Comandamentul General86
CAPITOLUL UNSPREZECE „Bineînţeles, domnule căpitan...”92
CAPITOLUL DOISPREZECE Crima este un lucru îngrozitor100
CAPITOLUL TREISPREZECE „Sunteţi un om ciudat...”111
CAPITOLUL PAISPREZECE O zi însorită la Zakopane127
CAPITOLUL CINCISPREZECE Seara şi noaptea în călătorie135

CAPITOLUL ÎNTÂI
Personalul de la Zakopane soseşte la linia a patra...

Era una din dimineţile acelea nestatornice şi răcoroase de primăvară, în care aproape la fiecare cincisprezece minute cade câte o mică ploaie, urmată de o scurtă înseninare.

Anna se uită pe geamul din stânga al taxiului şi văzu deasupra străzii un cer albastru şi limpede. Îşi aruncă privirea şi pe cel din dreapta. Peste grădinile şi acoperişurile pe lângă care treceau, aluneca în grabă un nor negru, jos şi zdrenţuit.

Anna se sprijini de fotoliul maşinii, atingându-şi involuntar gluga udă a trenciului, şi tot involuntar, zâmbi. Tânărul acela cu aspect de sălbatic se ţinuse după ea aproape trei ore, ceea ce-i făcuse plăcere, cu toate că nici acum, după ce-l pierduse din vedere, n-o recunoştea deschis; şi zâmbetul de pe faţa ei dispăru tot atât de repede cum apăruse.

„Toanto, şopti ea cât putu de încet ca să n-o audă şoferul, n-o să fie o zi uşoară. Apoi, închizându-şi ochii pe jumătate, adăugă în gând: Da, da, nici vorbă că n-o să fie uşoară. Poate că va fi chiar cea mai grea din viaţa ta...”

Maşina viră brusc. Ea deschise larg ochii. În faţa ei se afla holul jos şi boltit al Gării Centrale. Se uită la ceas. Era zece fără zece. Avea destul timp. Trenul de

la Zakopane va sosi abia peste douăsprezece minute.

Plăti cursa şi porni repede pe scara ce ducea spre holul gării. Se uită în jur. La casele de bilete aşteptau zeci de persoane. Străbătu holul şi se opri în faţa unui automat să ia un bilet de peron. În timp ce căuta în poşetă o monedă de doi zloţi, se privi în oglinda din mijlocul automatului. Văzu o faţă obosită, fără zâmbet, buze încleştate şi ochi neliniştiţi. Cu un gest reflex îşi aranja şuviţele de păr blond ce-i ieşeau de sub glugă şi, îndreptându-şi spinarea, lovi nerăbdătoare cu degetele în discul automatului. Abia atunci îşi dădu seama că în mâna cealaltă mai ţinea moneda de doi zloţi, o introduse repede în orificiu, citi instrucţiunile şi apăsă pe buton. Automatul zăngăni, efectuând obişnuitele mişcări mecanice, şi biletul ateriză în micul jgheab de nichel. Anna mai privi un timp automatul, fără să-şi dea seama că aici nu se mai putea întâmpla nimic. Apoi întinse, nerăbdătoare, mâna, luă biletul şi porni spre ieşirea pe peron. Era ora zece şi două minute.

— Trenul de Zakopane nu a sosit încă? îl întrebă ea cu o bruscă nelinişte pe controlor.

Dacă în dimineaţa aceea, când cercetase tabelul cu mersul trenurilor, nu fusese cumva destul de atentă, şi Marysia sosise mai înainte, ar fi o fatalitate.

— Nu, răspunse controlorul, perforă grijuliu biletul de peron şi-l înapoie cu o privire şovăielnică, de parcă l-ar fi bănuit fals. Dar cred că va sosi îndată. Nu l-au anunţat încă, ceea ce înseamnă că n-a plecat din Gara de Vest.

Răsuflă uşurată. În aceeaşi clipă, la megafonul gării se auzi o voce stridentă de femeie:

— Personalul de la Zakopane soseşte la linia a patra! Repet: personalul...

Anna grăbi pasul. Dar trenul încă nu se vedea şi ea se opri, gâfâind, lângă stâlpul celui mai apropiat felinar. Treptat, respiraţia i se linişti. Se gândi iar, fugar, la tânărul acela, dar gândul şi pieri într-o frântură de secundă, fiindcă în depărtare, prin reţeaua împletită a cablurilor şi a pădurii de semafoare, se ivi locomotiva electrică, impunătoare, de culoare verde, trăgând în urma ei şirul de vagoane. Trenul se afla încă destul de departe, aşa că nu se auzea. Apoi se apropie. Pe peron trecu un cărucior de marfă caraghios, asemănător cu un gândac, în care se aflau trei feroviari cu cămăşile descheiate. Anna se descheie la trenci şi-şi scoase gluga. În clipa aceea strălucea soarele, şi din băltoacele de pe peron se ridicau nouraşi de aburi. Trenul se apropia.

Locomotiva electrică trase încet şirul de vagoane până la capătul peronului şi se opri.

Anna trecu pe lângă vagoanele de poştă şi ajunse în dreptul vagonului de dormit, din care tocmai se dăduse jos conductorul; acesta îi întindea mâna unei bătrâne, ajutând-o să coboare. În spatele ei se vedea un grup de pasageri, înghesuindu-se în uşă şi pe culoar. Începură şi ei să coboare, oprindu-se, pe rând, pe peron. Şapte. Opt. Toţi.

Se trase spre uşa vagonului, ca să nu fie luată de valul de oameni, care începea să se scurgă de-a lungul peronului. Apoi porni înapoi repede. În fond mai putea fi un vagon de dormit la coada trenului.

Cineva o atinse uşor pe umăr. Se răsuci brusc pe călcâie şi răsuflă, în ziua aceea, pentru a doua oară, uşurată.

În faţa ei se afla o femeie tânără, îmbrăcată într-un taior şi cu trenciul descheiat. Într-o mână ţinea o

valiză mică, iar în cealaltă – poşeta. Se aplecă înainte şi, fără să lase bagajul din mână, atinse fugitiv cu buzele obrazul celei ce o aştepta.

— Bună, Anna! M-am temut că n-ai primit telegrama şi n-o să vii. Bine c-ai venit.

Cum stăteau aşa faţă-n faţă, îţi dădeai seama de la prima privire că sunt rude apropiate. Erau la fel de înalte şi de blonde: păr blond, faţă bălaie şi ochi de culoare deschisă.

— Bună, micuţo! N-ai venit cu vagonul de dormit?

Anna se strădui să pară sincer interesată şi, spre mulţumirea sa, constată că reuşise.

— Abia în ultimul moment m-am hotărât să plec şi n-am mai găsit loc. Să mergem...

Cea mai tânără o trase, fără să zâmbească, spre ieşire. Porniră încet, strecurându-se printre oamenii ce se înghesuiau încărcaţi cu bagaje, înconjurându-le din ambele părţi. O vreme au mers fără să scoată o vorbă.

„De ce n-o spune nimic?”, se gândi Anna, fără s-o privească pe sora ei. „Fiindcă s-a hotărât să facă, dacă n-o fi şi făcut, cea mai mare tâmpenie din viaţa ei prostească.”

Se strădui vreme de o clipă să-şi stăpânească furia crescândă, însă nu izbuti şi, uitându-se pieziş la sora ei, spuse aspru:

— Aseară am primit telegrama ta. Ştiu din experienţă că nu-ţi place corespondenţa inutilă. M-ai rugat să vin să te aştept la gară. Am venit. Iată-mă. Ce s-a-ntâmplat?

Cealaltă dădu din umeri.

— Marysia... şopti Anna, mirându-se că sora sa o aude în ciuda zarvei din jur.

— Ce-i?

— Te întreb ce s-a-ntâmplat.

— Ştii doar ce s-a-ntâmplat.

— Ştiu şi nu ştiu. Ştiu ce se putea-ntâmpla. Ce se poate întâmpla. Dar cred că n-o să-l părăseşti pe Roman pentru... pentru mucosul ăla?

Maria se opri, puse jos valiza şi începu să caute biletul în poşetă. Anna se uita nerăbdătoare la degetele ei frumoase, ce răscoleau zadarnic zecile de obiecte din fundul poşetei. Se gândea că poate nu fusese niciodată atât de furioasă ca în ziua aceea pe sora ei mai mică.

— Poţi să-i spui şi aşa, răspunse Maria, scotocind mereu prin poşetă. „Să-ţi părăseşti soţul pentru un mucos frumos.” Se vede că aşa vezi tu lucrurile. Nu pot avea nicio pretenţie de la tine, fiindcă eu îl iubesc, nu tu. L-am găsit!

Scoase biletul şi-l dădu Annei, care-l luă, absentă. După aceea, ridică valiza şi porniră. Un hamal încărcat cu bagaje le despărţi, strigând:

— Loc!... Pardon!

Apoi se apropiară din nou una de alta prin mulţimea ce se înghesuia la ieşire.

— La urma urmei, pentru tine sunt vorbe... acestea sau altele. Dar pentru mine este cea mai importantă problemă din viaţa mea! spuse Maria.

Anna prezentă la control biletele şi se văzură, în sfârşit, în faţa gării. O apucă pe soră-sa de umeri. Stăteau acum mai la o parte, lângă grilaj, şi mulţimea le ocolea la oarecare distanţă.

— Nu-i adevărat! El nu poate fi „cel mai important” pentru tine. Gândeşte-te la Roman!

— M-am gândit. Mă gândesc, dar asta nu poate să schimbe nimic. De altfel, i-am spus lui Roman de Henryk...

— I-ai spus!

— Da, chiar el m-a sfătuit să plec pentru o săptămână undeva şi să chibzuiesc. E, după cum ştii, un om calm. Am plecat la Zakopane. Dar nu mi-a trebuit o săptămână ca să iau o hotărâre, aşa că m-am întors. Ţi-am telegrafiat fiindcă vreau să fii de faţă la discuţia noastră. Nu-mi vine uşor. Roman a fost totdeauna foarte bun cu mine.

— Da, a fost foarte bun cu tine! izbucni Anna, nemaiputându-şi stăpâni mânia bruscă împotriva acestei fete, pe care o crescuse şi se deprinsese s-o iubească nu numai ca pe o soră, ci şi ca pe o fiică.

— Într-adevăr, a fost prea bun cu tine! Prea bun! Prea bun!

Se întoarse şi o luă înainte, spre staţia de taxiuri. Maria porni după ea, o ajunse şi-i bară drumul.

— Nu mă lăsa singură, exclamă ea, speriată. El o să înţeleagă...

— Cu siguranţă!

Anna ar fi vrut să plece, dar nu se mişcă din loc. N-o putea lăsa singură. Maria, parcă înţelegând situaţia, adăugă repede şi rugătoare:

— E un om bun. O să vezi c-o să-mi primească decizia liniştit. Chiar el mi-a spus că este cu douăzeci de ani mai bătrân şi că... Mi-a spus de multe ori asta. Hai cu mine. El ţine la tine.

Anna îşi lăsă capul în jos, apoi îl ridică. În ochii ei nu mai era nici silă, nici nelinişte, ci numai deznădejde.

— Vei distruge două vieţi, şi pe-a lui, şi pe-a ta, murmură ea. Oare de ce întotdeauna oameni minunaţi, talentaţi şi harnici ca Roman se căsătoresc cu idioate ca tine, care se gândesc numai la rochii şi la amanţi?

— N-am avut niciun amant. N-am vrut să fiu cum spui tu, de aceea i-am mărturisit totul... Am vrut să mă port cinstit cu el...

Porniră spre staţia de taxiuri.

Maşinile care transportau valul de călători sosiţi cu trenul de Zakopane plecaseră, şi acum apăreau taxiuri goale.

— Ai vrut să fii cinstită! Oh, de n-ar fi aflat asta niciodată! Nu-i cinstit să-i faci pe alţii să sufere ca să-ţi uşurezi viaţa.

— Vrei să spui că ar fi fost mai cinstit să-l înşel?

Anna nu răspunse. Ajunseseră la staţia de taxiuri. Ea smuci cam brusc uşa ce se deschise uşor. Se suiră în maşină. Maria puse în spate valiza, dar sora ei mai mare şi-o aşeză inconştient pe genunchi. Când uşa se închise cu zgomot şi automobilul porni, Maria se aplecă spre şofer şi-i spuse:

— Strada Dębowa, doisprezece.

— Dębowa? Omul se-ntoarse pentru o clipă spre ea: Unde e asta?

— În cartierul Okęcie. O străduţă cu vile. Ultima casă, lângă pădurice. Te rog, porneşte. O să-ţi arăt pe urmă.

Se lăsă, în sfârşit, pe pernă.

— De ce vrei să mă vâri şi pe mine în treaba asta? întrebă sora mai mare. Bătea inconştient cu degetele în marginea valizei.

— Dar pe cine? întrebă cu naivitate cealaltă. Doar nu te am decât pe tine. M-ai crescut, Ania, şi...

— Şi vrei ca Roman să-mi mulţumească personal că te-am educat atât de bine! Tăcu. N-ar trebui să vin cu tine, adăugă ea apoi fără convingere. Ştia că o va însoţi, că trebuia s-o însoţească. Orice s-ar întâmpla în viaţa surorii sale, ea va lua totdeauna asupră-şi

răspunderea, fie cât de mare.

— Eşti obligată! Marysia o apucă de mână. Anna voi să şi-o retragă, dar n-o făcu. Îi vei explica. Pe tine o să te creadă...

— Şi pe tine te-ar crede...

Tăcură. Taxiul înainta, mergând încet într-un lanţ lung de maşini, şi se opri în faţa stopului, la o intersecţie.

— Ia uită-te, spuse încet Maria, arătând spre o tăbliţă mică, ovală, de pe peretele lateral al maşinii în intervalul dintre fotolii: „Taximetru de persoane – 2224”.

Anna îşi înălţă capul. Privi o clipă-n gol fără să înţeleagă. Apoi auzi vocea surorii sale.

— Taximetru de persoane numărul 2224... se potriveşte... Chiar că e tare ciudat... Când m-am măritat cu el aveam douăzeci şi doi de ani, şi acum am douăzeci şi patru...

Anna îşi întoarse spre ea ochii înlăcrimaţi.

— Marysia, Marysia... şopti ea, aplecându-şi capul.

Maria zări două lacrimi căzând pe capacul valizei şi transformându-se în două pete lucitoare, neregulate.

— Nu plânge, te rog să nu plângi, spuse ea cu glas înăbuşit.

— Trebuie să faci asta neapărat? Dacă el ţi-a dat timp de gândire, mai gândeşte-te – până nu e prea târziu. El...

Tăcu iar, înainte de a-şi termina fraza. Doar ştia că e prea târziu. Nu se mai putea schimba nimic. Roman...

Nu voia să se gândească la el. Îşi întoarse capul spre Maria, care spuse cu hotărâre:

— Sunt silită... Crede-mă sau nu, dar îl iubesc într-adevăr pe Henryk. Şi ştiu că nici Roman n-ar fi vrut să

rămân cu el, dar să iubesc pe altcineva. De altfel, mi-a îngăduit să aleg – şi am ales. Se opri, apoi adăugă cu o deznădejde neaşteptată în glas: Nu pot altfel... nu pot...

Şoferul se uita curios în oglinda în care vedea două chipuri de femei tinere. Băgă de seamă că cea mai tânără îşi reazămă capul de umărul celeilalte şi-şi acoperă ochii cu palmele.

CAPITOLUL DOI
„Roman, de ce nu răspunzi?”...

Vila mică, fără etaj, era înconjurată de un părculeţ tânăr, îngrijit; se vedea bine că fusese sădit după terminarea construcţiei. Spre stradă, era mărginită de un gard de sârmă, şi iedera ce creştea pe el împiedica în parte vederea. Strada asfaltată, venind dinspre oraş printre vilele cu grădini tinere, se termina aici; mai departe ducea un drum obişnuit de ţară, ce străbătea terenurile încă virane, ocolea o pădurice, mai precis o dumbravă de mesteceni rămasă ca prin minune neatinsă, şi făcea apoi legătura cu şoseaua îndepărtată, pe unde treceau autocamioane şi turisme – minuscule de la o asemenea distanţă.

Străduţa era adâncită în tăcere. Zgomotele oraşului se auzeau ca un vuiet înăbuşit, continuu, însă atât de monoton, că după câteva clipe urechea nu-l mai percepea, integrându-se în tăcere. Căsuţa învecinată din capul străzii, despărţită de vilă printr-un teren viran, se afla la o distanţă de vreo sută de paşi. Nicăieri nu se vedea ţipenie de om.

Sosi un taxi, din care coborâră după o clipă două femei. Se apropiară de portiţă. Un nor greu, negru, acoperi soarele, şi străduţa se întunecă brusc.

Maria apăsă pe clanţa portiţei. Mai apăsă o dată, apoi începu să caute în poşetă, punând valiza pe trotuarul presărat cu pietriş. Scoase din poşetă un

mănunchi de chei şi introduse una în broască. Deschise şi intră prima, uitând de valiză.

Anna se aplecă, luă valiza şi porni în urma ei, închizând portiţa cu piciorul. Se uită la ferestrele vilei. Erau închise şi mute. Nu observă nicăieri nici cea mai mică mişcare. Se cutremură.

Maria, care mergea înaintea ei, atingea cu cheile din mână, într-un gest mecanic, tufele de trandafiri de pe cele două laturi ale cărării. În grădină începură să cadă primele picături de ploaie, mari şi rare.

Urcară câteva trepte largi, joase, şi se opriră în cerdac. Anna se cutremură din nou, uitându-se la uşa solidă de la intrare, lucrată din stejar alb, lustruit, şi împodobită cu o carte de vizită lucioasă, pe care scria:

Maria şi Roman Rudzinski

„De astăzi înainte, unul din nume nu va mai figura aici, se gândi ea. Pe marchiza de deasupra lor, ploaia începu să răpăie brusc, în averse. Tună.

După o scurtă şovăială, aproape neobservată, Maria apăsă pe soneria care se auzi înăbuşit în fundul casei. Aşteptară.

În urma lor, în stradă, taxiul, acoperit de perdeaua de ploaie, întoarse şi plecă. Maria apăsă încă o dată pe sonerie. Şi iar aşteptară.

— Să fi plecat? spuse Anna, cam nepăsătoare. La ora asta e doar totdeauna în laborator.

Maria ridică din umeri.

— I-am telegrafiat şi lui că sosesc. Nu cred să fi plecat înainte de a discuta cu mine. Se retrase brusc şi o apucă pe sora ei de mână. Ascultă – dar dacă e în casă şi nu vrea să-mi deschidă? întrebă ea, cuprinsă

deodată de nelinişte. Poate că nu vrea să mă lase să intru? Ce mă fac?

— O să mergi la mine, răspunse Anna repede.

Se uită în jur. Taxiul dispăruse de mult. Ploaia cădea acum egal şi des. Tot orizontul era acoperit de nori grei, joşi.

— Bine! Să mergem! zise Maria, întorcându-se, şi întinse mâna să-şi ia valiza. Dar şi-o ridică imediat înapoi. Doar am cheia, şopti ea. Nu ştiu ce-i cu mine. Am înnebunit...

Băgă repede cheia în broască, şi uşa se deschise fără zgomot. Maria se opri o clipă, uitându-se prin holul pustiu.

— Nu intru, spuse ea încet. Este acasă, dar nu vrea să stea de vorbă cu mine.

Anna o dădu uşor la o parte şi porni prima. Fără să se întoarcă, o auzi pe Marysia închizând uşa şi venind în urma ei. Stăteau acum în semiîntuneric, foarte asemănătoare, nemişcate, ascultând.

Anna trase adânc aer în piept.

— Romek! spuse ea tare, poate cam prea tare. Tăcere. Trenciul lui e aici, adăugă dânsa după o clipă în şoaptă, arătând cuierul. Aşa că-i fără-ndoială acasă. Dacă ar fi ieşit, l-ar fi luat; de dimineaţă a fost vreme urâtă. Romek!...

Maria se apropie de uşa întredeschisă ce dădea într-una din camerele din faţă.

— Romek! Aruncă o privire înăuntru şi-şi retrase capul. Apoi se întoarse spre sora ei: Nu. Nu e aici. Desigur că a ieşit în scurtă.

Se duse repede la altă uşă, o deschise şi se uită.

— Nici aici nu e.

Anna stătea în mijlocul holului, urmărind-o cu ochii.

Maria se îndreptă spre a treia uşă, din partea

opusă.

Se opri o clipă cu mâna pe clanţă, apoi apăsă şi privi înăuntru. Deschise uşa mai larg şi se opri în prag.

— Bună ziua, Roman, zise ea încet, cu voce întretăiată. De ce nu răspunzi? Sunăm, strigăm şi... Romek!

Glasul ei o făcu pe Anna să se cutremure. Se apropie iute de uşă şi se opri lângă Maria.

Era o sufragerie mare, luminoasă, mobilată cu un bufet, o masă şi scaune, ce păreau vechi de vreo jumătate de secol. Anna nu dădu nicio atenţie acestei mobile ciudate. Fusese de mai multe ori aici şi ştia că mobila aparţinuse părinţilor lui Roman Rudzinski. El nu renunţase la mobila asta grea şi masivă, probabil dintr-un sentiment de pietate pentru cei răposaţi, cu toate că Marysia, adepta celei mai temeinice modernizări, nu o putea suferi.

Roman Rudzinski şedea la masă cu capul sprijinit în mâini. Părea să fi aţipit cu o clipă mai înainte. Faţa nu i se vedea.

Privirea Annei se opri pe podea, unde observă un pahar spart. În spatele ei auzea respiraţia accelerată şi întretăiată a surorii sale. Cu inima bătându-i inegal şi violent, se apropie de bărbatul de pe scaun.

— Romek, eu sunt, spuse dânsa încet. Am venit cu ea, ca să...

Dar acesta nu răspunse şi nu se mişcă. Anna îşi puse încet mâna pe umărul lui.

Se aştepta să i-o îndepărteze. Dar nu. Abia atinse corpul lui Roman, că el se prăbuşi greoi pe podea.

Anna se dădu un pas înapoi, cu răsuflarea tăiată.

În spatele ei auzi, ca de la o mare depărtare, ţipătul ascuţit, pătrunzător, aproape neomenesc al

Mariei.

— Romaaan! Romaaan! Romaaan!

Se întoarse încet.

— Dacă l-ai omorât, spuse ea aproape în şoaptă, cu o neînchipuită linişte, pe care nu şi-o putea explica, să ai cel puţin demnitatea să te porţi cum trebuie.

Ţipătul fetei se întrerupse brusc la jumătatea frazei.

— Eu?... Eu nu l-am omorât, şopti Maria, privind-o, îngrozită. Cum aş fi putut să-l omor?

— Dar a murit din cauza ta, nu-i aşa? zise Anna, îngenunchind lângă corpul neînsufleţit şi atingându-i uşor, cu palma, fruntea. Era rece, atât de rece, încât se întrebă o secundă cum de putea ceva mort să fie atât de rece faţă de mediul înconjurător...

— Nu, nu din cauza mea. Nu. Şoapta Mariei se transforma treptat în strigăt. Apoi începu să ţipe cu glas ascuţit, întretăiat:

— Nu!!! Nu!!! Nuuuuu...

Tăcu.

— Încetează, spuse Anna, ridicându-se de jos. Gândeşte-te mai bine la ceea ce o să spui miliţiei. Acum trebuie să mă duc la telefon să anunţ miliţia.

— Miliţia?... Doar el... El nu...

Anna o ocoli şi porni spre uşă. Când ajunse în hol, Maria alergă după ea.

— Nu mă lăsa acolo! Nu mă lăsa!

— Nu te teme. N-o să te las, zise Anna cu voce obosită şi ridică receptorul.

CAPITOLUL TREI
Zaharniţa de argint

Căpitanul Ziętek şedea în micul său birou, uitându-se distrat la un teanc nu prea mare de fişe, pe care tocmai le adusese dactilografa. Cunoştea procesul-verbal pe dinafară. Într-o după-amiază, trei tineri ieşiseră în oraş; după o scurtă plimbare, se duseseră să bea un păhărel. Bineînţeles că nu se terminase numai cu unul; băuseră până la ora zece seara, când se hotărâseră să se ducă în cartierul Bielany. În autobuz, nu voiseră să ia bilete. Începuse scandalul cu taxatorul. Încăierare – taxatorul ajunsese la spital, iar cei trei nimeriseră după gratii. Cercetarea fusese scurtă. Vor căpăta atâta şi atâta, apoi vor fi eliberaţi, şi după ce vor fi stat câtva timp la închisoare, poate nu vor mai fi atât de grăbiţi să provoace un nou scandal. Îşi mărturisiseră de la început vinovăţia, se căiseră, spuseseră că nu-şi amintesc de nimic: că votca e de vină. Celelalte fişe cuprindeau mărturia călătorilor, a taxatorului bătut, opinii de la locul de muncă al acuzaţilor, concluzia pentru procuratură...

Ziętek, oftând, luă tocul şi semnă ultima fişă. Totul era foarte simplu, nu cerea nici cel mai mic efort şi nu-i dădea nicio satisfacţie. Ce-i drept, era bine că în ţară se săvârşeau atât de puţine crime cu premeditare. De cele mai multe ori era vorba de scandaluri. Votcă, bătăi stârnite din senin şi fără rost

între oameni ce nu se cunoşteau deloc, beţivi atinşi în demnitatea lor. Ziętek visa la vârsta de şaptesprezece ani să devină un ofiţer anchetator care...

Acum, la treizeci de ani, cu sentimentul că practică o profesiune liniştită, ceea ce nu-i venea să recunoască nici chiar în sinea lui, constata în fiece zi că în activitatea unui anchetator găseşti cu mult mai puţin din ceea ce scrie în romanele poliţiste, dar, în schimb, cu mult mai multă muncă obişnuită, anevoioasă, care nu cere inteligenţă sclipitoare, ci mai degrabă executarea conştiincioasă a sarcinilor zilnice şi arta de a acţiona în colectiv. De altfel, îi plăcea munca asta. Însă, ori de câte ori se afla în faţa unei adevărate probleme de criminalistică, se simţea cu mult mai fericit decât în timpul executării celorlalte obligaţiuni de serviciu. Numai că aceste probleme apăreau foarte, foarte rar.

Mai răsfoi încă o dată, repede, fişele semnate, ca să se convingă că totul e în ordine. Prinse hârtiile cu o clamă şi le băgă într-un dosar cu un număr de ordine. Apoi întoarse capul şi luă pachetul următor de fişe. Sună telefonul.

Ziętek ridică numaidecât receptorul. Afară începuse din nou să plouă, deşi cu câteva minute mai înainte strălucea soarele. Dar în birou era zăpuşeală şi căpitanul ar fi dat orice să fie în clipa asta afară, în stradă, pe câmp, în pădure, oriunde. Până la concediu mai avea încă patru, ba nu, cinci săptămâni.

— Dumneata eşti, Ziętek? auzi el o voce cunoscută în receptor.

— Da, şefule.

— Vino imediat la mine. Din cartierul Okęcie s-a telefonat că s-a petrecut ceva neclar... Adică, pare a fi

un caz destul de clar, însă ei nu vor să se ocupe singuri de afacerea asta. Un tip cunoscut, ştii...

— Crimă?

— Nu. Sinucidere. Însă vreau să se ducă acolo cineva de răspundere.

— Da, şefule. Vin.

După cincisprezece minute era la faţa locului. Iar după o oră, stând lângă fereastră, cu spatele spre tufa tânără de liliac ce atingea geamul cu ramurile ei înflorite, se uita în tăcere la cei doi oameni îmbrăcaţi în alb, care, aplecându-se, ridicară targa, pe care se afla un trup nemişcat, acoperit cu un cearşaf.

Ziętek îşi mută privirea de la targă la omul care, fără să ia câtuşi de puţin în seamă ceea ce se petrecea în faţa lui, aduna cu mare luare-aminte într-o eprubetă un lichid vărsat pe masă.

Targa se lovi uşor de tocul uşii, clătinând trupul înţepenit. Unul dintre cei ce duceau targa înjură cu jumătate de voce. Apoi cineva din hol închise uşa fără zgomot.

— Domnule doctor, când pot afla ce aţi descoperit?

Doctorul astupă eprubetă, o înveli cu o batistă, apoi o puse într-o geantă lungă de piele.

— În primul rând, domnule căpitan, vreţi să ştiţi dacă s-a sinucis sau e vorba de un asasinat, nu-i aşa? Zâmbi. Şi una şi alta sunt posibile, dar... şovăi.

— Dar ce? Ziętek se îndepărtă de fereastră şi se opri în faţa lui. Vă intrigă ceva?

— Nu ştiu! Doctorul dădu din umeri. În profesiunea mea nu există nici impresii, nici emoţii, ci numai fapte. Lovi uşor cu degetul geanta de piele, apoi aruncă o privire spre masă. Din fericire, asta nu cade în sarcina mea, ci a dumneavoastră. Eu cred că ceva aici nu e în ordine, dar, după cum am mai spus, nu

vreau să dau sugestii... Acum voi însoţi targa şi voi face imediat autopsia. Va trebui să se analizeze asta, continuă el, lovind iar, uşor, cu degetul în geantă – şi să se compare cu compoziţia lichidului din esofag şi stomac. Cred că vă pot spune dinainte ce vom găsi. Nouăzeci la sută că e vorba de cianură. Simptome clasice: mirosul, paharul, gura. Făcu un semn cu capul. Peste două, trei ore, voi încerca să vă comunic lucruri mai precise.

— Dar ce v-a intrigat, doctore? repetă Ziętek.

— Asta...

Arătă spre masă cu degetul arătător al mâinii drepte, îngălbenit... de nicotină.

— Zaharniţa?

— Da.

Ziętek zâmbi.

— M-am gândit din prima clipă că vă interesează, ca totdeauna, ancheta, nu?

— Mă interesează, ca totdeauna, ce s-a întâmplat în camera în care s-a găsit trupul destinat autopsiei. De altfel, totdeauna merită să ştii pe cine tai şi în ce împrejurări s-a găsit cadavrul.

— Cam când a survenit moartea?

— În orice caz, în dimineaţa asta. Nu mai devreme. Cred că voi reuşi să stabilesc cu precizie intervalul de timp în care a intervenit moartea. Dar de unde o fi luat cianura?

Ziętek ridică din umeri.

— Închipuiţi-vă, domnule doctor, că avea în casă un borcan plin cu cianură, de altfel, absolut legal. Decedatul e un chimist cunoscut. Profesor. Am telefonat la Institut. Mi-au spus că avea acasă o mare cantitate de cianură. Îi era necesară pentru experienţele sale. La subsol are un întreg laborator.

Afară se auzi claxonul. Medicul îşi luă pălăria de pe un scaun.

— Mă cheamă. Plec. Cum să iau legătura cu dumneavoastră, căpitane?

— Voi fi sau aici, Ziętek se uită în agendă – număr de telefon şase, zece, douăzeci şi şapte, sau la mine, la comandament. Ştiţi telefonul, nu-i aşa?

— Desigur. La revedere.

Ziętek îl conduse până la uşă, o închise după ieşirea medicului, apoi se întoarse şi se opri în mijlocul camerei. Câteva secunde se uită la două tablouri vechi din perete, ale unor pictori germani, reprezentând naturi moarte: prima, un homar enorm pe un platou de aur şi un iepure atârnând pe un fond întunecat, a doua, o fructieră plină cu mere pictate cu secole în urmă. Privi masa.

Era mare, grea, de culoare închisă. Fără îndoială că stătuse cândva în sufrageria unei case cu mult mai încăpătoare decât această vilă mică, luminoasă. Avea un luciu mat. La un capăt al ei, pe o împletitură mică, rotundă, de paie, se afla o farfurie, cu o linguriţă pe ea. Alături, la o depărtare de vreo zece centimetri, o zaharniţă de argint, cu capacul ridicat.

O dâră umedă se întindea pe toată lungimea mesei până la margine, unde jos, pe podea, zăcea un pahar spart.

Ziętek ocoli masa şi se opri în spatele scaunului pe care fusese găsit cadavrul lui Roman Rudzinski. Da, probabil că paharul îi scăpase din mână şi se rostogolise pe masă; restul lichidului se vărsase, şi paharul căzuse jos şi se spărsese.

Ziętek se aplecă şi se uită o clipă cu atenţie la zahărul din zaharniţă. Se vedea clar că cineva luase din el puţin cu linguriţa.

Asta era tot. Căpitanul porni spre uşă.

Miliţianul, care stătea pe un scaun în hol, se ridică în picioare.

— Unde sunt cele două doamne?

— Acolo, tovarăşe căpitan, arătă acesta cu mâna spre uşa opusă.

Ziętek dădu din cap, se apropie de scară şi începu să coboare încet. Scara era în spirală. După câteva clipe ajunse în faţa unei uşi mici, întredeschise, prin care se vedea o pivniţă spaţioasă şi luminoasă, de fapt, o cameră de subsol. Intră fără nicio măsură de prevedere – amprentele digitale fuseseră luate. Se uită în jur. Fusese aici cu o jumătate de oră mai înainte, dar atunci nu simţise nervozitatea care pusese stăpânire pe el în timpul convorbirii cu medicul.

Se apropie de masa lungă de laborator şi, întinzând mâna, deschise uşiţa unui dulăpior de pe un colţ al acesteia; pe fondul alb al uşiţei era zugrăvit un craniu cu joben şi între dinţi cu o ţigară din care ieşeau rotocoale de fum roşu. Aici îşi ţinea Roman Rudzinski otrăvurile, şi dulăpiorul era, de obicei, închis cu cheia, dar el putea fi deschis de oricine, deoarece toate cheile casei atârnau în colţul camerei, într-un cuier mic. Fiindcă însă în locuinţă nu se aflau copii, iar străinilor fără îndoială că nu le era îngăduit să intre în laborator, cheiţa asta era simbolică. Otrava fusese luată probabil de aici chiar de Rudzinski. Dar o putea lua şi altcineva, care ştia de existenţa ei.

Ziętek se dădu înapoi, mijindu-şi ochii. Ştia de pe acum, fără să aibă vreo dovadă, întemeindu-se doar pe ipoteze foarte şubrede, că este vorba de un joc al aparenţelor. Acestea erau aparenţele... Dar care era adevărul? Cine mai jucase vreun rol în această

dramă? În camera de sus, doua femei aşteptau să fie interogate de el: soţia răposatului şi sora acesteia. Poate că ştiau totul, dar tot atât de bine puteau să nu ştie nimic...

Tresări. În camera de deasupra, cineva umbla de la un capăt la altul al încăperii. Zgomotul paşilor aducea cu loviturile unui ciocănel. Erau probabil tocurile cui.

„Am telegrama asta, murmură căpitanul cu jumătate de glas, ducând mâna la buzunarul în care se afla hârtia împăturită. Cred că va trebui să încep de aici. Dar, vom vedea.”

Mai aruncă o privire asupra grotescului craniu cu joben şi ieşi, închizând încet uşa.

CAPITOLUL PATRU
Anchetarea Mariei Rudzinska

Maria stătea nemişcată pe canapea. Acum nu mai plângea. Auzea paşi prin apartament; nişte oameni închideau şi deschideau uşile, discutau în şoaptă, mutau lucrurile din loc. Îşi simţea capul gol de gânduri. Trecuse parcă un veac de când intrase cu Anna în casă.

Lăsă din mână batista udă de lacrimi şi se uită la ceas. Era aproape douăsprezece. Nici două ore...

Anna stătea la fereastră; dăduse perdeaua la o parte şi se uita la ploaia torenţială din grădină. La orizont se vedea oraşul înecat în ceaţă; deasupra lui atârnau nori joşi. Se gândea la o zi foarte îndepărtată. Şi atunci ploua tot aşa, iar în casă era aceeaşi atmosferă: oameni străini, păşind încet, sub apăsarea sentimentului general al tragediei abia consumate care umplea fiecare ungher. Atunci murise mama lor, şi ele rămăseseră singure: Marysia era încă mică, şi ea, Anna, o fată de nouăsprezece ani, împovărată de o răspundere uriaşă, de care îşi dădea foarte bine seama că era peste puterile ei. Apoi urmaseră ani grei, atât de grei, încât se şi mira acum cum de reuşiseră să trăiască destul de liniştite. Maria terminase şcoala şi se înscrisese la Universitate; profesorul ei se îndrăgostise de ea. În ziua nunţii lor, Anna fusese cea mai fericită femeie din lume. Ciudat,

se gândi ea deodată, şi atunci ploua...

Când auziră bătaia în uşă, tresăriră amândouă. Maria ridică repede capul. Anna se întoarse cu spatele la fereastră şi încremeni cu mâna pe perdea.

— Intră, şopti sora ei mai mică, îndreptându-şi părul cu un gest reflex.

Bărbatul care intră şi închise fără zgomot uşa după dânsul semăna mai curând cu un tânăr om de ştiinţă decât cu un miliţian. Nu avea în mişcări acea siguranţă pe care Anna o lega totdeauna în mintea ei de ideea puterii. Zâmbi prietenos şi spuse cu jumătate de voce:

— Bună ziua, doamnelor. Sunt căpitanul de miliţie Ziętek trimis de la Comandamentul General al Miliţiei. Îmi pare foarte rău că trebuie să vă deranjez într-un moment atât de trist, dar... îşi desfăcu braţele. Mă voi strădui să vă răpesc cât mai puţin timp. Care dintre dumneavoastră a fost soţia răposatului profesor Rudzinski?

— A răposatului... repetă Maria. A răposatului... spuse ea încă o dată, de parcă nu izbutea să prindă sensul acestor cuvinte. Eu sunt, domnule.

— Iar dumneavoastră sunteţi sora doamnei, nu-i aşa? urmă el, aruncându-i Annei o privire scurtă, în vreme ce-şi înclina capul politicos, parcă cerându-şi scuze că se amestecă în treburi ce nu-l privesc.

— Da, răspunse Anna, dând uşor din cap cu un zâmbet inexpresiv. Doriţi să vorbiţi cu sora mea între patru ochi? Dacă nu, aş prefera să rămân cu ea.

— Este vorba numai de câteva formalităţi mărunte, necesare pentru semnarea procesului-verbal final de anchetă. Ziętek zâmbi, cerându-şi scuze parcă pentru ceea ce va mai spune în clipa următoare. Dar, dacă nu vă supăraţi, aş prefera să vorbesc cu fiecare în

parte.

— Bineînţeles, zise Anna, pornind spre uşă. Voi aştepta până ce mă veţi chema, adăugă ea, calmă. Sunt alături. Făcu un semn spre perete. Apoi puse mâna pe clanţă şi-i zâmbi surorii sale. Mai şovăi o clipă, de parcă voia să mai spună ceva. Dar ieşi fără o vorbă.

Marysia nu observă zâmbetul şi nici şovăiala surorii sale. Se uită la Ziętek.

— Vă rog, luaţi loc, domnule, zise ea, arătându-i cu un gest nedefinit scaunele de lângă perete.

— Mulţumesc. Cu toate acestea nu primi invitaţia, ci se apropie fără grabă de fereastră şi aruncă o privire afară.

— Este vila dumneavoastră?

Ea încuviinţă, tăcută, cu un gest din cap.

— Pare construită de foarte curând?

— A fost terminată anul trecut.

El se întoarse, luă scaunul şi-l mută de lângă perete în aşa fel încât să poată sta faţă în faţă cu stăpâna casei.

— Vă rog să mă iertaţi că voi vorbi fără înconjur despre aceste lucruri dureroase, dar, din păcate, sunt nevoit s-o fac. Aş vrea să vă rog totodată să-mi răspundeţi cât mai exact.

Se opri şi-i aruncă o privire. Ea stătea nemişcată. Ziętek se uită o clipă la faţa ei frumoasă, palidă, gândind în treacăt că în împrejurări obişnuite i s-ar fi părut fermecătoare. Numai că acestea nu erau împrejurări obişnuite. Îşi drese vocea şi se aplecă puţin.

— Nu există decât două rânduri de chei de la casă, nu-i aşa?

Pesemne că fusese o întrebare neaşteptată, fiindcă

Maria Rudzinska tresări, şi căpitanului i se păru că observă în ochii ei o fulgerare de teamă. Dar poate că era numai o închipuire a sa, deoarece aceasta răspunse aproape imediat:

— Da, numai două.

— Şi sunteţi sigură că n-au mai existat şi alte chei? De la Yale, de exemplu? La noi se vând de obicei broaşte cu trei rânduri de chei, dintre care una zace aruncată pe undeva în vreun sertar. Vă rog să vă amintiţi dacă nu s-a întâmplat asta şi cu cheile dumneavoastră.

— Nu, răspunse ea, dând cu hotărâre din cap. Au fost numai două rânduri: o cheie era prinsă cu o cureluşă, iar cealaltă, de un inel de metal. Şi anticipând întrebarea, adăugă: Soţul meu le-a repartizat aşa, fiindcă eu sunt foarte distrată şi de câteva ori s-a întâmplat să iau cu mine, plecând în oraş, amândouă rândurile.

— Înţeleg. Dar, de pildă, femeia de serviciu nu avea şi ea cheia ei, ca să poată intra în casă, fără să trezească pe nimeni? Doar în mod obişnuit aşa se face, nu-i aşa?

— În cazul nostru nu, fiindcă ea locuia aici împreună cu noi.

De altfel, avem o broască specială. Pe strada noastră s-au petrecut câteva spargeri, din care cauză soţul meu a adus de curând o broască specială şi chei din străinătate. Voia să se asigure împotriva oricărui intrus. Iar femeia a locuit împreună cu noi până când am concediat-o.

— Când aţi concediat-o?

— Acum două săptămâni, şi n-am reuşit încă să găsesc alta. Soţul meu nu putea să sufere străini în casă şi era foarte greu să-i intri în voie. Dar întrebarea

asta nu mi-aţi pus-o. Zâmbi, cerându-şi scuze.

— Nu face nimic, doamnă. M-am interesat de chei, deoarece casa era încuiată din interior. Chiar şi geamurile erau toate bine închise. Cheia profesorului a fost găsită în buzunarul lateral al hainei sale, iar pe a dumneavoastră aţi luat-o la Zakopane şi aţi putut intra la întoarcere în locuinţă, nu-i aşa?

— Da.

— În concluzie, în clipa morţii, soţul dumneavoastră se afla singur în casă.

— Eu... eu nu ştiu nimic, domnule... Maria se cutremură fără să vrea. Când am deschis uşa, în afară de el nu mai era nimeni în locuinţă...

— Da. Ziętek căzu pe gânduri. Bineînţeles, s-ar putea lua în considerare şi o eventuală vizită a cuiva din afară. Acel cineva ar fi putut să-l otrăvească.

— Să-l otrăvească?! Pe Roman?!

În vocea ei era atâta neîncredere, încât căpitanul schimbă repede subiectul.

— Trebuie să ne gândim la toate posibilităţile, chiar şi la cele mai incredibile, doamnă. Şi continuă: Soţul dumneavoastră era un om distrat? Vă întreb, fiindcă era profesor şi se spune despre profesori că sunt foarte distraţi.

— Distrat? Nu, răspunse ea, dând negativ din cap. Dimpotrivă, domnule. Era foarte ordonat şi sigur în ceea ce făcea.

Din tonul cuvintelor ei, căpitanul putu să tragă concluzia că răposatul profesor Rudzinski fusese, pentru soţia lui, un om chiar cam prea sigur şi ordonat. Nu pierdea niciodată nimic şi-i plăcea ca totul să fie totdeauna la locul său.

— Înţeleg. Deci, dumneavoastră excludeţi posibilitatea unei greşeli din partea profesorului?

— A unei greşeli? Cum adică „a unei greşeli”?

— Asta înseamnă că profesorul, pe când lucra în laborator, de pildă, fiind cu totul adâncit în gânduri, şi-a pus din greşeală în ceai cianură în loc de zahăr. În definitiv, cianura este tot un praf alb, deşi cu mult mai mărunt.

— Nu, asta e cu neputinţă. Nu pot să-mi închipui aşa ceva.

— Mă rog, nu avea decât să greşească paharul ori să pună în el ce-i era la îndemână. Când cineva e foarte ocupat sau absorbit de o idee importantă, ce nu poate fi lăsată pe planul ai doilea, aşa ceva se-ntâmplă adesea.

Observă că de la ultimele cuvinte ea îl privea cu atenţie.

— Soţul meu nu aducea niciodată cianura în sufragerie, spuse ea încet. În general, nu o scotea din laborator, aşa că nu putea să greşească.

— Atunci trebuie să tragem concluzia... căpitanul se întrerupse, apoi adăugă nepăsător: Dacă profesorul era acasă şi nu putea greşi, atunci a turnat cianură în ceai, fiind conştient de ceea ce face.

Ea închise ochii, şi când îi deschise din nou, el nu observă în ei lacrimile pe care se aştepta să le vadă; erau absolut limpezi, îngânduraţi şi, cu toate că-l priveau, Ziętek îşi dădu seama că, în realitate, nu-l vede, ci se gândeşte la întâmplări şi scene despre care nu vorbiseră încă.

— Vă înţeleg, spuse ca încet.

— Atunci veţi înţelege şi de ce trebuie să vă mai pun o întrebare: nu bănuiţi cumva ce l-a determinat pe soţul dumneavoastră să ia această hotărâre, care e, poate, pentru un om mai grea decât oricare alta?

Tăcu. Ea nu răspunse, cu ochii mereu în gol. Ziętek

aştepta nemişcat. Întrebarea era foarte importantă. Dar, şi mai important, răspunsul. Dar în loc de răspuns auzi o întrebare:

— De ce presupuneţi că aş putea cunoaşte motivele?

Ziętek îşi desfăcu braţele.

— I-aţi fost doar omul cel mai apropiat. De obicei, în astfel de cazuri întrebăm oamenii care au cunoscut cel mai bine victima. Totodată m-am gândit că se prea poate – băgă mâna în buzunar şi scoase telegrama împăturită – ca această telegramă să aibă vreo legătură cu sinuciderea profesorului Rudzinski. Am găsit-o asupra cadavrului. Pare a fi trimisă de dumneavoastră.

Citi repede:

„M-am gândit la toate. Sosesc mâine dimineaţă. Marysia.”

— Dumneavoastră aţi trimis-o?

— Da.

Ziętek se aplecă şi citi în gând titlul telegramei, mişcând buzele ca un om care vrea să înveţe textul pe dinafară.

— Telegrama a fost trimisă ieri după-amiază de la poşta din Zakopane, nu-i aşa?

Ea răspunse afirmativ printr-o mişcare a capului.

Ziętek împături cu atenţie telegrama şi o băgă din nou în buzunar, după care se aplecă spre Maria, fără să se ridice de pe scaun.

— Vă întreb dacă presupuneţi că această telegramă – vorbea rar şi răspicat, ca un profesor care caută să-şi ajute elevul de la tablă – ar fi putut tulbura echilibrul psihic al soţului dumneavoastră?

— Eu... eu nu ştiu. Vocea i se frânse şi izbucni deodată în plâns. Ziętek se sculă în picioare, dar se aşeză iar. Aştepta nemişcat. Treptat, zvâcnirea umerilor femeii se potoli. Încet, înecându-se în lacrimi, ea spuse:

— Da, aveţi dreptate... eu l-am omorât, eu, eu!

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă căpitanul, cu blândeţe.

Ea se îndreptă şi-şi şterse ochii.

— A murit din cauza mea, spuse ea, deznădăjduită. Fără-ndoială că şi-a pus singur cianură în ceai – dacă n-aş fi fost eu, ar fi acum în viaţă.

— Sunteţi sigură de asta?

Ea încuviinţă din nou, fără o vorbă, cu o mişcare a capului.

— Vă rog să-mi povestiţi totul cu sinceritate, da? E cel mai bun lucru. După cum ştiţi, justiţia nu poate să tragă la răspundere decât pe omul care a săvârşit o faptă ce-ar fi provocat direct deznodământul. Pasibil de pedeapsă mai fiind şi cel care a îndemnat la săvârşirea unei astfel de fapte. Însă pe dumneavoastră nu vă ameninţă nicio răspundere. Adevărul ne va ajuta numai să terminăm mai repede ancheta.

— Da, vă voi povesti, zise ea. De altfel, aţi fi aflat oricum totul, nu-i aşa? E vorba... e vorba de ceva foarte obişnuit. Eram căsătoriţi de doi ani, şi în viaţa mea a apărut de curând un alt bărbat. Am luptat împotriva noilor mele simţăminte, dar am înţeles până la urmă că asta e adevărata dragoste, pe când cealaltă... Tăcu, privindu-l nesigură. Dar ajunsese vădit la concluzia că trebuie să spună totul, fiindcă urmă numaidecât: Roman era cu douăzeci de ani mai mare decât mine. Acum doi ani, când mi-a declarat că

mă iubeşte şi că vrea să-i fiu soţie, mi-a spus chiar el că sunt poate prea tânără şi nu voi putea trăi cu dânsul prea mulţi ani. Dar atunci nu iubeam pe nimeni, iar el era foarte bun cu mine şi credeam... Tăcu o clipă. Niciodată nu-ţi vine să crezi că... Tăcu din nou. Nu iubisem niciodată pe nimeni, şi când m-am căsătorit cu Roman, presupuneam că sentimentul pe care-l aveam pentru el era dragoste. Nu ştiu... Dar de curând am înţeles ce e adevărata dragoste. Soţul meu era foarte deştept. Mă înţelegea totdeauna. Eram convinsă că mă va înţelege şi acum. Nu puteam să-l înşel. Nu merita să-i fac asta. De altfel, n-aş fi fost în stare. Am vrut să plec la omul pe care-l iubesc. I-am spus lui Roman totul.

Îşi scutură buclele şi se şterse cu batista la ochi, în care luceau din nou lacrimi.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Roman nu părea distrus şi nu... nu puteam presupune că va face aşa ceva. Mi-a propus să plec singură pentru o săptămână undeva şi să chibzuiesc, înainte de a lua o hotărâre. Zicea că sunt încă prea tânără şi că o femeie la vârsta mea e gata să ia o pasiune trecătoare şi un sentiment înşelător drept o pasiune mare şi un sentiment profund. Nu voia să plec orbeşte, cu atât mai mult... Îşi coborî glasul şi continuă în şoaptă: cu cât între mine şi Henryk n-a fost încă nimic, numai... Şi adăugă parcă mirată: Trebuie să iubeşti cu adevărat pe cineva ca să nu fii gelos, să nu te gândeşti la propria-ţi demnitate, la faptul că trădarea are totdeauna o nuanţă ridicolă, ci să te gândeşti numai la fericirea celuilalt.

— Şi aţi plecat?

Afirmă printr-o înclinare a capului şi, precedând întrebarea următoare a căpitanului, urmă:

— Da, la Zakopane. Trebuia să mă întorc miercuri, când urma să avem o discuţie definitivă. Roman îmi făgăduise că mă va ajuta, orice hotărâre aş lua. Dar n-a fost nevoie să stau acolo prea mult ca să-mi dau seama că soţul meu nu avea dreptate crezând că e vorba de un capriciu. Eram conştientă că-l iubesc pe Henryk cu adevărat. Nu puteam să rămân acolo o săptămână întreagă fără niciun rost. De aceea am telegrafiat că mă întorc astăzi. Dar nu i-am scris nimic despre hotărârea mea, ci numai atât, că mă gândisem la toate... Voiam să vin aici de la gară, împreună cu sora mea, şi să discutăm în trei. Dar se vede că el a ghicit. Cum a putut să ghicească?

— După câte am înţeles, i-aţi mărturisit soţului dumneavoastră că-l iubiţi pe Henryk, nu-i aşa? Soţul dumneavoastră îl cunoştea?

— Da. E Henryk Szulc, fostul lui asistent. Eu l-am cunoscut tocmai ca asistent al lui Roman. Dar de câteva luni nu mai era asistentul lui. Şi-a găsit un serviciu la fabrica de sodă, părăsind cariera ştiinţifică.

— Şi-a schimbat ocupaţia pentru dumneavoastră, sau mai curând pentru soţul dumneavoastră?

— Nu ştiu. Nu l-am întrebat... Niciodată n-am vrut să vorbesc cu el despre asta. Mi-a spus doar atât, că preferă munca în fabrică, fiindcă este mult mai independentă. Roman, adică răposatul meu soţ, nu-l număra pe Henryk printre asistenţii săi cei mai capabili. Cred că greşea, dar... îşi desfăcu braţele, ca să fiu sinceră, n-aş vrea să vorbesc despre lucrul acesta. Soţul meu ajunsese la părerea asta, fără să ştie că-l iubesc pe Henryk; şi... şi nu văd ce legătură ar putea avea ea cu moartea soţului meu.

— Cred că nu are nicio legătură. Mă interesez de amănunte, ca să nu fim nevoiţi să revenim asupra lor

şi să avem o viziune de ansamblu asupra cazului. Am fost anunţaţi despre accident la o oră care m-a făcut să trag concluzia că nu aţi venit cu acceleratul de dimineaţă, ci cu personalul de la zece şi câteva minute. Nu-i aşa?

— Da, domnule.

— Soţul dumneavoastră nu v-a aşteptat la gară. Nu v-aţi mirat?

— Nu, deşi mă întâmpina totdeauna. Dar nu precizasem ora sosirii şi m-am gândit că după ce venise la gară de dimineaţă, se întorsese acasă şi mă aştepta, fără să ştie dacă nu-mi schimbasem cumva hotărârea şi mai rămăsesem o zi sau două în Zakopane. De altfel, în noua situaţie era foarte firesc să nu mă întâmpine la sosire, nu-i aşa? Viaţa noastră de până atunci se destrămase şi, datorită destăinuirii mele în legătură cu Henryk, ne înstrăinasem unul de altul.

— Dar sora dumneavoastră v-a aşteptat la gară?

— Da.

— Desigur că i-aţi telegrafiat?

— Da.

— Şi aţi venit direct aici?

— Da.

— Cu taxiul?

— Se-nţelege.

— Fără-ndoială că nu vă amintiţi de numărul taxiului: cum aţi putea să-l ţineţi minte!

Maria îşi desfăcu braţele cu aceeaşi mişcare tristă, plină de farmec involuntar. Deodată tresări.

— Staţi puţin... spuse ea, şovăitoare. Parcă am vorbit despre asta! Îşi trecu palma peste frunte. Da! Îmi amintesc! Ania, adică sora mea, a spus... Nu, eu am spus... am spus că aveam douăzeci şi doi de ani

când m-am căsătorit, şi acum am douăzeci şi patru, şi că numărul îmi aminteşte...

— Numărul taxiului?

— Întocmai. Numărul era pe o tăbliţă mică din mijlocul maşinii. Acum ştiu! Două mii două sute douăzeci şi patru. Înţelegeţi? Douăzeci şi doi – douăzeci şi patru.

— Douăzeci şi doi – douăzeci şi patru – vă mulţumesc, doamnă. Încă o întrebare, poate puţin cam neplăcută, dar în astfel de împrejurări absolut necesară: credeţi cumva că în viaţa soţului dumneavoastră a existat şi o altă femeie? Dacă nu mai demult, poate apărută în ultima vreme? Uneori, un bărbat ameninţat să fie părăsit de soţie face un fel de demonstraţie, chiar dacă în realitate nu prea are chef de aşa ceva.

— Nu, nu cred, ba sunt chiar sigură. Dacă Roman ar fi vrut să procedeze astfel, nu mi-ar fi propus să plec la Zakopane. Poate că după despărţire, vrând să arate lumii că divorţul l-a atins mai puţin decât s-ar presupune, şi-ar fi căutat pe cineva – totuşi, nici asta n-o cred. Nu era un astfel de om. Şi cu siguranţă că n-ar fi procedat aşa tocmai acum.

— Înţeleg. Ziętek se ridică de pe scaun. Vă mulţumesc foarte mult. Deocamdată asta ar fi totul.

Maria dădu din cap şi-şi întoarse privirea spre fereastră.

— Dacă astăzi sau mâine aş mai avea întâmplător vreo întrebare de pus, unde v-aş putea găsi? Rămâneţi aici?

Ea negă cu un gest energic din cap.

— Pentru nimic în lume! Eu, singură, aici? Nu. Mă duc la sora mea.

— Aşadar, vă pot găsi acolo. Va mulţumesc încă o

dată. Ah, da, mai am o întrebare, absolut formală: unde aţi locuit în Zakopane?

Maria, care tocmai era pe punctul de a se ridica şi ea, se lăsă din nou pe scaun cu un oftat uşor.

— La „Royale”, răspunse obosită. Nu ştiam unde să trag, dar în drum spre Zakopane am întâlnit în vagonul de dormit o veche prietenă, care se ducea la soţul ei. M-a convins să merg cu dânsa, aşa că de la gară am plecat împreună.

— Aţi locuit acolo împreună cu această prietenă şi cu soţul ei?

— Da. Nu mi-a fost deloc uşor şi mă simţeam tare singură. Aveam impresia că înnebunesc şi simţeam nevoia prezenţei lor. De altfel, şi-au dat fără îndoială seama că în viaţa mea se întâmplă ceva important şi neplăcut, fiindcă au fost foarte buni cu mine, şi ieri m-au condus la gară.

— Sunteţi amabilă să-mi spuneţi numele acestei familii?

— Kozlowski. Inginer Jan Kozlowski şi soţia sa, Malgorzata. Dar ei rămân acolo până la sfârşitul lunii.

— Ah, asta n-are nicio importanţă, zise Ziętek, cu totul indiferent.

Îl privi mirată.

— Atunci pentru ce m-aţi întrebat?

— Simple formalităţi.

Îşi desfăcu braţele cu gestul său preferat, oarecum stângaci, şi se înclină uşor. Ea-i răspunse printr-un zâmbet trist şi obosit.

El se retrase, calm, şi închise uşa în urma ei. Se opri o clipă în hol, pe gânduri. Apoi, tot atât de calm, bătu la uşa camerei vecine. Lui Ziętek nu-i plăceau violenţa şi exagerările. Auzi invitaţia rostită cu jumătate de voce şi intră.

CAPITOLUL CINCI
Sora mai mare

— Mă cheamă Anna Strachowska, răspunse tânăra femeie, întorcându-se cu faţa spre el. Se afla tot la fereastră, în aceeaşi poziţie în care o găsise mai înainte în camera surorii ei. Ce mai doriţi să ştiţi?

— V-aş ruga să-mi spuneţi unde locuiţi şi, eventual, şi unde faceţi serviciul, dacă aveţi unul.

— Bineînţeles că am, răspunse ea, dând uşor din umeri.

Ziętek o privea discret. Poate că nu era tot atât de frumoasă ca sora ei mai tânără, dar avea, fără-ndoială, mai mult caracter. Observă că pe faţa ei nu se mai vedea nicio urmă a evenimentelor petrecute în dimineaţa aceea. În schimb, descoperi o uşoară urmă de pudră şi alta, aproape invizibilă, a creionului de gene. Calmă, trecu în mijlocul camerei şi se aşeză lângă o măsuţă.

— Luaţi loc, vă rog.

Deşi se afla într-o casă oarecum străină, se purta de parcă ea ar fi fost stăpâna casei, nu sora ei.

— Vă mulţumesc, răspunse el, aşezându-se şi scoţând notesul.

— Locuiesc în strada Wspólna 104, apartamentul 28. Lucrez la Biblioteca Naţională, la secţia tipărituri vechi.

— Aţi studiat istoria?

— Da. Am absolvit Facultatea de Istorie. Maria este sora mea mai mică. Alte rude nu am. Asta-i tot ce vă pot spune despre mine.

— Vă rog să-mi mai daţi câteva informaţii în legătură cu trista întâmplare.

— Desigur. Îl privi, oarecum enervată. Dar nu cred să...

— Când aţi primit telegrama de la sora dumneavoastră? o întrerupse el calm.

— Ieri seară.

— Aţi putea să-mi povestiţi amănunţit ce aţi făcut de când aţi primit telegrama până în clipa când aţi ajuns astăzi, împreună ca sora dumneavoastră, în această casă?

— Desigur, dacă socotiţi că vă poate fi de folos. În tonul ei se simţea siguranţa aproape absolută că pentru el acest lucru e cu totul inutil.

— Da. Îmi va folosi la întocmirea procesului-verbal şi la stabilirea împrejurărilor secundare ale anchetei.

— Nu ştiam că cercetând cazurile de sinucidere, v-ar putea interesa atât de mult şi ce au făcut înainte sau după aceea cei care nu au avut nicio legătură cu decedatul.

Ziętek îşi desfăcu braţele:

— Atunci, vă rog să socotiţi întrebarea mea drept un act de îndrăzneală, zise el cu un zâmbet uşor. Cu toate acestea, întrebările sunt justificate: în primul rând, nu se poate spune despre dumneavoastră că nu aţi avut nicio legătură cu răposatul, iar în al doilea rând, nu suntem încă absolut siguri că e vorba de o sinucidere.

Constată cu satisfacţie că, la auzul cuvintelor lui, expresia feţei Annei Strachowska se schimbă pe neaşteptate.

— Cum aşa? Prin urmare, el nu... nu credeţi că a fost o sinucidere?

— N-am spus asta. Dar în caz de moarte subită, noi trebuie să fim totdeauna siguri dacă e vorba de o sinucidere. Altfel nu se poate încheia ancheta. De aceea v-am pus întrebările pe care dumneavoastră le socotiţi inutile.

— Vă înţeleg, domnule, glasul ei suna acum mult mai blând. Încercă să zâmbească, şi el îşi dădu seama că nu izbuteşte. Vreţi să aflaţi tot ce am făcut din momentul primirii telegramei. Când mi s-a adus, eram în pat. Fiindcă Marysia nu preciza cu ce tren vine, mi-am închipuit că va sosi fără îndoială cu acceleratul, care ajunge la Varşovia la şase dimineaţa. Mi-am pus ceasul să sune, dar am dormit atât de prost, încât n-a fost nevoie de el şi...

— Mă iertaţi că va întrerup. Insomnia a fost provocată de telegrama surorii dumneavoastră?

Câteva clipe, atât de puţine că ar fi greu să le numeşti timp necesar pentru gândire, Anna Strachowska nu răspunse, apoi dădu din cap:

— Da.

— De ce? În fond întoarcerea surorii dumneavoastră de la Zakopane nu avea de ce să vă afecteze?

— Nu. E limpede că nu. Dar aş prefera să nu vorbesc despre asta. Sunt chestiuni care nu mă privesc.

Dar o privesc pe sora dumneavoastră.

— Da.

— Vă rog să mă scuzaţi, însă pe mine mă interesează foarte mult chestiunile în legătură cu sora dumneavoastră, care a fost soţia răposatului. De aceea sunt silit să insist cu rugămintea de a nu-mi

ascunde nimic.

Ea tăcea. Ziętek îşi desfăcu braţele.

— Văd că nu aţi vrea să vorbiţi despre asta. Să încercăm să uşurăm discuţia. Oare insomnia dumneavoastră nu era provocată de simplul fapt că în calitate de soră mai mare, de soră iubitoare şi – de unică rudă a Mariei Rudzinska – începuse să vă îngrijoreze viitorul ei? Să vă îngrijoreze faptul că era pe cale să facă o mare prostie, ba poate chiar o greşeală cu urmări tragice, divorţând de înţeleptul, bunul, bogatul şi iubitorul ei soţ, numai pentru ca să se mute la un tânăr, despre care nu aveaţi o impresie prea bună şi, după părerea dumneavoastră, nu se putea compara nici pe departe cu răposatul?

— Se vede că dumneavoastră ştiţi...

Îşi înclină capul în piept, dar şi-l ridică numaidecât.

— Ştiu...

— N-a fost chiar aşa, spuse ea încet.

Indiferenţa cu care-l tratase până atunci dispăruse brusc. Ziętek înţelese că în faţa lui se află o femeie chinuită, foarte obosită, care va spune chiar mai mult decât vrea el.

— Vă rog să-mi povestiţi totul sincer şi fără grabă – ce părere aveţi, ce simţiţi. Nu va fi decât spre binele surorii dumneavoastră, în definitiv, vă rog să mă credeţi că şi miliţianul este un om ca oricare altul. Anchetarea dumneavoastră nu e o plăcere pentru mine. Aş vrea ca întreaga afacere să fie terminată cât mai curând, şi cu cât oamenii vor uita mai repede şi se va stârni mai puţină senzaţie în jurul ei, cu atât mai bine pentru toţi cei interesaţi, precum şi pentru memoria răposatului. Cunoşteaţi situaţia înainte de primirea telegramei de la sora dumneavoastră?

— Nu în întregime. Veneam aici numai când eram

invitată. Ceea ce nu înseamnă că Roman Rudzinski nu se purta frumos cu mine, sau că Marysia nu voia să mă vadă. După nunta lor, ajunsesem pur şi simplu la concluzia că rolul meu de protectoare a surorii mele se terminase şi că nu avea niciun rost să stingheresc în vreun fel viaţa ei personală. De aceea, muncind destul de mult, fiindcă, în afară de orele de la Bibliotecă, îmi scriu de un an teza de doctorat şi, văzându-i rar pe amândoi, nu puteam să ştiu prea multe despre viaţa Marysiei. Dar, ca soră, ar fi fost imposibil să nu-mi dau seama că în ultima vreme se petreceau lucruri deosebite în viaţa surorii mele. Vedeţi dumneavoastră, am crescut-o şi am locuit mulţi ani împreună în aceeaşi cameră. Îi cunosc orice intonaţie a vocii şi ştiu ce gândeşte chiar şi atunci când nu vorbeşte. Dar nu-mi închipuiam nici pe departe că situaţia era atât de gravă. Dacă aş fi ştiut...

— Aţi fi încercat să interveniţi?

— Cu siguranţă, spuse ea cu hotărâre. Chiar dacă nu s-ar fi întâmplat nimic cu Roman, faptul că-l părăsea l-aş fi socotit o crimă din partea Marysiei. Ea era pentru el mai mult decât soţie. El era un om singuratic şi cu mult mai bătrân decât dânsa. Totdeauna aveam impresia că o priveşte şi ca pe un fel de fiică. Se purta foarte tandru cu ea. Tocmai asta mi se părea îngrozitor: credea în ea şi trăia pentru ea. Nu-i de mirare că s-a sinucis când şi-a dat seama că-l părăseşte pentru acel... acel... Tăcu.

— Când aţi primit telegrama, nu ştiaţi de toate acestea?

— Nu, nu ştiam. Dar bănuiam că Maria se încurcase cu Szulc. I-am văzut de vreo două ori pe stradă. Din fericire nu m-au observat... Apoi Marysia mi-a

telefonat că pleacă. N-am întrebat-o nimic, deşi mi-am dat seama după vocea ei că... Tăcu iar. Apoi adăugă încet: Am făcut rău.

— Şi n-aţi încercat să discutaţi despre această chestiune cu profesorul Rudzinski? Nu eraţi în relaţii prea bune cu el?

— Dimpotrivă. Ne simpatizam mult. Însă nu puteam să-i spun nimic... De altfel, am chibzuit îndelung. Oricine s-ar fi aflat în locul meu ar fi procedat la fel. Eram convinsă că Marysia, chiar dacă s-a încurcat cu cineva în chip trecător, va avea atâta minte să nu-i spună lucrul acesta soţului ei. La urma urmei, nicio femeie care vrea să-şi păstreze bărbatul nu face asta. Nicio clipă nu mi-a trecut prin minte că ea ar putea să-l părăsească. În aceste câteva zile, cât a lipsit ea, Roman nu mi-a telefonat. Şi eram convinsă că dacă ştia ceva sau chiar dacă bănuia numai, va căuta să stea de vorbă cu mine. Telegrama neaşteptată a Marysiei m-a zdruncinat. Nu am putut să dorm. A fost totdeauna cam independentă. Poate şi din vina mea, fiindcă am răsfăţat-o prea mult când era mică. Făcu o mişcare cu capul, de parcă încerca să se deştepte dintr-un vis. Dar dumneavoastră nu m-aţi întrebat despre asta.

— Ah, n-are nicio importanţă, doamnă. Vă mulţumesc foarte mult. Aţi lămurit câteva amănunte, care nu-mi erau destul de clare. Ca să fim în temă, să ne întoarcem acum la prima mea întrebare: ce aţi făcut din clipa când aţi primit telegrama? N-aţi putut adormi şi...

— Da, n-am putut. Dar până la urmă am aţipit şi m-am deşteptat înainte de a suna ceasul. M-am îmbrăcat şi am plecat la gară, însă Marysia n-a venit. Am aflat că mai soseşte un tren de la Zakopane, un

personal, la ora zece. N-am vrut să mă mai întorc acasă şi, gândindu-mă că mă aştepta o zi grea, am hotărât să iau micul dejun. M-am dus aşadar la o cofetărie şi am băut o cafea, apoi, ca să treacă timpul mai uşor, am rătăcit pe străzi...

— N-a fost o dimineaţă prea frumoasă! Mi se pare că la răstimpuri a tras şi câte o bură de ploaie. Cel puţin de la ora şapte, când m-am deşteptat eu, spuse Ziętek cu jumătate de voce.

— Da. M-a cam plouat. Dar nu puteam să stau pe loc. Ştiţi ce înseamnă starea asta de spirit: „mă împingea ceva” să umblu pe străzi.

— Ştiu. Este explicabil într-o astfel de situaţie. Dar la ce cofetărie aţi fost? Nu ştiam că în Varşovia se poate lua micul dejun la ora asta şi într-altă parte în afară de bufetul gării. Cafenelele se deschid mult mai târziu.

— Am fost la hotelul „Savoy”, jos, în Aleea Jerozolimskie.

— Aha, da. Am uitat. Acolo deschid la ora şase. Apoi v-aţi întors la gară?

— Da. Ajunsesem atât de departe, încât era cât pe-aci să întârzii şi am fost nevoită să iau un taxi. Dar am sosit la timp. Am intrat pe peron, şi când am văzut că Marysia nu coboară din vagonul de dormit, m-am simţit uşurată. M-am gândit că, din fericire, poate i-au ieşit prostiile din cap. Dar a venit. S-a apropiat de mine prin spate şi mi-a pus mâna pe umăr. Am început numaidecât să ne certăm, cu atât mai mult cu cât mi-a spus chiar pe peron despre hotărârea ei. Atunci am izbucnit – fapt de care-mi pare rău şi acum. Ea este absolut zdrobită. La urma urmei, nu e vina ei că el a procedat astfel. Mii de oameni divorţează, şi sinuciderea nu este singura cale, ca să... Tăcu. Nu

vreau să spun nimic rău despre profesorul Rudzinski, adăugă ea repede. Era un om foarte cumsecade. Am cunoscut puţini oameni ca el. Dar, din păcate, nu a fost în stare să suporte lovitura. Şi nici eu nu am fost în stare s-o clintesc pe sora mea din hotărârea ei. Cum aş fi putut? Abia în taxi am aflat că Roman ştia totul, şi că ea se întorcea acasă, ca să-l părăsească pentru totdeauna... pentru omul acela! Faptul era consumat.

— Aţi sfătuit-o din nou să nu facă acest pas?

— Bineînţeles că am sfătuit-o! Chiar pe peron şi în taxi! Nădăjduiam că se mai poate îndrepta ceva. Îl cunoşteam pe Roman şi-mi închipuiam că o s-o ierte. Din nenorocire...

— Da. Vă mulţumesc. Dacă voi mai avea vreo întrebare de pus, cel mai bun lucru ar fi să vă caut acasă, nu?

— Da. Voi lua-o numaidecât pe Marysia de aici şi nu cred că vom mai ieşi astăzi undeva...

Căpitanul se ridică în picioare.

— La revedere, doamnă.

Ea şovăi o clipă, imperceptibil, apoi îi întinse mâna.

CAPITOLUL ŞASE
Doctorul şi şoferul de taxi

Ziętek se opri în hol. Miliţianul de serviciu sări de pe scaun ca un automat.

— Cele două doamne pot părăsi locuinţa, luând cu ele orice doresc, spuse căpitanul. După plecarea lor să sigilaţi casa, şi cheile să le aduci la comandament. Să ceri şi celălalt rând de chei.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan.

— Sau, cred că cel mai bun lucru e să nu luăm cheile şi să nu sigilăm casa. Voi da numai un telefon la Institutul de chimie să ia de aici cianura şi celelalte substanţe chimice toxice, urmă căpitanul, zâmbind în sinea sa. Spune-le doamnelor că pot intra în casă când vor. Nu le punem nicio oprelişte.

— Bine, tovarăşe căpitan.

Ziętek se apropie de telefon. Chemă Institutul de chimie şi vorbi cu directorul. Apoi formă numărul comandamentului.

— Căutaţi-l de urgenţă în oraş pe şoferul taxiului cu numărul... se întrerupse, fiindcă se deschisese uşa camerei în care o interogase pe Anna Satrachowska. Aceasta apăru în hol şi, în trecere spre camera unde o aştepta sora ei mai tânără, îl văzu cu receptorul la ureche.

— Alo! Alo! striga omul de la celălalt capăt al firului. Dumneata eşti, căpitane Ziętek? De ce nu

vorbeşti?

Uşa de la camera Mariei Rudzinska se închise.

— Uneori nu poţi vorbi când vrei, spuse Ziętek sentenţios. Mă interesează şoferul taxiului cu numărul douăzeci şi doi – douăzeci şi patru. Căutaţi-l prin radio. Peste o oră vreau să stau de vorbă cu el la comandament.

— Este suspectat? întrebă vocea. Să-l aduc?

— Da' de unde! După câte ştiu, e şoferul cel mai cumsecade din lume. Aş vrea să-l întreb câte ceva despre călătoarele pe care le-a dus azi-dimineaţă de la Gara Centrală. Dar să nu-l preveniţi, m-aţi înţeles?

— Desigur. Mai e ceva, căpitane?

— Să-i spuneţi colonelului că mă voi prezenta la raport după terminarea orelor de serviciu.

— Am înţeles: şoferul taxiului cu numărul douăzeci şi doi – douăzeci şi patru să fie într-o oră la comandament şi să-i spun şefului c-o să te prezinţi la raport la sfârşitul orelor de serviciu.

— Da. Mulţumesc.

Ziętek închise telefonul, şi câteva clipe rămase pe gânduri. Apoi ridică din nou receptorul, dar îl puse iarăşi în furcă. Nu, n-o să vorbească la telefon cu doctorul. E mai bine aşa. De altfel, probabil că acum se află în sala de autopsie.

— Maşina aşteaptă în faţa casei? îl întrebă pe miliţian.

— Da, tovarăşe căpitan.

— Bine. Să-mi raportezi mai târziu dacă cei de la Institutul de chimie au luat cianura şi dacă doamnele au plecat.

— Da, tovarăşe căpitan.

Ziętek îşi luă impermeabilul din cuier, îşi puse pălăria şi ieşi.

În prag se opri şi privi cu atenţie broasca Yale. Era franţuzească. Maria Rudzinska spusese adevărul. Bineînţeles că spusese adevărul.

Dar căpitanul Ziętek era un om ordonat şi-i plăcea să verifice orice informaţie.

După douăzeci de minute deschise uşa pe care se afla o tăbliţă:

Sală de autopsie

Se uită înăuntru, apoi intră încet şi se opri în prag. Doctorul îşi ridică masca şi-şi îndreptă spatele:

— Intrarea strict interzisă persoanelor străine! zise el vesel. Apoi se întoarse către asistentul său, şi el cu masca pe faţă, spunându-i: Gata! Pune-l, te rog, în ordine!

Se apropie de Ziętek.

— Ce s-aude? întrebă căpitanul, uitându-se în jur, dar ferindu-şi privirea de masa pe care...

— Sunteţi nerăbdător să aflaţi rezultatul autopsiei?

— Da.

— Să mergem. Doctorul îi arătă cu capul o uşă laterală şi porni înainte. În uşă se întoarse spre asistent: Te rog să treci în procesul-verbal datele dictate de mine şi să mi-l dai imediat să-l semnez. Fii bun, du-te şi după analiza conţinutului stomacului. Trebuie să fie gata.

— Da, domnule doctor.

Doctorul şi Ziętek intrară într-o sală mică, albă, nemobilată, în care se aflau numai un dulap de perete cu mai multe despărţituri şi câteva chiuvete.

— Am cercetat. Doctorul îşi scoase şorţul, aruncă masca şi începu să se spele pe mâini. Totul arată cianură. Bineînţeles că moartea a fost instantanee.

Nu mâncase nimic, sau, mai bine zis, mâncase cu vreo zece ore mai devreme, şi mai precis cu vreo zece-douăsprezece ore mai devreme. A fost, fără îndoială, cina. Pâine cu unt, un ou şi un fel de brânză, acum foarte greu de identificat. După toate probabilităţile, cina a servit-o între nouă şi zece seara.

— Alcool?

— Nicio urmă.

— Cam la ce oră a murit?

— Nu înainte de şapte şi jumătate dimineaţa şi nici după ora opt. Frumos rezultat, nu? Rezolvăm problemele clienţilor cu o precizie de o jumătate de oră, chicoti el, frecându-şi mâinile.

— Asta înseamnă, domnule doctor, că veţi putea face această declaraţie în faţa justiţiei, fără să vorbiţi cu „probabil”, ci cu „toată siguranţa”?

— Ei, Doamne! oftă medicul, aruncând prosopul în cutia de lemn de lângă chiuvetă. Dacă spun că „nu înainte” şi „nu după”, asta înseamnă că pot face declaraţia asta în faţa întregului popor.

Se auzi o bătaie în uşă. Asistentul intră, aducând două fişe fixate cu clame de un carton mare.

— Procesul-verbal, domnule doctor. Iar aici aveţi analiza lichidului colectat în eprubetă şi analiza conţinutului stomacului.

— Foarte bine. Mulţumesc.

Doctorul îşi şterse mâinile, luă tocul oferit de asistent şi semnă grăbit.

— Să le iau?

— Nu, le iau eu la cabinet.

După ieşirea asistentului, doctorul îi întinse lui Ziętek cele două fişe. Căpitanul se aplecă asupra lor, dar îşi ridică numaidecât capul:

— N-am ajutat niciodată preoţii la oficierea

serviciului divin, şi astea se pare că sunt scrise în latineşte.

— Ah, da! Doctorul luă cele două fişe. Un ofiţer anchetator cunoscător al limbii latine ar fi el însuşi un obiect interesant pentru autopsie. Am găsi în organismul lui comori la care nu s-ar fi gândit nici Ali Baba! Dar, din fericire, până în clipa de faţă nu suntem ameninţaţi de aşa ceva. Dacă doriţi să auziţi ceea ce scrie aici, căpitane, în cuvinte simple, de ostaş, atunci ne exprimăm în modul următor: lichidul adunat de pe masă are următoarea compoziţie: ceai, plus zahăr, plus cianură de potasiu. O parte a acestui cocteil s-a găsit în esofag, în cavitatea bucală şi pe buzele profesorului Rudzinski, provocându-i moartea instantanee şi despărţindu-l definitiv de cea mai bună...

— ...dintre lumi! încheie căpitanul grav, luând iar fişele în mână. Interesant, murmură el. Mai interesant decât s-ar părea.

— De ce? Doar rezultatul îl ştiam de la început. Nu m-am îndoit o clipă de rezultatul acesta.

— Nu contează. Chestiunea se complică foarte mult.

— Se complică?! Am spus de cianură şi se vede cât colo că este cianură! Am spus de zahăr şi este zahăr!

— Cianura e un fleac. Ziętek întinse mâna. Vă mulţumesc, domnule doctor. „Nu înainte de şapte şi jumătate şi nu după opt”, înseamnă: între şapte şi jumătate şi opt?

— Dumnezeule! exclamă medicul. De câte ori trebuie să vă repet?

— Niciodată nu-i destul. Căpitanul zâmbi. Era un om foarte ordonat şi voia să fie absolut sigur de ceea ce aflase. La revedere. Încă o dată, mulţumesc.

— N-aveţi pentru ce. Toată plăcerea este de partea mea. Dar e greu să vă intre cineva în voie. „Cianura e un fleac!” Cu prima ocazie o să vă pun s-o gustaţi! Nu e chiar aşa fleac pe cât pare. Servus!

După vreo zece minute, Ziętek se afla din nou în micul său birou pe care-l părăsise cu câteva ore mai înainte. Se aşeză şi, punând tocul pe foaia de hârtie şi coatele pe masă, îşi sprijini capul în palme. Nu notă nimic. Când miliţianul de serviciu bătu la uşa biroului, el era în aceeaşi poziţie.

— L-am găsit pe şoferul taxiului, tovarăşe căpitan.

— Adu-l aici.

Îşi îndreptă trupul, adună cu un gest reflex hârtiile de pe birou şi le băgă în sertar.

După o clipă de aşteptare, în uşa biroului apăru un om îmbrăcat cu o haină albastră decolorată. În mână ţinea un chipiu.

— Fii bun şi ia loc, spuse Ziętek, politicos, dar şoferul nu se mişcă.

— În ce chestiune? întrebă el. Fiindcă dacă-i vorba de beţivii ăia de ieri, n-am vrut să-i iau şi n-o să mai iau niciodată indivizi din ăştia, oricum s-ar legitima. Au spus c-or să-mi vină de hac şi, după cum văd, au fost...

— Ia loc, spuse Ziętek, şi te rog să uiţi de beţivi.

Şoferul se aşeză ţeapăn. Îşi mişca buzele, de parcă voia să spună ceva. Se vedea că era gata să ţină un adevărat discurs. Căpitanul se aplecă spre el, peste birou.

— Ai fost astăzi la Gara Centrală?

— Cum?

— Întreb dacă ai fost astăzi la Gara Centrală? Adică, dacă ai trecut astăzi pe la Gara Centrală.

— Se înţelege că am fost. Ba chiar de mai multe

ori. Da’ ce, nu-i voie?

— Ba e voie. N-avem nimic împotriva dumitale. Aş vrea sa ştiu dacă ai fost la Gara Centrală pe la ora zece şi ceva?

Şoferul îl privea mereu bănuitor.

— Parcă pot să mai ţin minte? Doar nu mă uit într-una la ceas.

— Desigur. Dar de călători îţi poţi aminti, nu?

— Eh, am atâţia clienţi...

— Mă interesează două doamne, care s-au urcat în taxiul dumitale după ora zece şi ţi-au spus să le duci în strada Dębova din cartierul Okęcie.

— Da, îmi amintesc. O străduţă scurtă.

Ziętek observă pe faţa şoferului o străfulgerare de curiozitate. Dar îndată îi luă locul din nou indiferenţa. Căpitanul ştia că oamenilor nu le place să depună mărturie. De câte ori nu se întind unele cercetări la nesfârşit, numai pentru că cineva, care poate fi un om absolut cinstit, nu vrea în ruptul capului să mărturisească la miliţie ceea ce a văzut, ca să nu fie „purtat pe la judecăţi”.

— Îţi aminteşti de femeile acelea?

— Nişte femei tinere, mi se pare. Blonde.

— Întocmai. N-ai auzit cumva ce discutau?

— Nu mă interesează ce vorbesc clienţii. Sunt ocupat cu volanul.

— Nici vorbă. Şi niciodată nu auzi nimic, mai ales când te întreabă miliţia.

Şoferul tăcu.

— Ei? Cum a fost? Nu-ţi aminteşti nimic? Că doar nu eşti bătrân. Se urcă în taxi două femei tinere, şi dumneata nici măcar nu te uiţi în oglindă să vezi dacă sunt frumoase?

— Am nevastă, spuse şoferul, îndărătnic, dar

zâmbi, ştiind că între bărbaţi un asemenea argument nu are nicio valoare.

— Te rog să fii convins, spuse Ziętek, zâmbind şi el, că n-are nimeni nimic cu dumneata. Pe noi ne interesează aceste două femei. Vreau să ştiu cum s-au comportat în taxi. Dacă s-au certat, dacă au glumit, sau dacă n-au vorbit nimic şi s-au uitat pe fereastră. Fleacuri de-astea, ştii dumneata. Fii bun şi încearcă să-ţi aminteşti. Totul va rămâne între noi. Poţi fi liniştit.

Şoferul se uită o clipă la el.

— Da’ ce, sunt hoaţe? întrebă el cu îndoială. Arătau a fi cumsecade.

— Aşadar, tot te-ai uitat la ele.

— Atâta cât...

— Şi?

— Nimic. Numai atâta, că m-a mirat ceva. Când conduci un taxi, vezi o mulţime de lucruri – vă daţi seama. Destul de des se petrec şi lucruri neaşteptate în maşină. Dar asta mai ales în timpul nopţii, când oamenii sunt după un pahar...

— Bine, dar ce lucru neaşteptat s-a întâmplat în maşina dumitale azi-dimineaţă?

— Niciunul. Atâta doar c-au plâns amândouă. Jumătate de drum au plâns. Credeam că li se-ntâmplase ceva, murise cineva sau mai ştiu eu ce. Dar cred că nu, fiindcă se cam certau.

— Ai auzit ce vorbeau?

— Nu. Doar câteva cuvinte, însă nu mi le amintesc. Zgomotul de pe stradă nu-ţi îngăduie să auzi. De altfel, vorbeau încet. Plângeau.

— Şi-apoi ce-a urmat?

— Nimic. Au coborât în capătul străduţei Dębowa. O căsuţă destul de frumoasă. M-am uitat la ea pe

când întorceam, fiindcă de acolo nu se poate trece mai departe. Stăteau la uşă. Începuse să plouă. M-am gândit o clipă să le strig.

— De ce?

— Fiindcă aparatul înregistrase douăzeci şi unu de zloţi, şi cea mai tânără îmi dăduse cincizeci, după care pornise numaidecât spre portiţă.

— Şi le-ai strigat?

— Nu. M-am gândit că dacă mi-a dat cincizeci, ştie ea ce face. Şi-apoi, dacă aş avea o vilă ca asta, i-aş lăsa şi eu pe alţii să câştige ceva. Mi-am dat seama că n-am de-a face cu o sărăntoacă.

— Asta-i tot?

Tot.

Ziętek şi-a însemnat numele şi adresa lui, i-a mai pus câteva întrebări, la care n-a căpătat răspunsuri prea interesante şi s-a despărţit de şofer cu un zâmbet.

După ce s-a închis uşa în urma acestuia, căpitanul s-a ridicat şi şi-a luat impermeabilul din cuier. Încă nu era sigur de nimic, ştia doar atât că ar vrea să-l cunoască mai bine pe omul acela.

CAPITOLUL ŞAPTE
„Am pus în el cianură şi i l-am dat...”

Laboratorul era foarte luminos. O construcţie în patrulater, cu patru ferestre mari ce dădeau spre grădina din jur, înconjurată de patru străzi. Henryk Szulc şedea pe prichiciul uneia dintre ferestre. Ţinea în mână un pachet de fişe cu simboluri, uitându-se la omul de la tabla mare, neagră. Al treilea dintre cei prezenţi, şi el cu ochii la tablă, stătea la o masă lungă, acoperită cu instrumente.

Toţi trei, tineri, erau îmbrăcaţi în halate albe.

— Dictează, Henryk, spuse cel de lângă tablă. Să verificăm prima formulă şi-om mai vedea. Pe undeva e o greşeală.

— Nici vorbă că este! zise cel de la masă. De la şase tot batem pasul pe loc şi... făcu un semn cu mâna. Dictează, Henryk, eu o să controlez după fişe. Luă tocul.

— Atenţie! spuse Szulc. HCL plus...

Se auzi o bătaie în uşă. Omul de la tablă îşi lăsă, iritat, în jos mâna în care ţinea creta şi strigă:

— Intră!

Uşa se deschise, şi în prag apăru bătrânul portar. Se întoarse spre Szulc şi se înclină.

— A telefonat tovarăşul director, vă roagă să poftiţi la el.

— Acum?

— Da.

Szulc coborî de pe prichiciul ferestrei şi puse fişele pe masă.

— La director? întrebă el cu neîncredere. Nu cumva greşeşti, domnule Kowalski?

— Nu. Am vorbit chiar eu cu dânsul la telefonul de la etaj.

— Bine. Mă duc numaidecât.

Portarul închise uşa.

— Ce-o vrea directorul?

— O avansare! glumi cel de la masă. Întoarce-te şi plecăm imediat s-o „udăm”. Peste un sfert de oră e pauza de prânz.

— Noi continuăm fără tine, spuse cel de la tablă.

— Nu, aşteptaţi. Nu va dura mai mult de câteva minute. Fără îndoială că e vorba de o nouă corectare tehnică la agregatul acela.

Aprobară amândoi printr-un semn din cap. Szulc ieşi. Trecu prin mai multe coridoare lungi. Direcţia era în partea din faţă a patrulaterului. De cealaltă parte a străzii se găsea poarta întreprinderii, iar dincolo de ea se ridicau halele de producţie şi coşul uriaş, alb, care cu ani în urmă fusese roşu, dar acum era acoperit de atâta praf de la fabrică, încât semăna cu o coloană de marmură.

Szulc îl privi, trecând prin coridor. Înainte de a intra în cabinetul directorului îşi îndreptă cravata. Mai făcu vreo câţiva paşi, se opri în faţa geamului mat pe care scria:

Director general

şi intră. Secretarul îi arătă cu un gest al capului uşa capitonată.

— Directorul vă aşteaptă.

Szulc bătu fără convingere în pielea groasă, umflată, ca o pernă, apoi, neprimind niciun răspuns, deschise uşa. Se opri în prag şi se înclină. Faţă în faţă cu directorul stătea un om care, auzind zgomotul uşii, îşi întoarse capul. Szulc îi aruncă o privire fugară. Nu-l cunoştea. Îşi întoarse ochii spre director.

Acesta se ridică în picioare.

— Dumnealui este magistrul[1] Szulc, îi spuse necunoscutului, care se sculă şi el de pe scaun. Domnule magistru, domnul vrea să stea de vorbă cu dumneata într-o anumită, hm... chestiune confidenţială. Vă rog să rămâneţi aici; eu voi da în răstimp o raită prin întreprindere. Am câteva probleme... da, probleme. Lunea arunc de obicei totdeauna câte o privire prin gospodărie.

Ieşi. Szulc se dădu la o parte, ca să-i facă loc să treacă şi închise uşa după el. Apoi se întoarse către bărbatul care stătea în picioare lângă birou.

— Numele meu e Ziętek, spuse acesta încet, şi sunt trimis aici de la Comandamentul Miliţiei.

Tăcu. Szulc îl privi mirat.

— De la Miliţie? Vă ascult.

— Nu v-aţi aşteptat la vizita mea?

— Nu vă înţeleg.

Szulc era tot în picioare, lângă uşă. Ziętek, politicos, îi oferi un scaun. Acesta se aşează.

— Aşadar nu v-aţi aşteptat, repetă oaspetele, de parcă voia să se asigure de ceva, care şi aşa era neîndoielnic pentru el. Nu v-a telefonat astăzi nimeni din oraş?

— Nu. Nimeni. Vreţi să vorbiţi mai lămurit?

---

[1] Licenţiat.

— Bineînţeles, bineînţeles. Ziętek zâmbi, de parcă-şi cerea scuze. Numai că, de, cum să vă spun, m-a surprins puţin. Credeam că aţi şi aflat.

— Ce anume?

— Se pare că l-aţi cunoscut bine pe profesorul Rudzinski. De altfel, e o întrebare fără rost; aţi fost doar asistentul lui. Nu-i aşa?

— Da. Am fost. Îl cunosc.

Ziętek se uită la el tăcut. Tânărul om de ştiinţă stătea liniştit pe scaun, privindu-l fără prea mare interes. Căpitanul tuşi uşor.

— Văd că trebuie să vă explic totul. Când am ajuns azi-dimineaţă la vila profesorului Rudzinski, l-am găsit mort.

— Cum? Szulc se ridică brusc, apoi se aşeză iar.

— Da. A înghiţit o doză mare, dacă mă pot exprima astfel, de cianură de potasiu, dizolvată în ceai.

— Dumnezeule! Tânărul chimist închise ochii pe jumătate. Când va afla Marysia, poate...

Nu termină fraza.

— Dacă vă gândiţi la soţia profesorului, atunci vă pot spune că am găsit-o lângă mort. S-a întors azi-dimineaţă de la Zakopane. Era cu sora ei şi...

— S-a întors? Cum aşa, s-a întors? Asta-i cu neputinţă!

Szulc îşi pierdu cu totul stăpânirea de sine. Se ridică, îl apucă pe Ziętek de umeri şi începu să-l zgâlţâie.

Căpitanul se eliberă cu o neaşteptată îndemânare şi putere, silindu-l cu blândeţe, dar hotărât, să se aşeze iar pe scaun.

— Vă rog să vă liniştiţi, zise el. Am venit aici, fiindcă este vorba de un lucru foarte serios. Vă rog să vă concentraţi şi să mă ajutaţi, răspunzând cât mai

precis la întrebările mele. De altfel, aş vrea mai întâi să aud ce aveţi de spus despre acest lucru. Numai, vă rog să vă comportaţi ca un bărbat. În afară de aceasta aş vrea să vă spun că am aflat ce simţăminte vă leagă de soţia lui Rudzinski.

Se aşternu tăcerea. Szulc închise ochii pe jumătate şi rămase o clipă nemişcat. Era foarte palid. Ziętek îi privea faţa frumoasă, bărbătească, şi părul negru, tuns scurt. „Acum oamenii de ştiinţă se tund cum se tundeau cu vreo trei ani în urmă băieţii tineri", gândi el. Fără să vrea, îşi atinse propriul său păr, lăsat ceva mai lung; dar el se născuse într-un orăşel de provincie şi era cam conservator.

Szulc deschise ochii.

— Cianură de potasiu! şopti el abia perceptibil. Îşi îndreptă puţin trupul. Maria s-a întors, murmură apoi ceva mai tare. Da, înţeleg. Vreţi, pur şi simplu, să aflaţi dacă eu l-am ucis pe profesorul Rudzinski. Sunteţi convinşi că noi, chimiştii, folosim mai bine decât alţii otrava în uciderea oamenilor. Tăcu o clipă. Probabil că aveţi dreptate. Bănuiţi că l-am asasinat pentru că-i iubeam soţia. Se vedea că-şi recapătă treptat stăpânirea de sine. Da, l-am ucis. Asta vă ajunge?

— Absolut. Ziętek încuviinţă cu un semn din cap. După cum ştiţi, am misiunea să descopăr adevăratele împrejurări ale morţii profesorului şi să arestez asasinul. Faptul că v-aţi recunoscut vina îmi simplifică munca şi-i scuteşte pe toţi cei interesaţi de o mulţime de necazuri. Totuşi, vă rog să-mi povestiţi cum s-au petrecut lucrurile. Mai târziu, când veţi semna şi declaraţia, voi putea trimite dosarul procuraturii.

— Doriţi să vorbesc despre asta chiar aici?

— Da. Doar n-are nicio importanţă unde stăm de

vorbă, nu-i aşa? Bineînţeles că după aceea va trebui să vă duc la Comandament. Dar aş vrea să-mi relataţi totul pe scurt chiar aici.

Szulc, acum absolut liniştit, făcu un semn de aprobare cu capul.

— Cum doriţi.

— Atunci vă ascult.

— N-am încotro. Oricum, un criminal nu are nicio justificare. Poate doar atât, că nu ne puteam suferi unul pe altul. Era un om tare.

Tăcu. Dar Ziętek nu se clinti. Aştepta, privindu-l atent, calm, cu ochii lui albaştri. Szulc trase adânc aer în piept.

— Când Maria i-a vorbit despre simţămintele noastre, el i-a propus să plece undeva pentru o săptămână, şi la întoarcere să-i spună dacă vrea să rămână cu el sau să-l părăsească. Ştiam că nu-i va îngădui să aleagă. Propunerea asta nu era decât prima lui măsură. Se străduia să câştige de la bun început. Dacă ea ceda acum, rămânea a lui pentru totdeauna. O iubea foarte mult. Mă temeam că trecutul lor avea încă o mare influenţă asupra ei. M-am temut ca Maria să nu se întoarcă pocăită. Ea nu mi-a îngăduit s-o însoţesc. A trebuit să-i promit că rămân în oraş. Aveam insomnii. Ştiam că dacă Rudzinski nu dispare din calea mea, se poate întâmpla orice...

Tăcu iar. Şi din nou Ziętek nu făcu nicio mişcare.

— I-am telefonat astă-noapte... de fapt, spre dimineaţă, pe la ora patru... şi l-am rugat să stăm de vorbă. Nu ştiam ce voi face. Încă nu eram sigur că-l voi ucide. Însă cianură am luat cu mine pentru orice eventualitate. Fără să mă fi hotărât... într-adevăr, să-l omor. Se putea să cedeze, să mi-o dea pe Maria, fără

împotrivire. Voiam să-l rog, să-i cad în genunchi, să fac tot ce mi-ar fi cerut, numai să mi-o dea, să n-o silească într-un fel sau altul să rămână cu el. Voiam să-i răpesc mândria. Credeam că lucrurile se vor aranja. Vă rog să credeţi că spun adevărul. Doar nimeni nu omoară, dacă nu este silit...

— Depinde, spuse Ziętek, grav. Mulţi ucid, fiindcă li se pare că sunt siliţi. Dar, în realitate, nimeni nu este silit să comită o crimă. Dacă ar fi silit, nu ar fi pedepsit. Necesităţile absolute nu sunt pedepsite de niciun cod din lume. Din păcate, suprimarea aproapelui nu a fost încă recunoscută ca o necesitate a cetăţeanului. Vă rog să continuaţi.

— Da, domnule. Rudzinski mi-a spus liniştit că, dacă vreau, mă pot duce la el. Aşa că m-am dus...

— Şi?...

— Am discutat vreo jumătate de oră. La început a încercat să mă trateze ca pe un băieţaş. Nu i-am îngăduit. Am avut câteva izbucniri foarte violente. Faptul că el se stăpânea, l-a costat fără îndoială mult, fiindcă şi-a dus deodată mâna la inimă şi s-a aşezat. Atunci m-am gândit că nu mai am altă ieşire. M-am prefăcut că-mi pare rău, că sunt afectat. I-am spus „iubite domnule profesor”, l-am rugat să mă ierte. Apoi m-am dus la bucătărie şi i-am turnat ceai într-un pahar. Am pus în el cianură fără să-mi dau prea bine seama ce fac. I l-am întins. Mâna îi tremura, dar l-a băut tot. L-am văzut ducând paharul la gură. A fost îngrozitor... Apoi s-a prăbuşit ca şi cum ar fi primit o lovitură de măciucă-n creştet... Nu mai trăia. Fără îndoială că a murit într-o frântură de secundă...

A respirat din nou adânc şi a tăcut.

— Da, zise Ziętek. Vă ascult.

— Apoi... Szulc se gândi. Apoi am şters, pe cât am

putut, amprentele mele. Am tras după mine de afară uşa de la intrare, care s-a închis – avea yale. La şase dimineaţa trebuia să mă întâlnesc aici, la întreprindere, cu doi prieteni. Aveam o problemă pasionantă de rezolvat. De două luni ne luptăm cu ea şi n-o scoatem la capăt. Am sosit la timp, mai bine zis cu vreo zece minute înaintea orei fixate. Imediat m-am apucat de lucru.

— La ce oră aţi sosit la întreprindere?

— Cam pe la şase fără un sfert.

— Asta-i tot?

— Tot.

— Mda. Şi de la ora şase aţi stat tot timpul aici?

— Da. Am lucrat fără întrerupere, până când m-a anunţat portarul să mă prezint la director.

— Colegii dumneavoastră ar putea să confirme că nu v-aţi despărţit de ei de la ora şase?

— Da, bineînţeles. Dar la ce v-ar folosi? În ultimă instanţă cred că nu vă poate interesa decât faptul că l-am ucis pe Rudzinski, nu şi ceea ce am făcut eu mai târziu?

— Desigur, desigur. Numai că totul ar fi minunat, dacă dumneata ai fi singurul chimist din Varşovia.

— Nu vă înţeleg!

— La miliţie avem şi noi chimiştii noştri, care au afirmat, cu toată competenţa, că profesorul Rudzinski nu a decedat înainte de ora şapte şi jumătate dimineaţa.

— Pesemne că e o greşeală.

Dar în glasul lui Henryk Szulc nu mai era siguranţa cu care vorbise până atunci.

— Nu cred. În interesul dumneavoastră, prefer să-i cred pe ei. Ca să fiu sincer, nu l-aţi fi putut ucide pe profesor, chiar dacă aţi fi vrut. Dacă ceea ce mi-aţi

relatat se va dovedi adevărat, veţi avea ceea ce în romanele poliţiste – Ziętek zâmbi uşor – se numeşte un „alibi perfect”. De altfel nu v-am suspectat nicio clipă de otrăvirea lui Rudzinski din cu totul alte motive.

— Pe mine – nu?!...

Szulc se ridică, dar căzu din nou pe scaun.

— Nu m-aţi suspectat?! şopti el.

— Nu.

Szulc îşi trecu palma peste frunte. Apoi se uită la omul din partea cealaltă a biroului. Avea o privire deznădăjduită.

— Nu, puteţi spune orice, dar ea n-a făcut-o! strigă el. Se stăpâni şi adăugă mai încet: Nu este în stare să comită o crimă. Dacă aţi cunoaşte-o, aţi şti că nu...

Ziętek îşi desfăcu braţele.

— Sunteţi un reprezentant al uneia din ştiinţele exacte – vă atrag atenţia că nu am acuzat-o în niciun fel. Ba mai mult, aş putea chiar spune că nici nu ştiu la cine vă gândiţi. Şi mai surprinzător decât orice e faptul că de când am intrat în acest birou nu am afirmat niciodată că profesorul Rudzinski a fost omorât. Dumneavoastră sunteţi cel care, fără ca eu să insist câtuşi de puţin, aţi recunoscut ca aţi săvârşit o crimă de care nimeni nu vă acuză. Când am ajuns amândoi la concluzia că n-aţi putut comite această crimă, v-aţi străduit, printr-un apel sentimental, să mă convingeţi că n-a săvârşit-o nici o altă anume persoană. La cine v-aţi gândit?

— Cum?! şopti Szulc. N-aveţi dreptul să vă bateţi joc de mine.

— Bineînţeles că nu am acest drept. Şi nici nu-mi bat joc de dumneavoastră.

— Prin urmare, ea nu... amuţi iar.

Căpitanul aprobă printr-o mişcare a capului.

— Vă voi ajuta, spuse el cu blândeţe. V-aţi gândit, după câte-mi dau seama din raţionamentul dumneavoastră, la Maria Rudzinska, soţia decedatului. Nu-i aşa?

— Într-adevăr.

— Aflaţi că după datele de care dispunem – încă neverificate – doamna Rudzinska a sosit la Varşovia astăzi, la ora zece şi cinci minute. Ştim, cel puţin, că se afla la această oră absolut sigur la Gara Centrală. Or, la opt dimineaţa, profesorul Rudzinski nu mai trăia.

Szulc îşi duse încet mâinile la gât, îşi descheie halatul şi-şi lărgi nodul cravatei.

— Slavă Domnului! şopti el. Slavă Domnului! Deci, a preferat să-şi ia viaţa, decât să se despartă de ea. E îngrozitor! Dar i se potriveşte cu totul. Era un om care nu cunoştea compromisuri. Dumnezeule, sărmana Maria...

— Deocamdată, doamna Maria este vie şi sănătoasă, ceea ce nu se poate spune despre soţul ei, vorbi sec căpitanul. Se ridică. Trebuie să mai schimb câteva cuvinte cu colegii dumneavoastră. Mă aşteptaţi aici?

— Eu?!

— Da, dumneavoastră, bineînţeles. Pe faţa lui Ziętek se aşternu din nou un zâmbet.

Un zâmbet palid apăru şi pe obrazul lui Szulc.

— Dar dacă v-am minţit? Dacă atunci când vă veţi întoarce nu mă mai găsiţi? Aş fugi...

— Nu mai departe decât până la poartă. Căpitanul îşi desfăcu braţele în semn de scuză. Acolo sunt doi oameni de-ai mei, care au semnalmentele dumneavoastră destul de exacte. Dacă aţi ieşi singur

de aici, v-ar ruga să mă aşteptaţi.

— Înţeleg. Aşadar, tot m-aţi suspectat?

— Sunt numai un modest ofiţer de miliţie, nu un ghicitor, domnule magistru. Şi-apoi, nu numai criminalii fac greşeli. Vă amintesc că acum zece minute voiaţi să mă convingeţi cu tot dinadinsul, dovedind mari talente actoriceşti, că l-aţi asasinat pe profesorul Rudzinski. Ce ştiu eu ce vă mai trece prin cap? De aceea vă rog să nu-mi luaţi în nume de rău aceste mici măsuri de precauţie. Acum fiţi atât de bun să mi-i numiţi pe cei doi prieteni ai dumneavoastră.

— Bineînţeles, bineînţeles.

Convorbirea cu cei doi tineri chimişti a dus la concluziile aşteptate. Au confirmat afirmaţiile lui Szulc, înlăturând orice îndoială.

— N-am avut încotro, domnule magistru, spuse căpitanul, pe când cobora împreună cu Szulc scara principală a clădirii. Cred că cel mai bun lucru e să vă duceţi acum acasă, nu-i aşa? Fără-ndoială că după tot ceea ce s-a petrecut, n-aţi mai putea lucra în condiţiile cele mai bune.

Drept răspuns Szulc, care mergea cu capul în jos, mormăi ceva neinteligibil. Părea să-şi fi pierdut deodată întreaga energie. Obrazul lui tineresc, frumuşel şi fin, se transformase în decurs de un ceas în chipul unui om mult mai vârstnic şi mai bogat în experienţă.

— De ce sunteţi amărât? întrebă Ziętek. Colegii dumneavoastră sunt gata să recunoască sub jurământ că de la ora şase dimineaţa nu v-aţi despărţit de ei.

Szulc se opri, ţinându-se cu mâna de balustrada lată de marmură, a scărilor. Ridică ochii.

— Dar cum... cum a primit ea asta?

— Foarte curajoasă, fără isterie şi manifestări de prisos care le plac atât de mult femeilor. V-aş ruga ceva...

Căpitanul îl luă de braţ şi începură din nou să coboare.

— Vă ascult.

— Doamna Rudzinska a suportat totul, ce-i drept, cu mult curaj, dar mi-am dat seama că e istovită. De aceea vă rog să n-o vedeţi şi să nu vorbiţi cu dânsa nici chiar la telefon. Cred că mă înţelegeţi, nu?

— Desigur, înţeleg, răspunse Szulc oarecum absent. O să-i fac o vizită mâine. Locuieşte la sora ei?

— Da. Cred că n-o să se-ntoarcă prea curând la vilă...

Acum se aflau pe trotuar. Szulc aruncă o privire involuntară în jur, dar pesemne că nu găsi ceea ce căuta. Ca şi cum ar fi răspuns la o întrebare, căpitanul spuse:

— Oamenii mei mă aşteaptă în maşină.

Arătă o „Warszawa” gri, modestă, de la bordura trotuarului, la vreo zece metri de poartă.

— Trebuie să caut un taxi. Szulc se uita, zăpăcit, în sus şi în jos.

— Vă duc eu.

Căpitanul îl apucă blând de braţ şi-l conduse spre maşină.

CAPITOLUL OPT
Altă întâmplare ciudată

Casa scării era îngustă. Clădirea fusese construită cu mulţi ani înainte de război şi rămăsese printr-o minune aproape neatinsa. Ziętek urcă anevoie şi încet până la etajul al treilea. Ploaia încetase de mult. Era o după-amiază călduroasă şi înăbuşitoare. Căpitanul văzu cartea de vizită:

Anna Strachowska

şi răsuflă uşurat. Ridică fără grabă mâna spre sonerie şi apăsă pe butonul alb, de os. Aşteptă o clipă. De jos, pătrundeau până la el zgomotele înăbuşite ale străzii. Auzi paşi grăbiţi în locuinţă şi uşa se deschise.

În prag apăru Anna Strachowska, îmbrăcată cu un capot roşu-închis, strâns bine pe trupul ei mărunt. Căpitanul observă abia în clipa aceea că e scundă şi slabă. Când o văzuse prima dată i se păruse mult mai voinică.

„O personalitate, se gândi el. Oamenii cu caractere tari ocupă totdeauna, în aparenţă, un loc mai mare. Dar la prima mea întâlnire cu ea nu mi s-a părut că ar avea un caracter tare.”

Se înclină fără un cuvânt, aşteptând ca gazda să se dea înapoi şi să-l invite înăuntru.

— Dumneavoastră sunteţi?! zise ea, cu o uşoară

mirare. Nu părea nici răuvoitoare, nici speriată. Nu se mişca.

— Eu. Se poate?...

— Vă rog, vă rog.

Abia acum se simţi în glasul ei o şovăială. Făcu un pas înapoi. Căpitanul îşi scoase chipiul şi intră în holul întunecos. Se strădui să-şi deprindă ochii cu semiîntunericul. Observă un cuier şi-şi atârnă în el chipiul. Gazda închise uşa după el şi rămase nemişcată, cu mâna pe clanţă. Ziętek îşi lăsă mâna de-a lungul trupului. Aştepta.

Anna îşi ridică poala capotului cu mâna şi se apropie iute de uşa de sticlă din capătul holului. O deschise şi spuse:

— A venit domnul acela de la miliţie.

Nu primi niciun răspuns. Se întoarse spre Ziętek.

— Poftiţi, intraţi, vă rog. Aţi venit la sora mea, sau la mine?

— La amândouă, dacă nu vă deranjez.

Se opri în pragul uşii. În partea opusă, era o fereastră deschisă, prin care se vedea silueta întunecoasă a unei clădiri masive. Maria stătea cu faţa spre cel ce intra, pe o canapea simplă, foarte joasă, acoperită cu o cuvertură albastră. Răspunse la salutul lui cu o uşoară înclinare a capului.

— Vă rog să mă iertaţi că vă mai deranjez o dată astăzi.

Ea nu răspunse, dar căpitanului i se păru că face o mişcare scurtă, nerăbdătoare, cu capul. Sau poate că numai adierea fierbinte venită de afară pe fereastră îi mişcase părul?

— Ce doriţi? Anna îi arătă un scaun şi se aşeză lângă sora ei.

Ziętek rămase în picioare.

Acum o oră i-am făcut o vizită domnului magistru Henryk Szulc la întreprinderea unde lucrează. Şi, închipuiţi-vă, abia am apucat să mă prezint, că el a şi recunoscut că l-a otrăvit pe profesorul Rudzinski.

— A recunoscut!... şopti Maria atât de încet, încât ceilalţi abia o auziră.

Pe neaşteptate, înainte ca Anna, care şedea lângă ea, să se poată ridica, Maria se repezi la fereastra deschisă, puse piciorul pe prichici şi...

Căpitanul Ziętek zbură cu o iuţeală uimitoare aproape prin întreaga cameră, o apucă de mijloc şi se prăbuşi cu dânsa pe covor.

— Dă-mi drumul!

Maria se lupta cu îndârjire de nebună. Ziętek o înşfăcă de încheieturile mâinilor şi o îngenunche. Fata se mai zbătu o clipă convulsiv, şi trupul i se destinse deodată. Anna alergă abia acum la fereastră, o închise, apoi se opri în faţa căpitanului cu braţele întinse.

Ziętek se sculă în picioare. Apoi îi dădu mâna fetei şi o ridică de jos. Anna se repezi spre sora ei, cu privirea îngrozită. Părea că nu vede nimic. O trase pe Maria la pieptul său, spunându-i repede cuvinte fără şir:

— Gata, gata, potoleşte-te! Minte... minte...

— Nu mint, zise Ziętek, oftând şi scuturându-şi cu palma pantalonii, în vreme ce se aşează aşa ca să se afle între cele două femei şi fereastră. Nu m-aţi lăsat să termin ce aveam de spus. Domnul Szulc a recunoscut într-adevăr că l-a omorât pe profesor, dar noi ştim din alte împrejurări că el nu ar fi putut săvârşi crima.

— Nu ar fi putut...

Maria se desprinse din braţele surorii sale, făcu doi

paşi nesiguri şi se aşează greoi pe canapea. Anna se apropie de ea şi se opri, nehotărâtă.

Ziętek le privea cum stăteau nemişcate: una, cu palmele pe faţă; cealaltă, dreaptă, alături, strânsă în capot, ale cărui falduri sângerii străluceau în soare. Amândouă îi aminteau de un grup statuar de marmură. Nu-şi putea aduce aminte de care anume. Spuse:

— Domnul Szulc are ceea ce noi numim un „alibi perfect”, cel puţin aşa l-am informat.

— Pentru ce*?...* Maria ridică ochii. Nu era nevoie să termine întrebarea. Căpitanul răspunse numaidecât cu glasul său sigur, politicos şi domol:

— A crezut, fără-ndoială, în prima clipă că dumneavoastră v-aţi ucis soţul şi a vrut să ia vina asupra sa. Nu se împăca deloc cu gândul că veţi suferi din cauză că aţi ucis un om din dragoste pentru el. Absolut logic din punctul său de vedere. Aş spune chiar nobil. De altfel, trebuie să recunosc că v-aţi dovedit tot atât de nobilă ca şi el. Acum o clipă aţi vrut să vă aruncaţi pe fereastră, de la etajul al treilea numai fiindcă aţi aflat de vina domnului magistru Szulc. De aici se pot trage două concluzii: prima, că vă iubiţi foarte mult – a doua, că miliţia noastră, reprezentată prin modesta mea persoană, veghează.

— Destul, spuse Anna aspru. Nu aveţi dreptul să vorbiţi în casa mea despre toate aceste lucruri fără sens. Nu fac parte din anchetă, dacă efectuaţi vreuna. Vă rog să puneţi numai întrebări în legătură cu ancheta, apoi să plecaţi!

— Bineînţeles. Vă rog să mă iertaţi, dar credeam că e bine să vă informez despre mersul anchetei, presupunând că vă interesează. Pe lângă asta, cu câteva minute mai înainte am salvat, la urma urmei,

viaţa nechibzuitei dumneavoastră surori, şi, cu toate că este un lucru care face parte din îndatoririle mele şi nu am dreptul să cer nici cea mai mică mulţumire, mi s-a părut că...

Tăcu desfăcându-şi braţele cu mişcarea lui obişnuită de tânăr cam stângaci.

— Aveţi dreptate, spuse Anna, aproape fără să-şi domolească asprimea glasului. Iertaţi-mă.

— Mulţumesc, doamnă. Vă rog să credeţi că munca mea nu e dintre cele măi plăcute. Toţi vor să mă inducă în eroare. Pur şi simplu toţi. Asta se-ntâmplă mereu. Şi eu nu sunt un detectiv din basme. Se înclină. Cu toate acestea, izbutesc uneori să descopăr adevărul. Nici eu nu ştiu cum se face... La revedere, doamnelor. Plec. Cred că nu mai e mult până să se lămurească totul, însă... mai am destulă treabă. Se înclină încă o dată. Maria îi răspunse cu un gest involuntar din cap. El se întoarse spre uşă, apoi tuşi încet. Sunteţi bună să-mi arătaţi pe unde e ieşirea? îi spuse Annei.

Aceasta nu răspunse. Îl privea cu ochii larg deschişi, în care se vedea o spaimă îngrozitoare, aproape animalică. Îşi acoperi încet gura cu palma, ca şi cum voia să înăbuşe un ţipăt...

Ziętek se întoarse şi ieşi fără grabă.

Coborând liniştit scările, zâmbea. Dar în ciuda aparentei sale seninătăţi, nu era mulţumit. Nici nu era prea sigur dacă nu se afla cumva în faţa celui mai mare eşec din cariera sa.

CAPITOLUL NOUĂ
Franek

Căpitanul Ziętek intră în cafenea şi aruncă o privire în jur. Era aproape goală. Doar două-trei măsuţe ocupate, la care câţiva oameni discutau în şoaptă. O femeie bătrână şi alta puţin mai tânără, aplecate una spre alta, pe deasupra ceştilor cu ceai de pe masă. În celălalt capăt al încăperii două tinere fete şi un bărbat cam plictisit, învârtind între degete mânerul umbrelei sale negre, pe care n-o lăsase la garderobă. La bar, o femeie, cu părul prea negru şi lucios ca să fie natural, era mereu ocupată cu spălatul paharelor. Doi chelneri şedeau la masa de serviciu, plictisiţi, obosiţi, însemnând ceva în carnetele lor.

Căpitanul trecu încet prin sală, se opri dinaintea barului şi-şi puse coatele pe el.

— Responsabilul este aici?

Bufetiera cu părul negru ridică ochii la el, fără să-şi întrerupă treaba.

— Da’ de ce?

Ziętek se aplecă şi mai mult, scoase din buzunar o insignă a miliţiei şi i-o arătă. Bufetiera lăsă paharul. De sub piramida neagră a părului ţâşni o privire scurtă, curioasă. Arătă cu mâna smolită şi grasă:

— Biroul lui e colo. Cred că e-năuntru.

— Mulţumesc.

Ea nu răspunse. Ofiţerul se îndreptă agale spre uşa

camuflată de o draperie. Apăsă pe clanţă şi intră fără să bată.

Un bărbat gras, cu părul cărunt, îl privi de după un teanc de facturi răspândite pe birou.

— Ce doriţi?

— Miliţia, răspunse căpitanul, domol. Scoase legitimaţia, o arătă fără grabă şi se aşeză. Dumneavoastră conduceţi localul?

— Eu.

— Am venit la dumneavoastră în următoarea chestiune: Se pare că în dimineaţa asta, devreme, a fost aici o doamnă. Aş vrea să aflu dacă e adevărat. Ce credeţi, ar putea s-o recunoască cineva din personalul cafenelei?

— Aţi adus-o cu dumneavoastră?

— Nu. Iată fotografia ei. Acum e de serviciu acelaşi personal ca azi-dimineaţă?

— Da. Se schimbă la şase după-amiază. Cam pe la ce oră a fost?

— Să zicem cam între şase jumătate şi şapte dimineaţa, n-aş putea să vă spun precis.

— Cel mai simplu lucru ar fi să-i chemăm aici pe cei doi chelneri să vadă fotografia.

— Dar nu pe amândoi deodată. E-n ordine?

— Da, domnule căpitan.

— Mă cunoaşteţi?

— Bineînţeles, răspunse responsabilul, liniştit. În profesiunea mea cunoşti mulţi oameni.

Ziętek zâmbi. Responsabilul se ridică şi ieşi. Se întoarse după o clipă, aducând cu el pe unul dintre chelneri.

— Domnul căpitan vrea să ştie dacă femeia aceasta a fost aici azi-dimineaţă înainte de ora şapte.

Chelnerul se aplecă spre fotografia de pe birou şi o

privi o clipă. Cei doi oameni îl observau tăcuţi.

— Da, cred că ea este. A fost aici dis-de-dimineaţă. A stat puţin şi a plecat. Dar n-am servit-o eu, ci Jankowski.

Îşi îndreptă trupul. Se mai uită o dată la fotografie. Apoi făcu un semn cu capul, încercând parcă să confirme şi prin gestul acesta că nu se înşală.

— Atunci cheamă-l pe Jankowski, mormăi Ziętek.

Chelnerul se uită la responsabil.

— Cheamă-l, domnule Wacek.

— Am înţeles.

Chelnerul plecă.

— Disciplină ca la armată, spuse căpitanul, zâmbind.

— Ce să facem? Doar cunoaşteţi localul. Ziua e linişte şi pace, dar noaptea! Trebuie să ai putere cât zece. Gara e aproape şi marele hotel chiar alături. Uneori, se scurge pe aici jumătate din drojdia societăţii întregului oraş. Privi fotografia. Le cunosc aproape pe toate, dar pe asta cred că n-am mai văzut-o. Hoaţă?

— Nu, căpitanul negă cu o mişcare a capului. Istoric.

Responsabilul nu înţelese. Îşi încruntă sprâncenele. În clipa aceasta intră chelnerul Jankowski.

— M-aţi chemat, tovarăşe responsabil? întrebă el, uitându-se spre Ziętek.

Acesta arătă cu capul spre căpitan, care făcu un semn spre fotografia de pe birou, fără să spună o vorbă. Chelnerul o luă, se uită la ea o clipă, apoi o puse la loc.

— A fost astăzi aici? întrebă responsabilul.

— Se vântură atâta lumea pe-aici, tovarăşe responsabil...

— Îl interesează pe domnul. Şi pe noi.

— A fost. Cred că dimineaţa devreme. Frumoasă şi nu prea tânără, nu-i aşa? Chiar politicoasă. Da, îmi aduc aminte. A cerut o cafea şi două cornuri cu unt.

— Cam ce oră putea să fie? întrebă Ziętek.

Asculta atent, dar cu gândurile departe. Ştia că trebuie să mai afle la „Orbis”[2], dacă... După care se va duce să-i dea raportul colonelului. Discuţia avea să fie surprinzătoare. Şi asta o ştia. Oftă abia perceptibil, dar îşi reveni curând. Dialogul dintre responsabil şi chelner devenise interesant.

— Cam după ora şase, ori poate ceva înainte de şase. A băut cafeaua, dar de cornuri nu s-a atins. A plătit şi a plecat.

— La ce oră?

— Greu de spus. A stat aici vreo jumătate de oră. Cred că nu mai mult.

— Şi asta-i tot ceea ce putem spune, nu-i aşa? Responsabilul îl concedie cu un semn din cap.

— Cred că-i tot... tovarăşe responsabil.

Ziętek prinse în ultimele cuvinte ale chelnerului o şovăire abia simţită. Când acesta ajunse la uşă, căpitanul zise domol:

— Domnule Jankowski, se pare că ai vrut să mai adaugi ceva?

— Ce?

Omul se opri şi se întoarse spre el.

— Aşa mi s-a părut.

— Eh, nu. O prostie; nu merită s-o amintesc. Lucru obişnuit. Se vedea bine că era furios pe sine însuşi.

— Sunt căpitan de miliţie la Comandamentul general. Ziętek clătină dezaprobator din cap. Nu ne

[2] Denumirea societăţii naţionale de turism din R.P. Polonă.

place când ni se tăinuiesc lucruri pe care trebuie să le cunoaştem. N-am venit aici să mă joc cu dumneavoastră de-a v-aţi ascunselea. Cred că vă daţi seama?

— Da, domnule căpitan. E foarte clar. Dar mi s-a părut doar că...

— Mai departe, îl îndemnă Ziętek, calm. Ceea ce vei spune vom aprecia noi dacă ne este util sau nu.

— E vorba de Franek, tovarăşe responsabil, zise chelnerul, întorcându-se spre omul de la birou. Îl ştiţi doar.

— Care Franek? Ziętek îşi sprijini capul în palme.

— Un oarecare Franek, zise responsabilul, cu o strâmbătură. Vine cam des pe-aici. Prea des.

— Ei şi? Ziętek se ridică brusc de pe scaun şi se apropie de chelner. E o chestiune foarte importantă şi orice ştire e strict confidenţială, numai pentru folosul nostru – înţelegi?

— Într-adevăr? Fiindcă, vedeţi dumneavoastră, domnule căpitan, băieţii ăştia, cum să vă spun, sunt cam... Şi câteodată le sare ţandăra când află că a vorbit vreunul despre ei unde nu trebuie! S-ar putea isca neplăceri. Nu pentru dumneavoastră, ci pentru mine.

— Înţeleg... Din punctul ăsta de vedere fii liniştit. N-ai de ce să te temi. Nu vor afla nimic.

— Vă rog foarte mult, domnule căpitan, să nu afle. Vedeţi dumneavoastră, Franek ăsta umblă cu fetele şi le prezintă oaspeţilor din provincie. Vin în delegaţie din diferite oraşe o mulţime de slujbaşi; de obicei, seara n-au ce face, şi după ce se mai cherchelesc, aleargă după femei – ca bărbaţii. Şi femeile se găsesc ca prin minune acolo unde le cauţi. Cred că înţelegeţi?

— Înţeleg. Şi mai departe?

— Aşadar, Franek ăsta a intrat în local cam la aceeaşi oră cu femeia din fotografie. Pesemne că se încurcase pe undeva toată noaptea şi, în drum spre casă, a intrat aici la o bere. Când a văzut femeia, m-a întrebat dacă o cunosc. I-am răspuns că n-o cunosc şi că nu mai fusese pe la noi niciodată, dar l-am sfătuit îndată să nu-şi îngăduie vreo prostie, fiindcă pare o femeie onorabilă. Nu vrem nicio „încurcătură” în local, pentru că-n ultima vreme miliţia şi-a cam bagă nasul...

Responsabilul tuşi tare.

— Asta înseamnă că miliţia e mai atentă în ultimul timp să nu aibă loc dezordini, continuă chelnerul. Nici noi nu vrem să se-ntâmple aici vreun bucluc. A înţeles şi a privit-o doar de departe. Pesemne că-i plăcea, ori îşi făcuse cine ştie ce planuri cu ea. Nu l-am întrebat. Pe noi ne interesează ce se petrece aici, în local, încolo, treaba lor. Toţi clienţii sunt la fel pentru noi.

— Foarte frumos, zise căpitanul. Dar ce-i cu Franek ăsta?

— Când ea a plătit şi s-a ridicat de pe scaun, el mi-a aruncat pe măsuţă zece zloţi şi, fără să mai aştepte restul, s-a repezit după dânsa. A lipsit vreo două ore, sau poate mai mult, şi s-a-ntors iar la o bere. L-am întrebat: „Domnule Franek, cum a mers cu vânătoarea?” A înjurat şi mi-a spus că a colindat după ea jumătate de oraş, a agăţat-o de vreo cinci ori, a încercat în toate felurile da’ până la urmă nu s-a ales cu nimic. Se vede că e o femeie cinstită. Era supărat foc. Apoi a plătit şi cred că s-a dus să se culce. Şi unul ca ăsta trebuie să doarmă câteodată, nu-i aşa, domnule căpitan?

— Cu siguranţă. Ziętek se ridică. Dar care-i numele

lui întreg?

— Cine-l poate şti, domnule? I se zice Franek şi atât. De-alde el nu se grăbesc să-şi spună numele. Ăi din gaşca lui îi spun „Nouraşul”. Toţi au câte o poreclă: „Nouraşul”, „Uscatul” sau d-alea americane. Şi fetele au poreclele lor: „Cikita” sau „Sylvia”, deşi le cheamă Kaška, domnule căpitan.

— Franek Nouraşul, murmură Ziętek pentru sine. Bine. Mulţumesc.

Chelnerul se retrase. Căpitanul se uită în jur.

— Se poate da un telefon?

— Bineînţeles. În vremea asta eu o să mă plimb puţin prin coridor.

Responsabilul porni spre uşă. Ziętek îi mulţumi cu un zâmbet. Când se văzu singur, căpitanul ridică receptorul şi formă numărul.

— Jurek, tu eşti? Aici, Ziętek. Da, mă găsesc în oraş. Am o mică rugăminte. Vreau să aflu numele unui tânăr cunoscut la cafeneaua hotelului „Savoy” sub porecla de Franek Nouraşul.

Ascultă o clipă. Apoi scoase notesul şi-şi însemnă ceva, repede, ţinând cu umărul receptorul la ureche.

— Da. Mulţumesc. Asta-i tot. Servus.

Puse receptorul în furcă şi porni spre ieşire.

Responsabilul îl conduse până la uşă, în timp ce chelnerii îl salutau cu plecăciuni; bufetiera cea negricioasă îi aruncă o privire scurtă.

Afară era foarte cald. Se apropie fără grabă de „Warszawa” sa cenuşie şi-i spuse şoferului:

— Biroul „Orbis”. La direcţie.

Maşina porni. Ziętek şedea comod pe bancheta din spate, cu ochii închişi pe jumătate. Ştia că nu va izbuti să-l vadă pe colonel înainte de sfârşitul orelor de serviciu. Şi mai ştia că acesta îl va aştepta. Era o

chestiune importantă.

Maşina se opri. Căpitanul intră în clădire şi urcă scara acoperită cu un covor gros, spre biroul directorului general. Ar fi putut să întrebe la serviciul respectiv. Dar nu voia să se afle de venirea lui aici. Niciodată nu se putea şti cine pe cine cunoaşte în acest oraş uimitor, cu un milion de oameni, unde toţi ştiau despre ceilalţi aproape totul, dacă nu chiar mai mult decât totul.

Directorul îl primi imediat.

— Aş vrea, domnule director general, să-mi puneţi la dispoziţie lista de care v-am vorbit aşa ca nimeni să nu-şi dea seama că se interesează miliţia de ea.

— Nimic mai simplu. Bărbatul elegant, cu tâmplele încărunţite, apăsă pe butonul de pe birou. Când intră secretara, îi spuse: Avem o reclamaţie din partea clubului sportiv. Aş vrea să-mi procuri imediat o listă cu locurile ocupate în vagoanele de dormit de la Zakopane spre Varşovia.

— Din ce zi, domnule director general?

— Din noaptea trecută.

— Am înţeles, domnule director general.

După o scurtă aşteptare, secretara apăru din nou, cu două fişe, lungi, verzi. Le puse pe birou.

— Mulţumesc.

Aceasta se retrase, fără să-l ia în seamă pe bărbatul potrivit de stat, îmbrăcat modest, care stătea în faţa biroului. Când rămaseră singuri, directorul se uită la fişe, apoi arătă cu degetul:

— Priviţi, unde e imprimată litera D sunt compartimente pentru doamne. În primul vagon au fost ocupate două locuri într-un compartiment de clasa a doua. Patul de sus a rămas liber. La clasa întâi a călătorit o singură femeie. În al doilea vagon de

dormit, a călătorit tot o singură femeie. De altfel, asta nu are prea mare importanţă, fiindcă s-au ocupat mai puţin de jumătate din locurile celor două vagoane.

— Înţeleg. Nu cumva s-au rezervat mai multe locuri, la care s-a renunţat în ultima clipă? Ştiţi la ce mă refer: „Orbis” are uneori toate biletele vândute, dar până la urmă se constată că, de pildă, vreo excursie străină a fost contramandată, şi vagonul a pornit gol la drum, deşi înainte călătorii nu mai găsiseră bilete.

— Nu. Directorul se aplecă asupra fişelor. Toate biletele vândute, inclusiv cele rezervate, ar fi trebuit să fie notate aici. Deci asta este exclus.

— Vă mulţumesc foarte mult.

Căpitanul se ridică, îi strânse mâna şi ieşi. Era tot mai îngândurat. Până acum nu se potrivea nimic. Oare un om care premeditează o crimă poate să facă o greşeală atât de mare? Nu. Cu siguranţă că nu.

Dar mai întâi trebuia să verifice totul şi să elimine improbabilităţile.

Se urcă în maşină şi dădu numele unei străduţe dintr-un cartier îndepărtat.

După douăzeci de minute, automobilul se opri în faţa unei căsuţe mici din spatele unui şir lung de case vechi, de raport, din capătul mahalalei Praga, care apucaseră încă vremurile stăpânirii ţariste.

La apropierea lui Ziętek, un stol de porumbei îşi luă zborul de pe acoperişul înclinat, descrise un cerc mic în aer şi se aşeză din nou pe acoperiş cu un fâlfâit uşor de aripi.

Căpitanul se apropie de uşa întredeschisă a casei şi bătu cu putere.

O femeie bătrână, murdară, voinică, îmbrăcată într-o rochie de culoare nedefinită, în faţă cu un şorţ

decolorat, apăru aproape imediat în întunericul antreului.

— Pe cine căutaţi?

— Aş dori să vorbesc cu Franek Remiszewski. Aici locuieşte?

— Da. În ce chestiune?

— Trebuie să stau de vorbă cu el. Ziętek arătă insigna de miliţian.

— Miliţia?

— Da.

— Dar ce aveţi cu el?

Nu părea să fie speriată, doar puţin supărată. Ziętek nu ştia bine dacă pe miliţie sau pe Franek.

— Acum n-am nimic cu el. Aş vrea numai să-i vorbesc într-o chestiune. Este acasă?

— Doarme.

— Vă rog să-l treziţi. Aştept aici.

Ea-l cântări din ochi.

— Intraţi, vă rog.

Femeia se întoarse, şi intră din vestibul într-o cămăruţă întunecoasă.

Franek Remiszewski dormea, acoperit cu o plapumă de puf murdară, mare şi umflată, dar auzind paşi în vestibul deschise imediat ochii. Se ridică în capul oaselor, privindu-l pe necunoscut absolut treaz, cu ochii lui negri şi vioi.

— De la miliţie, spuse femeia. Vrea să-ţi vorbească.

Franek făcu un semn cu capul.

— Bine. Du-te, mamă.

Aceasta ieşi. Dar mai înainte strânse de pe scaun hainele împrăştiate ale fiului. Ziętek se aşeză.

— Ei, spuse Nouraşul. Am dormit...

— Dar nu de ieri seară, nu-i aşa?

— Cred şi eu că nu. Cine ar putea să reziste atâta

timp în pat!

— Tocmai. Chestiunea este simplă. Aş vrea să ştiu ce-ai făcut astăzi.

— N-am făcut nimic.

— Frumoasă ocupaţie. Dar te rog să-mi descrii, minut cu minut, această inactivitate a dumitale; unde ai fost, cu cine ai vorbit, pe cine ai întâlnit, totul.

— Toată ziua?

— Ei, să zicem între şase dimineaţa şi zece.

— Aşa e mai bine. Dar despre ce este vorba?

— Aş vrea să-ţi aminteşti amănunţit tot ce-ai făcut între ora şase şi zece dimineaţa.

— Am auzit asta. Dar la ce vă trebuie?

— Aşa. Ştii cum e miliţia.

— Omul însă nu trebuie să pălăvrăgească numaidecât totul.

— Nu-i obligat. Putem vorbi mai târziu la Comandamentul General. Numai că nu ştiu dacă o să poţi dormi comod în închisoare. Noi nu dăm plapumă.

— N-am făcut nimic rău, aşa că nu mă speriaţi cu închisoarea.

— Nu te sperii, Remiszewski. Dacă vrei, vorbeşti, dacă nu, n-avem încotro. Hai, maşina aşteaptă.

— Sunt gata să merg. Remiszewski dădu din umeri. N-aveţi ce-mi face. Nu mă sperii eu aşa cu una cu două. De altfel, arătaţi-mi legitimaţia. Până n-o văd, nu mă mişc din loc.

— Ai perfectă dreptate.

Căpitanul scoase legitimaţia şi i-o întinse. Franek citi încet datele, mişcând din buze, apoi i-o înapoie.

— Sunteţi căpitan la Comandamentul General?

— După cum se poate vedea din fotografia anexată.

— Dar, pe Dumnezeul meu, căpitane, n-am făcut

niciun rău.

— În viaţa dumitale sau în dimineaţa asta?

Franek se lăsă mut pe pernele puse una peste alta.

— Ce s-a-ntâmplat?

— Eu întreb asta.

— Nu înţeleg! Bine, m-aţi întrebat, o să vă răspund. N-o să ne certăm. La ora şase şi jumătate am intrat la „Savoy“ la o bere. Probabil că vreţi să ştiţi de unde veneam?

— Nu vreau asta.

— Nu?

— Nu. Vreau să ştiu ce-ai făcut astăzi între şapte şi zece dimineaţa, Nimic mai mult.

— Atunci, bine. Franck ridică din umeri. Am intrat la „Savoy” la o bere şi am stat acolo vreo jumătate de oră, apoi am ieşit şi m-am plimbat prin oraş.

— Singur?

— Singur.

— Aşa, fără motiv? Numai ca să te plimbi?

Franek îl privi o clipă bănuitor. Apoi zâmbi deodată.

— Asta nu se pedepseşte.

— Ce nu se pedepseşte?

— Ştiţi doar la ce mă refer.

— Nu ştiu. În schimb ştiu ce se pedepseşte. Nu am timp, Remiszewski. Îmbracă-te să mergem. La Comandament te vom cerceta şi te vom interoga amănunţit. Pot să-ţi spun de pe acum că o să se găsească destul material ca să te reţinem pe timpul verii.

— Nimeni nu poate fi arestat fără ordinul procurorului.

— Mi-a spus un procuror că te visează în fiecare noapte cum o fată îşi visează logodnicul. Nu poate să trăiască fără dumneata. O să se bucure foarte mult

când o să te predăm.

— M-am dus după una care a băut cafea la „Savoy”.

— Şi ai umblat multă vreme aşa după ea?

Faţa negricioasă şi frumoasă a lui Franek se lumină încă o dată de un zâmbet. Nu era un zâmbet plăcut, dar pe Ziętek nu-l interesa în clipa aceea fizionomia omului.

— Poate vreo trei ore. Nici eu nu ştiu ce m-a apucat. Era mai în vârstă decât mine şi nu una aşa, oarecare. Dar m-am încăpăţânat.

— Şi-a ieşit ceva din asta?

— Da’ de unde! Nimic. Franek mai zâmbi o dată, băgă mâna sub pernă şi scoase un pachet de ţigări. Îi oferi şi lui Ziętek, însă acesta refuză cu o mişcare a capului. Atunci îşi aprinse ţigara şi trase un fum adânc în piept. Am agăţat-o de vreo câteva ori. M-a repezit cu hotărâre, şi m-a ameninţat că până la urmă o să strige miliţianul. Tocmai atunci treceau doi pe-acolo, aşa c-am şters-o.

— Iar ea?

— S-a urcat într-un taxi.

Ziętek băgă mâna în buzunar, scoase portofelul, şi de acolo, o fotografie

— Asta e?

Franek se aplecă.

— Da. Ridică privirea şi se uită la căpitan. Atunci nu e vorba de mine, ci de ea?

Ziętek nu răspunse. Luă fotografia şi o băgă în portofel.

— Cam la ce oră s-a urcat în taxi?

Pe la zece fără un sfert sau poate ceva mai târziu. Dar nu cu mult mai târziu, fiindcă la zece şi jumătate aveam întâlnire cu un tip la „Savoy” şi am ajuns acolo

cu câteva minute mai devreme.

— Cum de-ai umblat atâta timp după ea? Doar singur ai spus că era o doamnă mai în vârstă şi elegantă?

— Da’ ce? Femeile mai în vârstă n-au nevoie?

— Ba au. Dar aceasta, după cum se vede, nu a avut.

— N-a avut, recunoscu Nouraş, cu ţigara între dinţi. Credeam că e femeie cumsecade, când colo văd că vă ocupaţi de ea. Cum se mai înşală omul!

— Eu sunt mai bătrân decât dumneata şi tot mă-nşel uneori.

Căpitanul zâmbi şi se ridică de pe scaun. Poate că o să mai am nevoie de dumneata, Remiszewski: să nu uiţi ce mi-ai spus astăzi.

— N-o să uit, şefule. Puteţi fi liniştit.

Când căpitanul puse mâna pe clanţă, auzi vocea lui Franek:

— Ce fel de tipă este asta, căpitane?

— Nimic deosebit. E doar puţin cam nervoasă. A omorât zece persoane cu barda, în cea mai mare parte crai.

Plecă.

Femeia intră în cameră.

— Ce-a vrut de la tine?

— Aşa, a venit să mai stea de vorbă. Căpitan de la Comandamentul General... Un caraghios...

Franek râse şi-şi acoperi capul cu plapuma.

— Mamă, ia ţigara de pe podea să nu facă gaură. Acum o să dorm. Peste câteva ore trebuie să mă scol să mă apuc de lucru.

— De lucru! Femeia dădu din umeri. Pentru un asemenea lucru, Dumnezeu a alungat-o pe Eva din rai.

— Bine-a făcut. Franek căscă. Ar fi trebuit să-i mai dea şi câteva beţe la c... Te rog, mamă, trage perdeaua.

CAPITOLUL ZECE
Consfătuirea de la Comandamentul General

Colonelul şi adjunctul său de serviciu, care venise „pentru noapte”, erau îmbrăcaţi în uniformă. Ziętek îşi băgă, oftând, pălăria sub scaun. Apoi scoase batista şi-şi şterse fruntea transpirată.

— Văd că ai cam alergat, căpitane.

Colonelul se aşeză şi-şi puse coatele pe birou. Adjunctul său stătea lângă fereastră, cu ochii la Ziętek. Se vedea clar că erau amândoi curioşi.

— În general, cazul s-ar putea prezenta astfel, şefule. — Căpitanul scoase notesul şi continuă, fără să se uite în el: Sunt trei persoane suspecte şi, bineînţeles, trebuie să ţinem seama şi de posibilitatea sinuciderii. Toate aceste persoane au un alibi.

— Deci, sinucidere? întrebă adjunctul. Trebuie să rezolvăm chestiunea asta cât mai repede. A fost un om cunoscut şi mâine vor apărea necrologuri în ziare. Cazul s-a şi aflat şi vestea s-a răspândit prin oraş.

— Îmi mai lipseşte confirmarea alibiului Mariei Rudzinka. Nu ştiu încă dacă s-a urcat în personal la Zakopane. Putea, de pildă, să vină cu acceleratul care soseşte la Varşovia după ora cinci dimineaţa, să-şi asasineze soţul, apoi să iasă în întâmpinarea surorii sale, prefăcându-se că sosise cu trenul. Nu a venit la Varşovia cu vagonul de dormit, deşi spre Zakopane a călătorit într-un astfel de vagon. Nu a văzut-o nimeni

coborând din tren...

— Interesant.

— Fără-ndoială.

— Cum se explică asta?

— N-am ajuns încă s-o întreb. Acum o oră am fost la „Orbis” şi am verificat diagrama. Dar ea susţine că a fost condusă la gara din Zakopane de prietenii săi. Dacă s-a urcat într-adevăr în personal atunci a trebuit să sosească la Varşovia cu acest tren.

— Şi n-ar fi prins acceleratul? Putea să ia un taxi ori alt mijloc de locomoţie.

— Nu. Ar fi trebuit să meargă cu o sută cincizeci – se uită în notes – o sută cincizeci şi cinci de kilometri pe oră – noaptea. Am calculat. De altfel, au avea maşina ei. Şi cu taxiul n-ar fi riscat un drum atât de lung. Asasinii moderni nu sunt atât de proşti. Şi-ar fi dat seama că am fi făcut cercetări pe întregul traseu şi că niciun şofer de taxi nu ar fi uitat, nici chiar după o lună, o cursă atât de lungă cu o singură persoană. În afară de asta, găsiţi un taxi care să poată merge cu o viteză de peste o sută cincizeci şi cinci de kilometri pe oră?

— Asta-i adevărat, zise colonelul. Niciuna dintre aceste două femei nu are maşină?

— Szulc are, mormăi Ziętek. L-am găsit în registrul posesorilor de automobile. M-am gândit la asta...

— Ascultă. Adjunctul se apropie de el şi-i puse mâna pe umăr. Dar dacă Szulc a plecat noaptea după ea şi a adus-o aici? Ea putea să coboare la orice staţie, să se urce în maşina lui şi să ajungă aici în zori; apoi, să se întoarcă pe peron şi să simuleze că vine de la Zakopane.

— Da, va trebui să verific. Ziętek însemnă în notes, vorbind tare: *Ce a făcut Szulc în timpul nopţii?* Îşi

ridică privirea. Nu ştiu, şefule, dar sunt convins că treaba nu e prea simplă. Mă tem că declaraţiile lor vor fi în concordanţă cu realitatea, înlăturând astfel suspiciunile.

— Să mergem mai departe, spuse colonelul. În orice caz, s-ar putea ca Henryk Szulc să fi plecat în întâmpinarea Mariei Rudzinska, iar aceasta să fi coborât din tren şi să fi urcat în maşina lui, izbutind să ajungă la Varşovia atât de devreme, încât să-şi ucidă soţul şi să-i îngăduie lui Szulc să ajungă la ora şase dimineaţa la birou.

— Da, încuviinţă Ziętek, asta ar fi eventualitatea numărul unu.

— Şi eventualitatea numărul doi?

— E simplă – sinuciderea. Profesorul avea motive să-şi curme viaţa şi dispunea de cianura necesară.

— Şi de ce n-am rămâne la această eventualitate? Doar este cea mai simplă şi cred că până la urmă se va dovedi şi cea adevărată.

Căpitanul îşi desfăcu braţele, cu mişcarea lui preferată de om stânjenit.

— Mda, aş fi gata să semnez procesul-verbal de închidere a anchetei, socotind că nici eu, nici miliţia n-avem motive de îndoială asupra cazului. Acesta putând fi privit ca o chestiune personală cu un sfârşit tragic. Numai că...

— Numai că?

— Zahărul.

— Ce zahăr?

— Din pahar. Profesorul a murit stând la masă. A băut ceaiul, care conţinea cianură. Pe masă, lângă el, se afla zaharniţa. A luat din ea zahăr, l-a pus la ceai şi a amestecat. Abia după aceea a băut. Şi a murit.

— Ei şi? Adjunctul îşi apropie scaunul şi se aşează

lângă Ziętek, uitându-se peste umăr în agenda acestuia. Ce-l putea opri să se... sinucidă cu cianură, amestecată-n ceaiul îndulcit mai înainte cu zahăr?

— Nimic. Dar nu-mi pot închipui aşa ceva. Ziua de astăzi am petrecut-o alergând, vorbind cu oamenii, căutând motive, dar zaharniţa asta nu-mi iese din cap. Fiindcă, închipuiţi-vă, tovarăşi: omul vrea să-şi curme viaţa. Este chimist şi are în casă cianură de potasiu. Moare spre dimineaţă. În realitate – dimineaţa, fiindcă în acest anotimp se face lumină foarte devreme. În timpul nopţii se gândeşte. Seara primise telegrama de la femeia iubită. Din telegramă trage concluzia că femeia vrea să-l părăsească pentru totdeauna. Hotărăşte să-i lase calea liberă. Şi ce-ar trebui să facă?

— Ceea ce a făcut.

— Da. Dar nu aşa. Dacă s-ar fi hotărât să se sinucidă, s-ar fi dus jos în laborator, să se aprovizioneze cu o doză corespunzătoare de cianură, s-ar fi întors apoi în bucătărie, să ia o cană cu apă, să toarne în ea cianura şi să bea.

— Înţeleg, zise colonelul. Dar de ce să nu-şi facă un ceai, să se aşeze la masă şi să se gândească îndelung dacă merită să-şi curme viaţa? Şi după aceea să-şi pună cianură în ceaiul îndulcit mai înainte cu zahăr, gata de băut?

— S-ar putea şi aşa. Dar atunci ar trebui să admitem că şi-a preparat ceaiul la bucătărie, după care a coborât la subsol, a turnat cianură în paharul cu ceai, s-a întors în sufragerie, l-a îndulcit, s-a gândit, aşa cum spuneţi dumneavoastră, şefule, şi abia după asta a dus paharul la gură şi a băut ceaiul, cianura şi zahărul dintr-o singură înghiţitură.

— Şi de ce mă rog?

— Fiindcă trebuia să aducă cianura în ceva. Dar lângă el, în sufragerie, nu s-a găsit nicio cutie, nicio capsulă, nimic, în care ar fi putut păstra cianura. La analiza ceaiului, pe de altă parte, nu s-a descoperit niciun corp străin. Prin urmare, dacă n-a adus cianura în sufragerie separat, a adus-o în ceai. Dar atunci, presupunerea că mai întâi şi-ar fi îndulcit ceaiul şi după aceea ar fi pus cianura în el cade. Fiindcă zaharniţa se afla în sufragerie, şi din ea s-a pus în pahar o linguriţă de zahăr.

— Înţeleg. Dar asta nu exclude cu totul sinuciderea. O face numai foarte improbabilă.

— Tocmai. Iar când sinuciderea pare foarte improbabilă, trebuie să cauţi o altă explicaţie. De fapt, nu numai profesorul Rudzinski putea să ajungă la concluzia că moartea lui va uşura viaţa altora. La această concluzie puteau să ajungă şi alţii cu mult mai devreme. De altfel, nu avem nicio dovadă că Rudzinski ar fi vrut să-şi ia viaţa.

— Da, însă...

— Înţeleg, şefule. Ştiu că dacă alibiul acestor oameni va rămâne-n picioare, va trebui să admitem sinuciderea ca pe ceva sigur. Că trebuie exclusă ipoteza acţiunii cuiva din afară. Chiar şi genul morţii exclude această presupunere. Numai un obişnuit al casei putea să aibă acces la ceai. De altfel, m-am gândit...

Se opri.

— La ce?

— La faptul dacă Maria Rudzinska n-a otrăvit cumva ceaiul în vreun fel sau altul mai devreme, înainte de plecarea sa. M-am gândit la pahar, la ceai, la zahăr. Dar nu. Şi această ipoteză trebuie exclusă. Ea a lipsit câteva zile. E greu de presupus că

profesorul, care locuia în casă, a folosit, abia azi-dimineaţă pentru prima oară, paharul, linguriţa şi zaharniţa. Nu. Şi apoi era o cantitate mare de cianură. Trebuia dizolvată în ceai, altfel Rudzinski ar fi băgat de seamă. Nu. Trebuie să admitem că cianura a fost turnată în pahar astăzi, cu puţin timp înainte ca profesorul să bea ceaiul. Că a turnat-o el, sau altcineva se va descoperi destul de curând. În fond, profesorul a murit în dimineaţa asta – aşa că nu se poate vorbi de o întârziere a anchetei.

— Încă nu se poate, zise colonelul, zâmbind. Poate cam complici lucrurile şi cazul se va dovedi mult mai simplu decât ne închipuim. Pe de altă parte, nu ne e îngăduit să trecem nimic cu vederea. Între noi fie vorba, prefer totdeauna o sinucidere. Odată ce omul a murit, e mai bine să fi pierit de propria sa mână, decât asasinat.

— N-ar fi rău să fie aşa, zise Ziętek, desfăcându-şi din nou braţele. Mă voi prezenta la raport mâine dimineaţă, şefule. Trebuie să mai verific alibiul lui Szulc. Ceea ce cred că n-o să fie greu.

Ieşi îngândurat. Deşi expusese cazul foarte simplu şi relatase tot ce descoperise până în clipa aceea, nu era mulţumit. Deoarece spusese şoferului că nu mai are nevoie de el, porni pe jos.

După vreo zece minute se opri în faţa unei locuinţe, pe a cărei uşă se afla o tăbliţă de metal, bine lustruită, cu numele:

Henrik Szulc

CAPITOLUL UNSPREZECE
„Bineînţeles, domnule căpitan...”

Henryk Szulc arăta prost. Era palid şi, cu toate că-l întâmpină pe Ziętek cu un zâmbet politicos, căpitanul observă că tânărul chimist este neliniştit.

— Cafea sau ceai? întrebă chimistul, după ce se aşezară.

Ziętek îşi aminti că de când se sculase în ziua aceea nu pusese nimic în gură.

— Mulţumesc foarte mult... Mă voi duce curând la masă, e drept, cam târziu, dar în profesiunea mea nu-ţi poţi permite mese regulate.

— Poate totuşi?

— Nu, nu. Am venit doar pentru o clipă... Tăcu, pe gânduri. Aş mai vrea câteva informaţii suplimentare...

— Vă rog.

— Aţi vorbit cumva astăzi, fie chiar şi la telefon, cu doamna Rudzinska?

— Nu. Am făcut cum aţi dorit. De altfel, nu numai pentru că aţi dorit dumneavoastră aşa. La urma urmei, nu puteţi împiedica oamenii să comunice între ei.

— Bineînţeles. A fost numai o sugestie.

— Da. Şi cu acest prilej aţi dat dovadă de multă delicateţe. Poate că nu m-aş fi putut stăpâni, dar mi-am dat seama că aveţi dreptate spunând că Maria ar trebui să rămână astăzi singură cu sora ei. Într-o clipă

ca aceasta, deşi aş fi vrut să fiu lângă ea, nu trebuia să mă vadă. Mă tem numai, ca această... această întâmplare să nu fi influenţat cumva legăturile dintre noi. Aţi văzut-o?

— Da. Ziętek zâmbi uşor. Nu cred să fi încetat a nutri pentru dumneavoastră cele mai adânci sentimente. Chiar le-a şi dovedit. Dar nu despre asta vreau să vorbim. Aţi putea să-mi spuneţi ce aţi făcut în noaptea trecută? Ştiu numai ce aţi făcut începând de la ora şase dimineaţa. Dar ce s-a întâmplat în cursul nopţii?

— Am fost la un bridge.

— Sunteţi sigur? Căpitanul se încruntă.

— Nu vă înţeleg.

— Nimic, nimic. Ziętek îşi desfăcu braţele. Sunt, pesemne, cam obosit. Deci, aţi fost la bridge, da?

— Da. Mărturisesc cinstit că de la cărţi am plecat direct la birou. De aceea şi sunt – Szulc îşi plimbă palma pe frunte – foarte somnoros. Dar, din păcate, nu pot adormi. Mi-e foarte somn şi totuşi nu-mi vine să dorm. Nu ştiu dacă mă înţelegeţi.

— O, chiar foarte bine, domnule magistru. Am des astfel de senzaţii, mai des decât vă închipuiţi. Prin urmare, aţi fost la bridge. Bineînţeles că acolo se aflau cel puţin patru persoane?

— Chiar cinci, socotindu-mă şi pe mine. Ba nu – şase, fiindcă stăpâna casei nu a jucat. Ne-a servit doar cina, şi la ora douăsprezece s-a dus la culcare.

— Se poate şti unde aţi jucat?

— Da. La prietenul meu, şi el tot chimist. Se numeşte Jan Rostowski, locuieşte în strada Wspólna 140, apartamentul 204. Este un bloc nou. Îl puteţi găsi fără greutate, fiindcă e ultima scară din faţă, la etajul întâi.

Ziętek zâmbi din nou.

— De ce presupuneţi că mă voi duce la prietenul dumneavoastră?

— E absolut clar. Încă nu sunteţi convins că profesorul Rudzinski s-a sinucis, şi chiar dacă aţi fi, trebuie să cercetaţi şi să verificaţi totul. Dumneavoastră nu sunteţi omul care să se oprească la jumătatea drumului.

— Mulţumesc foarte mult pentru apreciere. Ziętek îşi înclină capul. Niciodată n-am presupus că voi fi şi eu obiectul unei introspecţii psihologice.

— Asta-i inevitabil, zise Szulc, cu un zâmbet forţat. Întrucât dumneavoastră poate nu vă daţi seama, poliţia, peste tot, stârneşte interesul oamenilor. Fără să mai vorbim de faptul că şi cel mai nevinovat individ se comportă, de obicei, în prezenţa reprezentantului autorităţilor, de parcă ar avea o crimă pe conştiinţă.

— Asta se naşte din dorinţa firească de a apărea drept un om fără nicio pată. E destul să gândeşti astfel, şi începi să ai o purtare forţată.

— Nu este vorba numai despre asta. Există totdeauna posibilitatea ca justiţia să greşească. Şi cât timp nu se cunoaşte adevărul, sunt toţi suspectaţi. Asta e cauza neîncrederii.

— Pe de altă parte, cu cât ai mai multă încredere în reprezentanţii autorităţilor, cu atât este mai mică şi posibilitatea de a greşi. Se pare că aveţi o maşină proprie?

— Da.

— Îmi puteţi spune unde se află acum?

— În faţa casei.

Szulc se apropie de fereastră, dădu perdeaua la o parte şi arătă spre un „Wartburg de lux”, de lângă

bordura trotuarului.

— Bună maşină! Ziętek făcu un semn cu capul în semn de aprobare. Din păcate, noi, funcţionari modeşti ai miliţiei, ne putem permite cel mult o motocicletă. Se îndepărtă de fereastră. Trebuie să vă mărturisesc, domnule, că nu pot să sufăr motocicleta. Dar, ia să mă duc şi eu. Vă rog să mă scuzaţi că v-am răpit atâta timp.

— Nu face nimic. Gazda îl conduse până-n antreu. Sunt la dispoziţia dumneavoastră, ori de câte ori doriţi.

— La revedere. Ziętek deschise uşa.

— V-aş ruga...

Căpitanul se întoarse. Szulc părea jenat:

— Aţi spus că Maria a dat dovadă, faţă de dumneavoastră, de dragoste pentru mine. Cum?

— Oh, o nimica toată. A vrut să se arunce pe fereastră.

— Cum?! Vă rog să nu glumiţi!

— Vorbesc foarte serios. Abia am apucat să-i spun despre mărturisirea dumneavoastră, precum că l-aţi fi ucis pe profesor, că s-a şi repezit la fereastră. Vă daţi seama – etajul al treilea! În plus, mai erau şi geamurile larg deschise. Când am izbutit s-o reţin, îşi şi pusese piciorul pe pervaz.

— Cum aţi putut face una ca asta?! Nu e îngăduit să vă purtaţi astfel!

— Nu înţeleg! Ar fi fost mai bine s-o las să se prăbuşească-n gol?

— Cum de-aţi putut să-i spuneţi?! Asta nu e cinstit!

— Nici să pui oamenilor cianură în ceai nu este prea cinstit, răspunse căpitanul grav. Şi-apoi, nici nu mi-a trecut prin minte că vorbele mele ar putea avea un astfel de efect. Trebuie să recunoaşteţi că-i cam

greu să prevezi că interlocutorul tău o să sară pe fereastră. La revedere.

Szulc deschise gura, ca şi cum ar fi vrut să mai spună ceva. Dar o închise la loc şi nici măcar nu răspunse la salutul căpitanului. Ziętek se opri o clipă.

— N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit. Cred că sunt un om cinstit şi n-am folosit niciodată faţă de nimeni metode nepermise sau violente. Mă credeţi?

Szulc îl privi o clipă tăcut. În semiîntuneric, lui Ziętek i se păru că faţa lui oacheşă capătă deodată o nuanţă cenuşie. Respira greu.

— Bineînţeles, domnule căpitan. Vă cred. Dar şi dumneavoastră trebuie să mă înţelegeţi.

— Cred că vă-nţeleg. Se pare că ar trebui să vă duceţi totuşi la doamna Rudzinska. Altfel n-o să vă veniţi în fire.

— Dar dumneavoastră?

— Cum adică, eu?

— Nu vă duceţi din nou la ea?

— Se spune că îndrăgostiţii se simt totdeauna singuri pe lume, domnule magistru. Şi mă îndoiesc că prezenţa unui ofiţer de miliţie ar putea face ca această afirmaţie să-şi piardă ceva din puterea ei. Nu. Mai am o mulţime de alte probleme de rezolvat. La revedere, domnule.

De data aceasta, magistrul Henryk Szulc răspunse la salut. Ziętek închise uşa în urma sa şi, zâmbind, începu să scoboare scara. În stradă se opri. Wartburgul negru stătea în faţa porţii casei. Căpitanul se apropie şi se uită atent la maşină. Apoi îşi aruncă privirea spre ferestrele clădirii. Dar perdeaua nu se mişca. „Fără îndoială că-i telefonează doamnei Rudzinska” spuse Ziętek încet. După aceea se aplecă. Pe spatele prăfuit al maşinii, o mână de copil scrisese

nişte litere stilate, neînţelese, care abia se vedeau de sub stratul de praf. Primele erau aproape şterse. În schimb, celelalte i se părură în prima clipă cu totul de neînţeles. Inscripţia suna:... SLA PANY...

Căpitanul se îndreptă de mijloc, înconjură o dată maşina şi se îndepărtă încet. La colţul străzi întoarse capul. Wartburgul negru trecu pe lângă el şi vira brusc, dispărând într-o stradă laterală.

Ziętek opri un taxi, care tocmai trecea. Deschise uşa şi căzu, oftând, pe perna maşinii.

— Încotro? întrebă şoferul.

Căpitanul se uită în notes.

— Strada Wspólna 140. Sau nu, la lactobarul din strada Wspólna. Ştii, cel de la colţ.

— Ştiu.

Maşina porni. Ziętek stătea cu ochii întredeschişi, lăsându-se legănat de mersul automobilului. Încercă să se gândească la cazul Rudzinski. Dar nu putu. Îşi dădea seama că dacă nu va bea cei puţin o ceaşcă de cacao fierbinte şi nu-şi va potoli foamea cu două-trei chifle cu unt, nu-şi va putea aduna gândurile.

Maşina se opri. Căpitanul plăti, intră în bar şi, frigându-şi gura, bău o ceaşcă de cacao şi mâncă vreo câteva chifle. Apoi porni pe strada Wspólna.

Jan Rostowski confirmă afirmaţiile lui Szulc.

— M-aşteptam, spuse Ziętek, seara, la telefon, cu ochii la mâncarea pe care soţia sa, Malgorzata, abia o pusese pe masă. Ştiţi, şefule, cazul acesta începe să fie cam neobişnuit.

— Ceea ce ar dovedi că Rudzinski s-a despărţit totuşi de lumea aceasta prin propria-i voinţă, spuse colonelul. Altă explicaţie nu-i.

— Mai rămâne Zakopane, şefule, oftă Ziętek. Va trebuie să verificăm şi acolo.

— N-ai trimis o telegramă la Zakopane, ca să-i interogheze pe prietenii ei?

— Nu, şefule. Mâine plec eu acolo. Dar nu singur...

— Cu cine?

— Dacă-mi îngăduiţi, aş vrea s-o iau cu mine pe neconsolata văduvă.

— Pentru ce?

— Ca să stau de vorbă cu ea la Zakopane, în afară de aceasta, şefule...

— S-a mai întâmplat ceva!

— Nu. Ori vom şti poimâine ceva sigur, ori...

— Ori?

— Nimic. Fără niciun „ori”. Poimâine vom cunoaşte cu siguranţa adevărul.

— Ai vreo ipoteză?

— Am certitudinea. Adică, aproape – certitudinea.

— Într-adevăr?

— Într-adevăr, şefule. Dar e o chestiune foarte complicată. N-aş vrea să vorbesc despre ea acum, fiindcă – râse – mă tem să nu mă compromit.

— Ai binecuvântarea mea. Poimâine îmi raportezi.

— Fără-ndoială, şefule. Voi raporta dis-de-dimineaţă.

— Succes.

— Mulţumesc. Noapte bună.

Puse receptorul în furcă.

— Văduva aia neconsolată are şaizeci de ani şi părul cărunt? întrebă Malgorzata, cu o nepăsare prefăcută, punându-i un cotlet în farfurie. N-o să-ţi prea placă, fiindcă l-am încălzit de trei ori.

— Ah, e delicios, zise Ziętek, cu primul dumicat în gură. N-avem nimic interesant la televizor? Ia vezi.

— Asta înseamnă că are douăzeci şi cinci de ani şi picioare până la gât.

Ea întoarse butonul de la televizor şi se aşează.

— Ei, nu chiar până la gât. Ziętek negă energic printr-un gest al capului. Cele mai lungi şi mai frumoase picioare din lume le are numai o singură persoană.

— Care?

— Tu.

Şi râse spre ea de la masă, cu râsul lui dezarmant, de băieţandru.

— Cu ochii ăştia albaştri nevinovaţi o să-i înşeli pe criminali, spuse ea, râzând. Mănâncă! Ai spus că mori de foame.

— Dumnezeule, am uitat cu totul! strigă el şi se repezi ca o furtună asupra cotletului lipsit de apărare, însă după o clipă căzu din nou pe gânduri.

Soţia, care stătea în faţa lui, se ridică de pe scaun, înconjură masa şi-l sărută.

— E atât de greu? întrebă ea încet.

— Îngrozitor... încuviinţă el, dând din cap, apoi îşi îndreptă trupul. Dar cred că încep să înţeleg. Vom vedea. Totul o să se lămurească foarte repede. Am impresia că nu mă-nşel.

— Atunci, mănâncă.

O ascultă şi puse iar mâna pe cuţit şi furculiţă.

CAPITOLUL DOISPREZECE
Crima este un lucru îngrozitor

Din nou aceeaşi uşă şi aceeaşi carte de vizită:

Anna Strachowska

Ziętek se opri şi privi o clipă uşa, în vreme ce-şi trecea palma peste obrazul proaspăt ras. Era fără pălărie, fiindcă se anunţa o zi minunată, călduroasă şi fără nori.

Sună. Aşteptă o vreme, şi când tocmai voia să mai sune o dată, se deschise uşa. Nu auzise paşi în locuinţă şi, fără să vrea, se uită la picioarele femeii care-i deschise.

Anna Strachowska purta pantofi de casă, albaştri, fără tocuri, din piele subţire şi moale. Era îmbrăcată cu o rochie de casă, tot albastră, şi foarte îngrijit pieptănată. Căpitanul îşi închipuia că Anna Strachowska dormise liniştit în noaptea aceea, dar când aruncă o privire pe obrazul ei, se îndoi. Avea faţa unei femei obosite, mai în vârstă cu câţiva ani decât aceea cu care vorbise în ajun.

Se dădu un pas înapoi, încercând să zâmbească.

— Bună ziua. Ziętek se înclină şi trecu pragul. Sora dumneavoastră este acasă? Am venit doar pentru o clipă s-o rog ceva.

— Nu. Sora mea a plecat acum câteva minute. Vă

rog, poftiţi înăuntru.

Când ajunseră în cameră şi se aşezară, ea îl privi fără duşmănie, dar atât de plictisită, încât el se strădui să dea cuvintelor sale un ton mai liniştitor.

— Am impresia că n-aţi dormit bine?

— Nu, chiar foarte prost, întâmplarea asta e atât de îngrozitoare! Poate că n-ar trebui să mă frământ atât, dar te deprinzi greu cu aşa ceva. Am mereu impresia că o să mă trezesc din somn şi-o să constat că nu-i nimic adevărat.

— Din păcate, Ziętek îşi desfăcu braţele. Şi eu aş vrea ca totul să nu fie decât un coşmar. Dar trebuie să acceptăm realitatea aşa cum este.

Tăcură amândoi. Ziętek se uită pe fereastră, mişcându-şi uşor capul, parcă în tactul unei melodii neauzite de gazdă.

— Aţi putea să-mi spuneţi ce doriţi de la sora mea? întrebă ea, în sfârşit. Maria se simte astăzi mult mai bine.

— Mă bucur foarte mult. Aş vrea să-i propun să mă însoţească pentru o zi la Zakopane.

— Nu înţeleg.

El continuă:

— Bineînţeles că nu-i nimic obligatoriu. Sora dumneavoastră poate să mă refuze. Dar m-am gândit că peste două zile va avea loc înmormântarea şi că n-ar fi rău dacă acest caz ar coborî, vorbind într-un sens metaforic, în mormânt, odată cu răposatul profesor Rudzinski. Orice am crede în legătură cu moartea sa, noi suntem totdeauna de partea vieţii, nu-i aşa? Socot că, pentru toţi cei în cauză, conştiinţa că pot începe o viaţă oarecum nouă, fără alte şocuri, ar fi ceva foarte... cum să spun... foarte preţios şi înviorător.

— Da... nici vorbă. Dar de ce nu s-a terminat încă

toată istoria asta? Nu sunteţi mulţumit de rezultatul anchetei?

Ea căuta să vorbească foarte degajat, dar se vedea că-şi dă multă osteneală. Nu prea ştia să se prefacă. De parcă ar fi vrut să-i confirme gândurile, se şi înroşi puţin. Rumeneala avu darul s-o întinerească.

— Mda, poate că sunt prea scrupulos, sau poate că asta e pur şi simplu o deformare profesională. Cine lucrează în profesiunea mea are de rezolvat o mulţime de chestiuni în aparenţă simple, dar care, în urma unei cercetări mai amănunţite, se complică prin apariţia unor descoperiri cu totul neaşteptate.

— Şi... şi vă aşteptaţi la astfel de descoperiri?

— Vreţi să vă răspund cu toată sinceritatea?

— Da. Dar mă îndoiesc că veţi fi sincer. Chiar dacă m-aţi asigura de sinceritatea dumneavoastră.

— O observaţie foarte judicioasă. Însă mă voi strădui să vă spun cât mai mult. Vă voi spune ce mi se pare mie mai important şi ce nu-mi îngăduie să dorm liniştit. Mă interesează în mod special zahărul acela din ceai...

Tăcu. Observă că femeia din faţa lui îl priveşte cu o atenţie aproape crispată.

— Despre ce zahăr e vorba?

Domol şi fără să ascundă ceva, îi povesti despre observaţiile sale din camera unde fusese găsit Rudzinski. Tăcu.

Anna nu spuse o vreme nimic. Apoi vorbi încet:

— Şi la ce concluzii aţi ajuns? Credeţi că Roman... că profesorul Rudzinski a fost otrăvit de cineva care i-a servit ceaiul?

— Aşa se pare.

— Căci, dacă în ceai se afla cianură, asta înseamnă că cineva i-a dus profesorului acest pahar cu ceai şi i

l-a pus dinainte, nu-i aşa?

— Da.

— Şi persoana aceea trebuie să fie un om pe care-l cunoştea bine, fiindcă în niciun caz un necunoscut nu i-ar fi putut servi ceaiul. De aceea se poate presupune că aceeaşi persoană i-a şi pregătit ceaiul. Dacă Roman şi l-ar fi pregătit singur, şi l-ar fi adus tot el. Şi atunci, această a doua persoană n-ar fi avut prilejul să-l otrăvească.

El îşi plecă fruntea în jos.

— Judecaţi fără greş, doamnă. La asta se mai adaugă faptul că, după afirmaţia medicilor, moartea a survenit între şapte şi şapte şi jumătate dimineaţa. Este tocmai timpul când cineva apropiat lui trebuia să-i servească ceaiul de dimineaţă, ceea ce nu l-a mirat pe Rudzinski, privind serviciul acesta ca pe un lucru foarte firesc. După toate probabilităţile, obişnuia să ia ceaiul în fiecare dimineaţă la această oră, ca oricare altul. Este adevărat că pe masă nu s-au găsit resturi de la micul dejun, dar se putea ca profesorul să nu fi avut poftă de mâncare şi să spună: „Ştii ce, nu mănânc nimic”. De obicei, oamenii mâhniţi sau foarte iritaţi nu pot să mănânce, dar pot aproape totdeauna să bea.

— Da, spuse Anna, dând din cap. În primul moment mi s-a părut că sunteţi un om mai curând perseverent decât inteligent. Văd că m-am înşelat. Am impresia că aţi descoperit toate acestea din prima clipă, dar aţi vrut întâi să ne cunoaşteţi şi să stabiliţi cine putea săvârşi fapta şi de ce. Mai fiind nevoie să se constate şi cine avusese posibilitatea să comită crima în acest răstimp. Ceea ce n-a fost chiar atât de greu. Acum aţi tras concluziile finale şi vă jucaţi cu mine ca pisica cu şoarecele.

— Eu sunt numai un modest ofiţer de miliţie, zise Ziętek, desfăcându-şi din nou braţele. În această calitate am datoria de a descoperi pe cel care a pus cianura aia blestemata în ceaiul profesorului Rudzinski sau...

— Sau?... şopti ea.

— Sau să dovedesc că profesorul şi-a turnat singur în ceai, şi zahăr şi cianură.

— Dar în această eventualitate nu credeţi?

— Aici nu este vorba de credinţă. Domnul Szulc are un alibi sigur, iar sora dumneavoastră, dacă ar fi să luăm ca bun ceea ce spune, se afla în clipa morţii profesorului la o depărtare de foarte mulţi kilometri de locul crimei.

— Aşa că n-am mai rămas decât eu. Aţi venit la mine fiindcă presupuneţi că eu l-am omorât pe cumnatul meu, ca să uşurez viaţa Mariei.

— Să uşuraţi? Căpitanul negă hotărât cu un gest al capului. Dumneavoastră nu faceţi parte dintre cei care asasinează ca să-şi uşureze propria viaţă, sau s-o uşureze pe a altora. Nu, nu m-am gândit deloc la asta.

— Înţeleg. L-am ucis ca să nu-i îngădui să distrugă fericirea surorii mele, ca să n-o compromit în ochii lumii, ca, în sfârşit, să rămână stăpâna acestei frumoase vile, a automobilului şi soţia unui om tânăr, pe care-l iubeşte mai presus de orice. Dumneavoastră socotiţi că o iubesc atât de mult, încât sunt gata chiar să şi ucid pentru ea. Da?

Ziętek îi aruncă o privire de recunoştinţă.

— Spusele dumneavoastră sunt oarecum adevărate. I-aţi ţinut multă vreme loc de tată şi mamă. Se vede clar din întreaga dumneavoastră atitudine că sunteţi în stare s-o apăraţi de orice

primejdie, fără să vă gândiţi la consecinţe.

Anna zâmbi trist.

— Mă tem că sunteţi mult mai inteligent decât am crezut cu câteva minute mai înainte. Aţi ghicit. Ba mai curând ar trebui să spun că aţi descoperit adevărul.

Tăcu, apoi îşi acoperi pe neaşteptate faţa cu mâinile.

Ziętek se ridică şi se apropie de ea. Aplecându-se, întrebă încet:

— Ce am ghicit?

— Totul. Ei doi au un alibi, nu-i aşa? Pe când eu, nu. V-am spus chiar eu că am luat micul dejun la „Savoy”, după care m-am plimbat pe străzi tocmai în timpul când Rudzinski a fost asasinat. Din păcate, nu am un alibi. N-am întâlnit niciun cunoscut. De altfel cum puteam să întâlnesc? Că doar în vremea asta am fost la el. I-am telefonat şi i-am spus că aş vrea să stăm de vorbă, că Marysia nu venise cu primul tren... Nu-mi mai amintesc exact ce i-am spus. Mi-a răspuns că mă aşteaptă. M-am dus. După câteva cuvinte schimbate, mi-am dat seama că o urăşte pe Maria. În zilele acestea, în care ea lipsise, îşi schimbase cu totul atitudinea faţă de ea. Era un om foarte dur. Nu se îndoia o clipă că-l înşelase. Socotea plecarea ei drept o mare insultă şi nedreptate. Mi-a spus deschis că n-o să divorţeze şi va face totul ca să-l distrugă pe acest tânăr. Şi era în puterea lui s-o facă. Era un mare chimist, profesor celebru. Celălalt abia îşi începea cariera ştiinţifică. Nici eu nu ştiu cum s-a întâmplat. Mă temeam pentru Marysia, mă temeam că o va persecuta că... O ura atât de tare, într-adevăr... Mă temeam de el. Avea o faţă îngrozitoare. I-am spus că este enervat şi că ar trebui să bea un pahar cu ceai. L-am lăsat singur în sufragerie şi m-am dus la

bucătărie. Era prea târziu ca să mai dau îndărăt. A avut, evident, încredere în mine. Nu i-ar fi trecut nicio clipă prin minte că voiam să-l otrăvesc. A băut.

Tăcu.

— Asta-i tot, adăugă ea încet după o clipă. Mai târziu, când am intrat acolo cu Marysia, abia-mi venea să cred că am fost în stare de aşa ceva. Totul a fost ca un coşmar.

— Daaa... Ziętek îşi desfăcu braţele pentru a nu ştiu câta oară în scurtul răstimp de când o cunoscuse. Crima este un lucru îngrozitor. După săvârşirea ei continuă să te obsedeze. Se spune că criminalul e urmărit toată viaţa de fapta comisă. Da, deşi n-am ucis niciodată, nici mie nu-mi iese din minte victima, cel puţin până-l descopăr pe făptaş. Aţi vorbit într-adevăr convingător. Aproape că s-ar putea accepta totul ca adevărat, dacă n-ar exista un anumit Nouraş.

— Nouraş?

— Da. Franek Nouraşul. De când aţi ieşit de la „Savoy”, v-a urmărit tot timpul ca un duh rău, sau mai bine zis, în cazul nostru, ca un duh bun. Nu a renunţat la urmărire decât către ora zece. I-aţi plăcut. Cât de folositoare pot fi uneori unei femei cinstite... pasiunile cavalerilor de noapte! În loc să facă rău... Da, da...

— El? Omul acela, care... De unde ştiţi despre el?

— Sunt, ce-i drept, un modest ofiţer anchetator, dar mă străduiesc să-mi completez lipsa de inteligenţă prin muncă stăruitoare. Am dat de tânărul acesta şi am avut cu el, ieri după-amiază, o discuţie foarte fructuoasă, cel puţin pentru mine. L-aţi fermecat, după cum mi-a spus în felul lui cam grosolan. N-a putut să uite înfrângerea, dar mi-a făcut impresia că nu e supărat pe dumneavoastră.

— Aşadar ştiaţi de la început?! Chiar de când am început să vorbesc?!

— Vă rog să mă iertaţi, dar nu face parte din îndatoririle mele să-i întrerup pe cei care vorbesc despre ceea ce mă interesează, şi nici să-i conving că sunt nevinovaţi. Mai curând s-ar putea spune că sunt obligat la ceva absolut contrariu. Când am venit aici, v-am spus chiar din pragul uşii că aş vrea să stau de vorbă cu sora dumneavoastră. Ba, v-am vorbit şi despre ceea ce voiam să-i propun. Era vorba de o plimbare până la Zakopane. Nu m-aţi lăsat să termin. Aţi spus că sunt mai inteligent decât aţi presupus la început. Nici în această privinţă n-aş vrea să vă contrazic, asta din pură vanitate. Apoi mi-aţi povestit asasinarea foarte adevărată, dar şi neadevărată a profesorului Rudzinski. Am fost silit să vă ascult până la capăt, chiar şi numai pentru faptul că a ajuns o regulă în acest caz ca oameni nevinovaţi să ia asupra lor crima. Şi pesemne că şi asta are o oarecare însemnătate. Dar, după cum am spus, s-ar putea să ajungem la constatarea că profesorul Rudzinski s-a sinucis. Socot că cel mai bun lucru ar fi ca sora dumneavoastră să mă însoţească în seara asta la Zakopane. După aceea poate că vom putea încheia ancheta. Vă rog să mă credeţi că este foarte important să se stabilească un alibi desăvârşit pentru toţi cei interesaţi. Am rezervat două locuri în vagonul de dormit. Când se va întoarce sora dumneavoastră, vă rog să fiţi bună să-i spuneţi că voi telefona peste o oră. Şi vă rog s-o influenţaţi să-mi asculte sfatul.

— Dar pentru ce aveţi nevoie de prezenţa Mariei la Zakopane?

— Am spus. Pentru stabilirea alibiului ei. Poate că dumneavoastră nu înţelegeţi asta, dar cunosc cazuri

când oamenii au jurat că au petrecut un anumit timp împreună cu persoana „A”, dar s-a constatat că în realitate aceasta fusese cu totul într-altă parte. Şi nu este vorba de o mărturie falsă, ci de felurite mistificări şi erori. Prezenţa surorii dumneavoastră la Zakopane este absolut necesară, dacă vrem să stabilim cu certitudine ceea ce s-a petrecut în dimineaţa fatală.

Tăcu. O vreme se priviră în ochi.

— Bine, zise Anna. Îi voi spune că aţi fost aici şi că trebuie să vă însoţească.

— Vă mulţumesc foarte mult.

Salută şi ieşi.

Anna se întoarse în cameră şi se aşeză pe canapea. Rămase acolo multă vreme nemişcată, uitându-se pe fereastră, peste acoperişul casei vecine, la un colţ de cer albastru. Soneria de la uşa de intrare sună răguşit. Anna se ridică, îşi aranja părul şi se duse să deschidă, însă nu era căpitanul Ziętek, cu toate că se aştepta să-l vadă întorcându-se.

În prag stătea Marysia, iar în spatele ei, Henryk Szulc, încărcat cu pachete şi pacheţele învelite în hârtie.

Anna se dădu la o parte, lăsându-i să treacă fără nicio vorbă. Când ajunse în cameră, Marysia se aşeză pe divan, răsuflând adânc.

— Un adevărat coşmar, spuse ea emoţionată. A trebuit să cumpăr toate lucrurile de doliu, ştii? E îngrozitor, dar nu se poate altfel. El nu mi-a făcut niciun rău, iar la înmormântare vor veni colegii săi şi întregul institut.

— Desigur, spuse Anna, apoi continuă: A fost omul acela de la miliţie.

— Iarăşi?

— Da. S-a purtat foarte politicos, dar ar vrea să-l însoţeşti astă-seară la Zakopane.

— Cum aşa?! Doar poimâine este înmormântarea lui Roman!

— Numai pentru o zi. Poimâine dimineaţă vă întoarceţi.

Szulc, care tăcuse până atunci, interveni brusc:

— La Zakopane? De ce la Zakopane? Individul a turbat?

Maria se ridică încet şi clătină din cap.

— Nu înţeleg! Eu – să mă duc cu acest căpitan de miliţie?

— Da. Ţi-a şi rezervat un loc în vagonul de dormit. Din vorbele lui reiese că vrea să verifice alibiul tuturora. Se pare că vrea să te confrunte cu prietenii tăi şi să afle când ai plecat, cu care tren şi aşa mai departe.

— Dumnezeule, nu s-o gândi cumva că vreunul dintre noi ar fi putut să?...

— Ocupaţia lui e să creadă asta, spuse Szulc, cu blândeţe. E greu să pretinzi miliţiei să fie foarte delicată. N-ar mai afla niciodată nimic, dacă nu s-ar folosi de orice mijloace şi de orice posibilităţi în descoperirea adevărului. Cred că nu trebuie să le facem niciun fel de greutăţi. Cu cât vor rezolva cazul mai repede, cu atât mai bine. De altfel, individul acesta face o impresie destul de bună. Este politicos şi destul de inteligent. Ce poţi să pretinzi mai mult? În orice caz, scrupulos trebuie să fie, fiindcă asta i-o cere meseria.

— Desigur. Maria oftă. M-am săturat. Dar poate că ai dreptate, Henryk? Dacă aşa vrea el, bine, îl voi însoţi şi voi face tot ce-mi cere.

Anna se apropie şi-i puse mâna pe umăr.

Maria îşi întoarse capul spre ea. Dar Anna nu scoase o vorbă.

— Vrei să-mi spui ceva? întrebă Maria.

— Ascultă... Oare... oare alibiul tău e sigur?

— Nu înţeleg.

Anna tăcea. Maria o luă pe neaşteptate în braţe.

— Ah, prostuţa mea! zise ea, cu duioşie. Ai crezut *într-adevăr* că... i-am minţit? Ania, cum de-ai putut?

Anna izbucni în plâns.

— Ah, Doamne, Doamne! Doamne! Cât aş vrea să se termine odată totul!

— Linişteşte-te, draga mea, linişteşte-te! Henryk, lasă-ne singure, da? Ania, dragostea mea. Totul e bine, va fi bine, o să vezi. Te-ai gândit cu adevărat că l-am omorât?

Plângând, Anna făcu un semn afirmativ din cap. Apoi îşi îndreptă spre sora ei ochii plânşi, fericiţi.

— Oh, ce mulţumită sunt! exclamă ea, plină de bucurie, de parcă nu mai era vorba despre un mort, de parcă nu-şi mai amintea că doar cu o jumătate de oră mai înainte se acuzase de crimă, de parcă în afară de sentimentele ei nu mai exista nimic pe lume. Ce mulţumită sunt!

Îşi şterse lacrimile.

— Ce prostuţă mare eşti, repetă Maria.

Anna o apucă de mâini.

— Făgăduieşte-mi c-o să te duci cu el astăzi. Trebuie. Neapărat. O să telefoneze.

Ca şi cum vorbele ei ar fi avut o putere magică, sună telefonul. Maria ridică receptorul.

— Alo? Ah, dumneavoastră sunteţi? Da, mi-a spus. Cum? Bineînţeles că sunt de acord, dacă este necesar. Da. Voi fi. La revedere, domnule.

Puse receptorul în furcă.

— El a fost, nu-i aşa?

— El. Mă va aştepta la intrarea pe peron la zece şi jumătate. Ne întoarcem poimâine dimineaţă.

CAPITOLUL TREISPREZECE
„Sunteţi un om ciudat...”

— Bun. Ziętek se uită în valiză, apoi o închise. Ai pus tot ce te-am rugat?

— Da, tovarăşe căpitan. Cămaşa, coniacul, harta.

— Şi acolo e totul pregătit?

— Da. Totul e pregătit.

— Ai o cheie pentru mine?

— E în valiză, tovarăşe căpitan.

— Bine. Mulţumesc. Să spui colonelului că mâine sunt înapoi.

— Ce mai este?

— Ce mai poate fi? Oare nu-i destul că avem un mort, dar nu-l avem pe asasin? Toţi au alibiuri minunate, ireproşabile. Într-un cuvânt: miliţia pe tărâmul fermecat.

— Bine. O să spun asta şefului. O să se bucure foarte mult.

— Cămaşa, cheile, coniacul, harta... repetă Ziętek. Nu, n-am uitat nimic.

Strânse mâna tânărului elev ofiţer, luă valiza şi ieşi. De la Comandament se duse acasă.

Malgorzata îl şi aştepta cu cina. După ce mâncă, ea se ridică de pe scaun şi, scoţând din şifonier cămăşi curate, întrebă:

— Când te întorci? Dar să-mi spui exact. Totdeauna ţi se pare că e vorba de o lipsă de scurtă durată, şi

după aceea stai cine ştie cât.

— Nu e vina mea, scumpă fetiţă, că asasinii nu mi se prezintă cu buchete de flori şi cu textul bătut la maşină în trei exemplare, cu versiunea exactă a crimei, semnată cu mână proprie. Nu ştiu de ce, dar aşa ceva nu s-a mai întâmplat până acum.

— Pe mine nu mă interesează asasinii. Mă interesează cămăşile tale. Nu pot suporta să umbli printre oameni cu gulerul murdar. Trebuie să ştiu pentru câte zile să-ţi dau cămăşi.

— Mă întorc poimâine dimineaţă.

— Sigur?

— Sigur. Dacă...

Tăcu.

— Dacă ce?

— Ah, nu, nu. Mă întorc poimâine dimineaţă. Am un plan.

— Ce plan?

— Un plan...

Ea nu întrebă mai mult. Ştia că nu vorbeşte niciodată de planurile lui. Deşi avea în ea o încredere absolută, dacă i-ar fi spus ceva, ar fi socotit că trădează secretele de serviciu. Scoase două cămăşi curate şi le puse cu băgare de seamă într-o pungă de plastic.

— Numai să nu cotrobăieşti prin valiză, c-or să se boţească înainte de a le îmbrăca. Şi acolo, pe loc, n-o să ţi le calce nimeni. Dacă nu cumva ar vrea s-o facă văduva asta veselă...

— N-o să vrea. Fii liniştită.

Puse cămăşile deasupra celorlalte lucruri din valiză şi se ridică în picioare.

— Când eşti plecat, sunt totdeauna neliniştită.

— N-ai de ce să fii. Nu este o călătorie

primejdioasă. Plec cu o biată femeie şi mă-ntorc cu ea.

— N-oi fi eu expertă în criminologie, dar am citit câte ceva despre asta şi ştiu cât rău poate să facă o biată femeie. Cred că o biată femeie poate să facă un rău cu mult mai mare decât două femei.

— Nici vorbă, nici vorbă. Dar n-am cunoscut încă femeia care să vrea să facă rău soţului tău.

— Dacă ar ajunge la concluzia că, de pildă, o bănuieşti de crimă, s-ar putea gândi că ar fi bine să-ţi închidă gura pentru totdeauna.

— O concluzie foarte dramatică. Ziętek o sărută pe obraz şi ridică valiza de jos. Dar infractorii n-au aproape niciodată nimic împotriva miliţiei. Mai curând se străduiesc să se arate în ochii noştri cât mai simpatici.

— Din ce în ce mai bine! Vrei să spui că pleci la Zakopane cu o tânără şi frumoasă femeie, care se va strădui să-ţi fie cât mai simpatică?! Râse. Ştii ce? N-ar fi poate mai bine s-o arestezi pur şi simplu?

— Dumnezeule! zise căpitanul, oftând. Ai uitat un singur amănunt.

— Anume?

— Anume faptul că o socoţi pe Maria Rudzinska o criminală, cu toate că nici măcar nu ştii bine ce s-a petrecut în casa aceea, n-ai văzut niciodată vreuna din persoanele în cauză şi nu cunoşti desfăşurarea anchetei şi nici micul meu plan...

— Asta-i adevărat, zise ea, dând grav din cap. Dar sunt soţia ta şi mă tem mereu că te ameninţă o primejdie. Criminalul pe care-l cauţi poate fi un om chiar din preajma ta. Dacă te-ar fi însoţit altcineva, şi nu o „biată femeie”, m-aş fi frământat toată noaptea, gândindu-mă c-o să te sugrume în vagonul de dormit.

— Mă voi afla în compartimentul bărbaţilor, iar ea se va găsi în acela al femeilor. Socot că discreţia feminină mă va feri de agresiunea ei în timpul nopţii şi de sugrumare. A intra fără invitaţie în compartimentul de dormit al bărbaţilor e mai mult decât o crimă, e proastă creştere.

— Şi doamna Maria Rudzinska este o persoană discretă, cu cele mai delicate sentimente, nu-i aşa?

— Da... dar poate că nu întru totul. Mai curând aş putea spune că e cam capricioasă şi prea îndrăgostită de sine însăşi. Dar cred că-l iubeşte foarte mult pe tânărul acela, dacă a vrut să-şi părăsească soţul pentru el.

— Dumnezeule! Cum de nu înţelegeţi voi bărbaţii că o femeie nu-şi părăseşte soţul când se îndrăgosteşte de altul, ci se îndrăgosteşte de altul, când vrea să-şi părăsească soţul?

— Oare nu-i totuna?

— Evident că nu.

— Da, spuse căpitanul după o clipă de gândire. Bineînţeles că nu. Dar asta ne ajută prea puţin în cazul de faţă. La revedere, iubito. Mă-ntorc poimâine dimineaţă, foarte devreme. Dacă nu voi reuşi să trec pe acasă, voi telefona de la serviciu.

— Fii prevăzător, spuse ea în antreu, făcând deasupra lui semnul crucii, în aparenţă glumeţ, după cum vorbeau de obicei unul cu altul, când aminteau de chestiunile lui profesionale. Dar glasul ei trăda teama. Nu-mi place când porneşti singur la drum, îmbrăcat în haine civile şi nu ştii ce anume vei face acolo şi nici la ce te poţi aştepta...

— Dar eu ştiu ce am de făcut. Voi verifica alibiul doamnei Rudzinska. Sunt convins că spune adevărul. Dar trebuie să-i văd pe oamenii aceia. Declaraţiile

scrise nu le-am folosit niciodată cu prea mare pricepere. Când nu-i cercetez personal pe cei în cauză, totul mi se pare îndoielnic.

— Dacă eşti convins că spune adevărul, pentru ce mai pleci? Doar asta înseamnă că profesorul Rudzinski s-a sinucis, şi miliţia poate să încheie cercetările.

— Nu prea, mormăi Ziętek, nu prea.

— Cum aşa?

— La revedere, iubito!

O sărută şi ieşi repede. Pe scări, se uită la ceas. Mai avea un sfert de oră până la întâlnirea cu Maria. Maşina cenuşie „Warszawa" aştepta în faţa casei. Se sui în ea, se aşeză şi rămase nemişcat, cu ochii închişi, până când îl auzi pe şofer spunând:

— Gara, tovarăşe căpitan.

— Ah, am ajuns?!

Ziętek coborî şi-i făcu un semn cu mâna drept rămas bun. Apoi intră în holul gării, uitându-se în jurul său. O observă numaidecât pe Maria. Stătea, dreaptă, lângă o valiză mică şi elegantă. Era îmbrăcată cu o haină uşoară de culoare gri-închis, purta pe cap o beretă de aceeaşi culoare, cu o nuanţă mai închisă, pusă pe ceafă, care-i lăsa liberă fruntea frumoasă. Nu-l văzu. El o privi o clipă, apoi se apropie şi-şi scoase pălăria.

— Bună seara. Cred că n-am întârziat: dumneavoastră aţi venit ceva mai devreme, nu-i aşa?

— Da. Am telefonat mai înainte la informaţii şi cred că am înţeles greşit ora plecării. Mi s-a părut că ar fi cu o jumătate de ora mai devreme şi că dumneavoastră aţi greşit.

— Dar unde sunt sora dumneavoastră şi domnul magistru? Credeam că vă vor conduce.

— Nu am vrut eu. Anna este distrusă şi plânge mereu. Vedeţi dumneavoastră, ea a dus totdeauna o viaţă extrem de echilibrată, fără niciun fel de şocuri. Desigur că s-a ferit de ele. De altfel, fiecare om îşi organizează viaţa potrivit cu firea lui, chiar dacă nu se desfăşoară totul după dorinţa sa. Iar Henryk... şovăi. El e gata în orice clipă să mă apere împotriva tuturor. De parcă n-aş fi matură şi n-aş fi trecut printr-o mare tragedie, care, după cum vedeţi, nu m-a doborât şi nu m-a făcut să-mi pierd echilibrul.

— Da, văd. Ziętek zâmbi. Cred că aveţi o purtare într-adevăr eroică. Dacă dăm uitării acel... hm... act reflex, când aţi încercat să vă aruncaţi pe fereastră, vă comportaţi ca un om matur, tare. Luă valiza ei în mâna stângă, iar pe a sa, în dreapta. Când au ajuns pe peron, întrebă, de parcă ar fi terminat fraza începută în holul gării. Dar aţi putea să-mi spuneţi, de ce aţi vrut să vă aruncaţi pe fereastră?

Se opri.

— Nu ştiţi?

— Am impresia că ştiu. Dar aş dori să aud confirmarea din partea dumneavoastră.

Făcu un semn de aprobare cu capul.

— Totul e foarte simplu. Închipuiţi-vă că o femeie, care-şi părăseşte soţul, şi încă unul dintre cei mai buni, pentru un alt bărbat... află că ultimul este un ucigaş. Am simţit deodată un gol. M-am gândit... ba nu, cred că nu m-am gândit la nimic; am avut impresia că universul întreg se prăbuşeşte peste mine. Am vrut să fug. Fereastra era deschisă. Dacă aş fi sărit, totul s-ar fi terminat. Nimeni n-ar mai fi putut să mă urmărească, n-aş mai fi auzit voci omeneşti. Cunoştinţele mele... lumea-ntreagă, în care trăisem... n-ar mai fi contat. Şi-apoi, îl iubesc într-adevăr pe

Henryk. Dacă el ar fi fost ucigaşul... Nici chiar acum n-aş putea suporta gândul acesta. Vedeţi dumneavoastră, domnule, eu privesc moartea altfel decât cei mai mulţi dintre oameni. Toţi cred că trebuie să te fereşti de moarte în orice clipă şi cu orice preţ. Ceea ce nu mi se pare potrivit. Am gândit totdeauna aşa. Când eram mică, am vrut să mă sinucid, pentru că luasem un doi la franceză. Mă temeam de plânsul Annei. Ori de câte ori nu-mi reuşea ceva, ea plângea. Ea face parte dintre aceia care privesc orice neplăcere, oricât de mică, drept începutul unei mari tragedii. Am hotărât să mă înec şi m-am dus pe malul lacului din parcul Lazienki. Din fericire am văzut lebedele şi mi-a trecut. După aceea, m-a apucat o foame atât de mare, că m-am întors acasă.

— Şi sora dumneavoastră era desperată?

— Nu, fiindcă nu-i spusesem nimic. Curând mi-am îndreptat nota şi mi-a trecut. Să mergem: o să plece trenul fără noi, şi doar trebuie să-mi verificaţi alibiul la faţa locului.

— Trebuie. Ziętek zâmbi şi el. Mie nimic nu poate să-mi „treacă”. Dar sper că de poimâine veţi scăpa definitiv de prezenţa mea şi veţi putea să vă trăiţi din nou viaţa aplicând metoda pe care mi-aţi descris-o atât de frumos.

— În primul rând, m-am lăsat de metoda asta de mult. Dacă nu m-aş fi lăsat de ea, fără-ndoială că Roman ar mai fi trăit şi astăzi. Aş fi ştiut să-l înşel...

Se apropiară de vagonul de dormit şi prezentară biletele controlorului.

— Dumneavoastră aveţi numărul şapte, iar doamna, numărul nouă, spuse controlorul. Amândouă jos.

Porniră pe culoar. Vagonul era aproape gol. Sezonul la munte începea abia după patru săptămâni.

Căpitanul îi dădu valiza, apoi îşi căută locul. În compartiment nu mai era nimeni. Ziętek îşi atârnă pardesiul în cuier, aprinse o ţigară şi ieşi pe coridor. Se uită pe geam. Pe peron veneau ultimii călători cu cei care-i conduceau. Un om cu şapcă albă împingea un cărucior strigând:

— Bere, ţigări, limonadă!

Căpitanul îl urmări cu privirea.

— Cât mai avem până la plecare? întrebă o voce tânără şi sonoră în spatele lui.

Maria ieşise din compartiment şi se oprise lângă el, în mână cu o ţigară neaprinsă. El scoase iute din buzunar chibriturile şi-i oferi foc.

— Peste trei minute plecăm. Se uită la ceas. Ba nu, peste două.

— Şi dumneavoastră sunteţi singur în compartiment? zise ea, după ce aruncă o privire înăuntru. Nu pot suporta să călătoresc cu alţii.

Se întoarse la fereastră şi-şi sprijini coatele de marginea geamului deschis.

— Nici eu. Sunt foarte mulţumit. În ultimele două zile am dormit puţin. Ziętek făcu un semn vag cu capul. Noroc că peste o lună îmi iau concediu. Nu, peste cinci săptămâni.

— Şi unde plecaţi în concediu?

El observă că-l priveşte pentru prima oară curioasă.

— Nu ştiu. Cred că la Zakopane. Îmi plac munţii.

— Şi mie. Dacă aş putea, aş locui toată viaţa în munţi. Vă plac ascensiunile?

— N-am încercat niciodată. Mai curând prefer turismul.

— Nici eu. Mai întâi, Ania nu-mi dădea voie să mă

duc pe niciun traseu turistic mai anevoios, fără să mai vorbesc de ascensiuni. Mai târziu, mă însoţea Roman, şi el... era cam prea serios. În afară de asta suferea de agorafobie. Făceam plimbări.

Ziętek abia se stăpâni să nu întrebe dacă magistrul Henryk Szulc făcea ascensiuni. Din vorbele ei părea că acesta era membru al clubului de alpinişti.

Pe peron, o voce înaltă, cântatoare, profesională, strigă:

— Poftiţi în vagoane!...

Se mai văzu un om alergând, aplecat sub greutatea valizei, se trântiră nişte uşi, apoi peronul începu să alunece prin faţa ferestrei. Roţile ţăcăniră surd la încheieturile şinelor. Trenul accelerat de Zakopane porni la drum.

După o clipă, când vagonul îşi mări viteza, Ziętek închise fereastra.

— Beţi o cafea?

— Cu plăcere. Dar dumneavoastră va recomand un ceai. Azi-noapte aţi dormit puţin, şi mâine trebuie să fiţi odihnit. Altfel n-o s-o scoateţi la capăt cu alibiul meu. Râse binevoitoare, fără griji, ca şi cum printre luminile oraşului ce dispăreau treptat în noapte nu lăsa în urma sa un om încă neîngropat, care, indiferent de cum murise, fusese soţul ei. După chiar vorbele sale, nu cu multă vreme în urmă, credea că-l iubeşte. Râsul acesta era, poate, cel mai bun alibi al ei. I se părea imposibil ca un om care are ceva de ascuns să poată râde atât de liber în faţa ofiţerului anchetator.

— O s-o scot totuşi la capăt, răspunse el, zâmbind. Aşa că – două cafele.

Se duse, comandă cafeaua şi se întoarse cu câte o ceaşcă în fiecare mână, balansându-se cu iscusinţă în

legănatul ritmic al culoarului.

— Poftiţi să stăm la mine.

Îi luă una din ceşti şi intră în compartimentul ei. O aşeză pe măsuţă şi desfăcu repede pătura de pe patul de jos.

— Luaţi loc, vă rog.

Ziętek se aşeză şi întinse mâna după cafea.

Trenul îşi accelera mersul cu fiece secundă. Perdelele de la fereastra compartimentului erau trase. După perdea zări luminile unui orăşel. „Pruszków? Milanówek? Da, cred că e Milanówek...” Dar gândurile lui se mişcau greoi, sesizându-le numai în parte, deoarece îşi punea în acelaşi timp întrebarea: „Ce vrea de la mine? Poate e numai curioasă? Ori vrea să mă cunoască, să-şi dea seama cu cine are de-a face? Sau vrea să-şi încerce farmecele asupra mea? Nu, asta n-o cred. Fără îndoială că vrea să afle ce ştiu, ce bănuiesc, ce presupun...”

— Îmi daţi voie să vă întreb ceva?

Nu se uita la el. Luă de pe farfurioară zahărul înfăşurat în hârtie şi începu să-l desfacă încet.

— Bineînţeles. Vă rog.

— Suspectaţi într-adevăr pe careva dintre noi, sau vă simţiţi doar obligat să întreprindeţi aceste demersuri, ca să aveţi conştiinţa curată şi să vă spuneţi că aţi constatat cu absolută siguranţă nevinovăţia noastră?

— Şi una, şi alta. De altfel, întrebarea nu este prea clară. Până când nu voi fi sigur că nimeni dintre dumneavoastră nu a săvârşit această crimă, voi fi obligat să presupun că profesorul Rudzinski a fost totuşi asasinat.

— Înţeleg. Puse zahărul în cafea şi amestecă vreo câteva clipe cu linguriţa, uitându-se fix la lichidul

negru. Aţi stat astăzi de vorbă cu Ania, nu-i aşa?

— Da. Am trecut pe la sora dumneavoastră. Doream să mă însoţiţi. M-am gândit că dacă v-aş ruga telefonic să veniţi cu mine la Zakopane, poate că m-aţi refuza.

Ea zâmbi.

— Credeţi atât de mult în puterea dumneavoastră de convingere?

— Da’ de unde! Ştiu pur şi simplu din experienţă că oamenii refuză mult mai uşor să facă un lucru ce le displace când îi rogi prin telefon.

— Ţineaţi atât de mult să vă-nsoţesc?

— Ţineam foarte mult să mă-nsoţiţi, repetă el ca un ecou. Ridică ceaşca şi încercă să soarbă o înghiţitură de cafea. Îşi fripse limba, însă aroma plăcută îi alungă primul val de somn, care ameninţa să-l copleşească. Trenul se legăna ritmic.

— Când m-am întors, Ania era foarte enervată.

El nu răspunse. Maria tăcu o clipă. Sorbi şi ea o înghiţitură bună de cafea. Ziętek gândi în fugă că toţi cei pe care-i cunoştea erau în stare să bea lichide mult mai fierbinţi decât suporta el.

— Ce i-aţi spus Aniei?

— Mai nimic. În orice caz nimic important, după câte-mi amintesc.

— Dar ea, dumneavoastră?

— Nu v-a povestit, când v-aţi întors acasă?

— Nu. N-am aflat decât că aţi fost acolo. Era foarte enervată şi a stăruit să vă însoţesc la Zakopane.

— Şi nimic mai mult?

— Nimic.

— Hm.

Ziętek încercă să atingă cu buzele marginea ceştii. Era tot prea fierbinte.

— Pentru mine a fost o convorbire destul de neaşteptată. De fapt, este greu s-o numeşti convorbire. Sora dumneavoastră vorbea, şi eu ascultam.

— Şi ce a vorbit sora mea?

Maria nu mai zâmbea. Puse ceaşca pe măsuţă, lângă fereastră, şi-şi întoarse faţa spre căpitan.

— Eh, s-a străduit să mă lămurească, de altfel, destul de amănunţit, cum l-a ucis pe profesorul Rudzinski.

— Cuum?!

— Mi-a descris fapta sa cu cele mai mici amănunte.

— Şi... şi dumneavoastră?

— Ce puteam să fac? Ziętek voi să-şi desfacă braţele, dar îşi aminti la vreme că ţine în mână ceaşca de cafea. Am ascultat-o.

— Dar... dar n-aţi arestat-o?

— Nu, căpitanul negă cu un semn din cap. N-am arestat-o.

— De ce?

— Fiindcă are un alibi. Adică nu este un alibi tocmai perfect, fiindcă se întemeiază numai pe mărturia unui om, pe care nu l-ar crede niciun tribunal, dacă am suspecta-o prin alte dovezi contrarii. Dar, oricum, este un alibi, iar declaraţiile acestui om pun la îndoială afirmaţiile ei prin care se recunoaşte cu hotărâre vinovată de crimă.

— Alibiul lui Henryk e sigur, nu-i aşa?

— Da. Absolut sigur, dacă ţinem seama de constatările medicilor, care au stabilit ora morţii soţului dumneavoastră. Şi doar nu avem niciun motiv să nu ţinem seama de ele.

Ea se aplecă spre el.

— Vă rog să-mi spuneţi cinstit: nu credeţi că soţul

meu s-a sinucis?

El îşi întoarse capul spre ea şi se uită o clipă în ochii ei mari şi frumoşi.

— Nu cred, spuse el, în sfârşit. Dacă aş fi crezut... Tăcu.

— Dacă aţi fi crezut?

Şi ea era tot atât de gravă ca şi el. Nu mai rămăsese nicio urmă din atitudinea degajată cu care începuse această discuţie.

— Dacă aş fi crezut, aş fi terminat ancheta.

— Şi sunteţi hotărât să nu vă lăsaţi până nu găsiţi vinovatul?

Ziętek nu răspunse. Zâmbi în semn de scuză.

— Dar... dar nu v-aţi gândit niciodată că ar fi adesea mai drept să lăsaţi lucrurile cum sunt? El nu mai trăieşte. Oare condamnarea unui alt om ar schimba ceva?

— Mă întrebaţi ca pe un particular, sau ca pe un reprezentant al miliţiei?

— Ca pe un particular.

— Poate că v-am pus o întrebare fără rost. Raţionamentul meu particular se confundă cu punctul de vedere social în ceea ce priveşte această chestiune. În caz contrar, n-aş putea fi ofiţer anchetator. Ar fi foarte greu să lucrezi frământat de conflicte morale atât de profunde. Cred că şi în sufletul meu sunt tot atât de sever ca şi litera legii. Sincer vorbind, doamnă, urăsc criminalii, chiar dacă, aparent, sunt foarte simpatici şi demni de milă. Nu pot găsi nicio justificare pentru cel ce ia viaţa altuia. Şi cred că nici nu există o astfel de justificare.

— Păcat... spuse ea încet.

— De ce regretaţi?

Ea şovăi o clipă.

— Anna v-a spus oare că a făcut asta pentru binele meu? întrebă ea pe neaşteptate.

— Da. Adică, s-ar putea afirma asta vorbind în general.

— Este un om neobişnuit, şopti ea.

— Nu cred. Vă iubeşte pur şi simplu mai mult decât pe sine însăşi. A crezut că dumneavoastră l-aţi ucis pe Roman Rudzinski şi s-a hotărât să ia asupra sa vina, împreună cu toate consecinţele ei.

— Da. Ştiu. Dar cum a putut afla?

— Ce?

— Că eu l-am omorât pe Roman?

— Dumneavoastră l-aţi omorât?

Ea făcu, tăcută, un semn de aprobare din cap. Uşa spre culoar era deschisă. Trecu un om în pijama, cu un prosop pe umăr, iar în mână cu un pahar alb, de plastic. Dispăru. Ziętek îşi întoarse capul spre Maria. Aceasta stătea nemişcată, cu privirea-n podea.

— Vă rog să povestiţi.

Vocea sa era blândă şi domoală.

— N-am prea multe de povestit. Cunoscuţii mei m-au condus într-adevăr la tren. M-am urcat în vagon. Dar la Nowy Targ am coborât. Era întuneric şi aveam numai o valiză mica. N-a fost greu. Ştiam că taxiurile se găsesc lângă gară. Am luat unul şi i-am spus şoferului să meargă cu viteză maximă. Am vrut să ajung acceleratul care plecase din Zakopane cu două ore înaintea personalului. În cele din urmă, l-am ajuns, m-am urcat în el şi am sosit la Varşovia. Restul a fost foarte simplu. M-am dus acasă, am deschis uşa cu cheia mea. Roman era treaz. Se pare că nu dormise toată noaptea. Primise telegrama de cu seară şi mă aştepta. I-am spus... – vocea ei tremură uşor – i-am spus că voi rămâne cu el şi că mi-am dat

seama cât de apropiat mi-e. Am jurat că nu va mai avea niciodată prilejul să se necăjească din cauza mea. După aceea i-am făcut un ceai. A băut... – Din nou tăcu. Am ieşit, trântind uşa după mine. Apoi m-am dus pe jos, prin tot oraşul, până la Gara de Vest. Când a sosit personalul de la Zakopane m-am urcat în vagon. Sora mea mă aştepta. Asta-i tot.

Ridică ochii şi se uită la el. Căpitanul duse liniştit ceaşca la gură. Acum, cafeaua nu mai era aşa de fierbinte. Bău două înghiţitură una după alta, se ridică şi puse ceaşca pe masă. Maria nu se mişcă.

— La ce gară v-aţi oprit ca să luaţi acceleratul? întrebă el pe neaşteptate.

— La ce gară? Observă în ochii ei o bruscă ezitare... La Cracovia.

— Vă rog să vă gândiţi bine. Într-adevăr la Cracovia?

— Da, fără-ndoială.

Dar glasul ei nu mai era atât de sigur.

— Mă tem că faceţi o greşeală. Acceleratul pleacă din Zakopane cu două ore mai devreme decât personalul. Deoarece aţi mers cu personalul până la Nowy Targ, această diferenţă s-a mărit la aproape două ore şi jumătate. La aceasta trebuie să se mai adauge o oră (mergând foarte repede!) necesară maşinii ca să parcurgă distanţa dintre Nowy Targ şi Cracovia. În vremea asta, acceleratul nu stătea, ci-şi continua drumul. Când aţi ajuns la Cracovia, acceleratul se afla de o oră pe traseul dintre Cracovia şi Varşovia, apropiindu-se de Kieloe. Dacă v-aţi fi continuat drumul chiar şi cu cea mai mare viteză, ţinând seamă că era noapte şi niciun taxi din Polonia nu este o maşină de curse, mai având în vedere şi faptul că, spre deosebire de şoseaua Zakopane-

Cracovia, şoseaua Cracovia-Varşovia nu este deloc mai scurtă decât linia ferată, puteaţi să ajungeţi acceleratul la ultima sa oprire, adică la Radom, însă asta numai cu condiţia să fi mers cu o viteză cu totul neobişnuită. Dar, deoarece cu o asemenea viteză n-ar putea merge niciun taxi din Polonia, şi fiindcă, în afară de aceasta, aţi afirmat că aţi ajuns din urmă acceleratul la Cracovia, trebuie să admitem că nu spuneţi adevărul.

— Dar eu...

Ziętek o opri cu mişcarea blândă a mâinii...

— Vă rog să vă gândiţi bine: la Nowy Targ se află numai câteva taxiuri. Oare nu vă daţi seama că aş putea descoperi numai în câteva ore că nimeni nu s-a urcat alaltăieri seară în vreunul din aceste taxiuri, al cărui şofer să se fi învoit să străbată jumătate din Polonia în goană după un tren accelerat, pe care n-ar fi reuşit cu niciun chip să-l ajungă? Vă rog să nu-mi îngreunaţi munca. De acord?

Ea-şi lăsă capul în piept şi-şi acoperi faţa cu mâna. Ziętek o privea tăcut. În cele din urmă ea îşi îndreptă trupul.

— Oare... oare nu este cumva în primejdie?

— Vă gândiţi la sora dumneavoastră?

— Da.

— Cu toate că, după cum am spus, alibiul său se sprijină doar pe declaraţia unui singur om, care nu e demn de încrederea autorităţilor, totuşi de data aceasta se pare că spune adevărul. Bineînţeles, există un anumit procent de probabilitate în defavoarea ei... Mi-aţi pus această întrebare, ca să-mi daţi a înţelege că aţi vrut să vă acuzaţi de crima săvârşită de sora dumneavoastră cu convingerea că ea a comis-o pentru a vă ajuta? Oh, Doamne, în cazul

acesta sunt amestecate numai trei persoane! Şi în decurs de douăzeci şi patru de ore, toate trei au recunoscut că au săvârşit asasinatul! De ce nu vreţi să lăsaţi pe cei în drept să-şi facă liniştiţi meseria? Parcă văd că n-o să mai treacă o zi-două şi-o să recunosc că eu am săvârşit această crimă, numai să nu mai aud toate versiunile astea, atât de neîndemânatic ticluite. Se uită la ceas şi se ridică în picioare. E târziu, şi eu, din păcate, n-o să vă mai pot ţine companie. N-am dormit aproape toată noaptea, şi mâine avem o zi grea. Noapte bună, doamnă!

Se ridică şi ea şi-i strânse mâna, fără să zâmbească.

Acum o să spună că e foarte nenorocită, gândi Ziętek. Dar se înşelase. Pe faţa Mariei Rudzinska se aşternu un zâmbet trist.

— Sunteţi un om foarte ciudat, spuse ea cu voce stinsă.

CAPITOLUL PAISPREZECE
O zi însorită la Zakopane

Căpitanul se trezi. Soarele pătrundea în compartiment pe lângă perdea. Stătu o clipă nemişcat, căutând să-şi amintească unde se află. Trenul mergea încet, ridicând cu greu panta. Cineva bătu în uşă.

— Peste douăzeci de minute ajungem, anunţă conductorul, băgând mâna cu biletul prin crăpătura uşii.

Ziętek se sculă, se spălă şi-şi luă valiza să-şi scoată o cămaşă curată. Îşi aminti de Malgorzata şi de cuvintele ei în legătură cu strangularea în compartiment. Zâmbi.

După cinci minute ieşi pe culoar, îmbrăcat şi bărbierit. Maria se şi afla acolo: se uita la munţii încă îndepărtaţi, care apăruseră când vagonul cotise pe una din nenumăratele serpentine.

— Bună ziua. Cum aţi dormit? o întrebă.

În glasul lui era atâta bucurie de viaţă şi satisfacţie la vederea dimineţii senine, încât ea zâmbi.

— Minunat! Am crezut c-o să mă chinuiască gândurile. Însă abia am pus capul pe pernă, că s-au şi spulberat. Nu ştiu când am adormit. Cred că imediat.

— Ca şi mine. Arătă cu degetul pe fereastră. Mai e încă puţină zăpadă. Oh, Doamne, ce n-aş da să fiu acum acolo!

— Departe de toţi criminalii şi suspecţii!

— Cât mai departe! Dar ce pot să fac... Îşi desfăcu braţele. Încă o lună. În ultima vreme, pentru mine timpul trece atât de repede, încât cred că voi rezista.

— Aveţi totdeauna o muncă interesantă?

— Da’ de unde! Birocraţie şi iar birocraţie, acte, declaraţii, consfătuiri şi fel de fel de probleme, pe care cititorii de romane poliţiste nici măcar nu le bănuiesc.

— Cel puţin dumneavoastră vă alegeţi cu o oarecare satisfacţie din toată povestea asta îngrozitoare. Se posomorî. Mereu mi se pare că nu-i nimic adevărat.

Ziętek nu răspunse. Priveau, tăcuţi, căsuţele mici din vale şi vârful grandios al muntelui ce se zărea în depărtare şi creştea, apropiindu-se, pe măsură ce trenul înainta spre gară.

— Gata, am ajuns. Maria se desprinse de fereastră. Zakopane!

Ziętek intră în compartiment să-şi ia valiza. Apoi, pe culoar, cu o mişcare domoală, îi luă valiza din mână şi porni după ea.

Dimineaţa era minunată şi, de departe, munţii păreau un peisaj de pe un afiş de reclamă.

Maria se opri o clipă.

— Păcat că trebuie să ne întoarcem astăzi, spuse ea cu jumătate de voce. Dacă aş putea, n-aş pleca de aici niciodată. Toţi cei de la Zakopane sunt acolo, urmă ea, făcând un gest cu mâna, care cuprindea traseul liniei ferate ce se pierdea în vale, într-o cotitură îndepărtată. Totul ţi-apare ca-n basme. Dacă aş putea să rămân aici, mi-aş închipui că ceea ce s-a întâmplat n-a fost decât un vis.

Au ajuns în faţa gării. Căpitanul opri un taxi.

— La „Royale”, spuse Maria.

Ea se lăsă pe banchetă şi închise ochii. Ziętek se gândi fără voie, privind-o cu coada ochiului pe Maria, că ar putea merge, fără să se plictisească, încă multă vreme aşa lângă fata asta. Era foarte frumoasă.

Lumina soarelui pătrundea în cameră printre ramurile a doi brazi mari de pe cele două laturi ale porţii grădinii hotelului.

— Ce impresie v-a făcut doamna Rudzinska în vremea şederii sale aici? întrebă căpitanul, mulţumind gazdei printr-o înclinare a capului pentru ţigara oferită.

— Ce v-aş putea spune? A stat atât de puţin, încât ar fi greu să vorbim despre o impresie în general, răspunse soţia inginerului Kozlowski. Chiar de când am întâlnit-o în vagonul de dormit, pe când venea încoace, mi-a făcut impresia unui om foarte deprimat. Bineînţeles că n-am încercat s-o descos. Dar a doua zi, în timp ce ne plimbam, mi-a povestit, fără s-o întreb, că iubeşte pe un oarecare tânăr şi că trebuie să se despartă de soţul ei. M-a rugat să nu mai spun nimănui despre ceea ce voi auzi de la ea. I-am făgăduit solemn. Atunci mi-a mărturisit că-l iubeşte pe tânărul acesta mai presus de orice, dar nu ştie ce să facă, fiindcă soţul ei a fost totdeauna foarte bun cu ea, şi dacă-l va părăsi, i-ar da o lovitură îngrozitoare.

— Şi n-aţi vorbit cu nimeni despre asta?

— Numai cu mine, interveni soţul. Ceea ce e absolut explicabil, între noi nu există secrete.

Ziętek, care cunoştea destul de bine viaţa, îşi înclină capul, în semn de înţelegere, încercând să-şi reţină un zâmbet. Câţi nu credeau aşa? Bărbaţi care nu au secrete faţă de soţiile lor, femei, care nu au

niciun fel de secrete şi spun totul bărbaţilor lor. Şi până la urmă se descoperea că existenţa lor ascunde sumedenie de mici taine, despre care nimeni sau aproape nimeni nu ştia nimic. Dar nu despre asta era vorba.

— V-a rugat s-o conduceţi la tren, sau iniţiativa a pornit, dacă se poate spune astfel, de la doamna? Aţi fost, ori mai bine zis, sunteţi prietene, nu-i aşa?

— Hm, poate că e spus prea mult. Râse uşor. Ne cunoaştem, o iubesc pe Maria, e drăguţă, inteligentă şi veselă, ne-am întâlnit adesea la o cafea în oraş, sau am fost împreună cu soţii noştri la câteva serate. Dar nu ajunsesem niciodată la confidenţe; nu era o prietenie de felul acesta. Abia aici mi-a încredinţat o taină de-a ei. Dar nu m-am mirat. Se pomenise deodată singură în faţa unei hotărâri atât de importante! Întreaga ei viaţă depindea de ceea ce va hotărî aici. Era deci firesc să-şi caute un suflet înţelegător să i se destăinuiască. Şi fiindcă eu şi soţul meu suntem cunoscuţi în cercul nostru că nu ducem vorba de colo-colo, că poate, prin urmare, să ni se destăinuie, de aceea a şi făcut-o. De altfel, Zakopane, domnule, este atât de departe de lume! Tot ceea ce acolo, la Varşovia, este important, aici pare ireal şi îndepărtat.

— Da, înţeleg, însă era vorba de împrejurarea când aţi condus-o pe doamna Rudzinska la gară.

— Uitasem cu totul! Ştirea despre moartea profesorului ne-a tulburat atât de mult, şi acum se mai adaugă şi vizita asta a dumneavoastră. Noi nu am avut niciodată de-a face cu miliţia.

— Stai puţin, dragă. Kozlowski zâmbi binevoitor. Se pare că pe căpitan îl interesează o informaţie concretă şi noi îl obosim cu impresiile noastre.

— Oh, nu-i nimic. Ziętek se înclină în faţa doamnei. Avem destul timp. Fără-ndoială că pe dumneavoastră vă interesează această convorbire, dacă aveţi de-a face pentru prima dată cu miliţia. Cred că oamenii se cam tem de convorbirile cu noi şi sunt oarecum fascinaţi de miliţie, de parcă noi, cei din serviciul de urmărire, am fi un fel de locuitori de pe altă planetă. Poate că atitudinea asta este întrucâtva justificată. Crima e ceva foarte neobişnuit în viaţa omului, chiar dacă se citeşte destul de des despre asta în ziare. Dar iată că şi eu încep să fac digresiuni. Deci, cum s-a ajuns s-o conduceţi la gară?

— Iată cum... Ziętek observă că femeia avea totuşi de spus mai multe decât bărbatul, şi nu numai la figurat, ci şi la propriu. Marysia m-a anunţat după-amiază că vrea să se întoarcă acasă. Am sfătuit-o să mai amâne plecarea, fiindcă-mi mărturisise că luase hotărârea să-şi părăsească soţul. Mi se pare că pentru a pune în practică o asemenea hotărâre nu e niciodată prea târziu. Dar mi-a făcut impresia că... Nu, nu izbutesc să-mi definesc impresia. Poate că voia să se întoarcă atât de repede, fiindcă se temea că dacă va mai zăbovi aici, se va răzgândi şi va rămâne cu Rudzinski. În sufletul ei se dădea o luptă. Am simţit faptul acesta şi ne-a fost milă de ea. Aproape că nici nu s-a atins de mâncarea de la prânz. Am însoţit-o la poştă, fiindcă voia să trimită două telegrame.

— Vi le-a arătat?

— Nu, dar mi-a spus că vrea să telegrafieze soţului şi surorii sale. Ştiţi, a fost crescută de sora ei mai mare.

— Ştiu. Dar după ce a trimis telegramele, aţi rămas cu ea?

— Da. Am rămas împreună până la plecare. Ea nu

m-a rugat, dar de două ori i-am văzut ochii umplându-se de lacrimi şi nu-mi venea s-o las singură.

— Şi ce s-a mai întâmplat?

— Marysia a vrut să plece cu acceleratul, ca să ajungă cât mai repede acasă. Dar când am început să-i vorbesc, sfătuind-o să mai aştepte, arătându-i ce consecinţe grave ar putea avea pentru ea acest pas necugetat şi cât de perfizi şi de nestatornici sunt bărbaţii, cât de mult merită să fie stimat un bărbat bun, când îl ai, parcă s-a răzgândit şi a început să şovăie. Am sperat că până la urmă va învinge raţiunea. M-am uitat chiar la ceas şi mărturisesc că m-am simţit fericită când mi-am dat seama că Marysia nu mai putea prinde acceleratul. Asta o rupea oarecum de Varşovia, cel puţin până a doua zi. Şi eram sigură că în seara aceea voi reuşi s-o conving. Poate că eu şi soţul meu nu ar fi trebuit să ne amestecăm în viaţa ei particulară, dar gândeam că, mai târziu, ne va fi recunoscătoare c-am făcut-o.

— Da, desigur. Aţi socotit intervenţia dumneavoastră drept o o îndatorire socială. Şi ce-a urmat?

— După aceea, Marysia şi-a pierdut dintr-odată cumpătul. A început să arunce lucrurile-n valiză, claie peste grămadă, ca o isterică. Era atât de enervată că nu era în stare nici să-şi facă bagajele, aşa că nu a luat cu ea decât strictul necesar într-o valiză mică şi a ieşit în fugă. L-am chemat pe soţul meu, am ajuns-o din urmă şi am încercat s-o oprim. Dar, la urma urmei, era liberă să acţioneze cum vrea. Aşa că nu ne-a mai rămas altceva de făcut decât s-o conducem la gară. Personalul de Varşovia nu plecase încă. I-am ţinut companie pe peron. M-am străduit să-i explic că n-ar trebui să plece în starea de spirit în care se afla.

Ea n-a scos o vorbă. Atunci am înţeles că nu se cuvenea să ne mai amestecăm în treburile ei. Era îngrozitor de hotărâtă. De altfel, se dăduse şi semnalul de plecare. Am sărutat-o, mi-a zâmbit trist. Şi a plecat. Am rămas pe peron, până când trenul a dispărut. După aceea ne-am întors aici. Asta-i tot.

— Da. Vă mulţumesc foarte mult.

Ziętek se ridică în picioare.

— Domnule...

— Vă rog? Căpitanul se opri, cu mâna pe clanţă.

— Sper că ceea ce am spus noi să nu fie... inginerul Kozlowski se strădui o clipă să caute cuvântul potrivit – în contradicţie cu ceea ce a declarat doamna Rudzinska, nu-i aşa? N-am vrea, eu şi soţia mea, ca în vreun mod oarecare, spusele noastre să... cred că înţelegeţi?

— Da. Fără-ndoială. Dimpotrivă, declaraţia dumneavoastră contribuie în mare măsură la înlăturarea ipotezei că doamna Rudzinska ar fi plecat, de pildă, mai devreme, cu acceleratul...

— Slavă Domnului!

Căpitanul observă că interlocutorul său respiră uşurat.

— Ei, acum trebuie să plec. Doamna Rudzinska mă aşteaptă. La revedere.

Ieşi. Soţii se uitară unul la altul.

— E un tip simpatic, spuse el.

— Da, deşi nu seamănă a vultur.

— Dumnezeule, parcă lumea se întemeiază pe zborul vulturilor?!

Mergeau încet. Până la asfinţit mai era încă destulă vreme. Soarele lumina creasta stâncilor ce coborau vertical în Valea Albă.

— Dar de ce n-aţi plecat cu vagonul de dormit? întrebă Ziętek deodată.

Deşi vorbea aproape în şoaptă, cuvintele lui răsunară în tăcerea din jur, lovindu-se de pereţii stâncoşi din apropiere.

— Fiindcă nu era loc...

— Erau. Am verificat eu însumi asta. Jumătate din locuri au rămas neocupate până la Varşovia.

Se opri.

— Da. Aveţi dreptate. N-am întrebat, aşa că nu ştiam. Am minţit. Puteam să spun adevărul, dar m-am temut că n-o să mă înţelegeţi. Acum sunt silită să spun adevărul, fiindcă altfel o să începeţi să mă suspectaţi de cine ştie ce. De altfel dumneavoastră suspectaţi mereu. Soţul meu era un om bogat. Adică bogat în condiţiunile noastre. Câştiga foarte mult şi puteam să-mi îngădui câte un mic lux. Dar nu voiam să mă folosesc de situaţia aceasta când am luat hotărârea neclintită să mă despart de el. Nu mai voiam de la el niciun ban, şi nici de la Henryk, până când nu se va fi pronunţat divorţul şi nu mă voi fi căsătorit din nou. Ştiam că Ania mă va ajuta. Dar ea are un salariu mic. Puteam să mă aştept să-mi dea de mâncare şi câţiva bani de buzunar, pentru lucruri mărunte. Atât şi nimic mai mult. De aceea m-am decis să încep cu economiile chiar din clipa aceea.

— Aceasta este cauza că aţi plecat cu personalul?

— Nu, aş fi plecat şi cu acceleratul. Dacă personalul ar fi venit primul, aş fi plecat cu acceleratul. Nu m-am putut pur şi simplu hotărî până în ultima clipă şi m-am urcat în trenul care-mi mai rămăsese. Înţelegeţi?

— Înţeleg.

CAPITOLUL CINCISPREZECE
Seara şi noaptea în călătorie

Se aflau în compartiment. Vagonul era aproape gol.

— E cam frig aici, spuse Maria. În munţi e totdeauna aşa. Nu ştiu de ce. Niciodată n-am înţeles lucrurile astea. Cu cât e mai cald ziua, cu atât mai rece este noaptea. Tăcu o clipă. De ce nu mergem cu vagonul de dormit?

Ziętek, care tocmai punea valiza în plasa de deasupra canapelei, se întoarse şi se aşeză vizavi de ea.

— De ce? Ce să facem... Trebuie să călătorim întocmai cum aţi călătorit dumneavoastră atunci.

— Vă gândiţi mereu la acelaşi lucru?

— Nu. Cred că acum nu atât de intens ca înainte. Până la urmă, s-au cam lămurit toate. Dar trebuie să duc ancheta cinstit, până la capăt, ca s-o pot încheia.

— Bine, zise ea zâmbind şters. Dacă asta ar însemna că n-o să mai fiu nevoită să mă gândesc la cele întâmplate, aş merge cu dumneavoastră şi pe jos până la Varşovia.

— Foarte departe, oftă Ziętek. Mă tem că şefii mei m-ar acuza de abuz în exerciţiul funcţiunii şi m-ar înlocui la anchetă, dându-mi un concediu nelimitat.

— Poate că aşa ar fi mai bine. Zâmbi iar. De data aceasta puţin mai veselă. Sunt îngrozitor de somnoroasă... Aerul ăsta te moleşeşte.

Îşi scoase pantofii şi se întinse pe bancă. Ziętek se ridică şi-o înveli cu pardesiul său.

— Mulţumesc, căpitane, spuse ea, somnoroasă, fără să deschidă ochii.

El se aşeză pe banca din faţa ei şi se uită o vreme la faţa frumoasă a femeii adormite. Apoi îşi aprinse o ţigară. Trenul porni.

Căpitanul stătea sprijinit în coate; fuma, privind pe fereastră luminile larg împrăştiate ale Zakopane-ului, ce se pierdeau departe, în urmă.

Era noapte. Maria dormea nemişcată. Căpitanul continua să se uite pe fereastră. Treptat, apăreau luminile unui mare oraş.

Se ridică şi dădu jos valizele din plasă. Apoi atinse, uşor, obrazul fetei.

— Doamnă Maria, spuse el cu jumătate de glas. Doamnă Maria, coborâm.

Ea tresări şi sări în sus. Era pe jumătate adormită.

— Ce-i? Varşovia?

— Nu. Cracovia.

Se dezmetici.

— Cracovia? Cum aşa? Cracovia!

— Da. Avem aici o mică problemă de rezolvat. Dar n-o să dureze mult.

O luă înainte, fără să spună o vorbă; tăcută, străbătu cu el peronul, dreaptă, frumoasă, prin mulţimea care trecea pe lângă ei, îndreptându-se spre ieşirea largă.

Când ajunseră în stradă, Ziętek aruncă o privire în jur.

— Cred că acolo este, nu?

Ea nu răspunse. Porniră către un loc îngrădit, unde se afla o tăbliţă luminată, cu inscripţia:

Intrară. Căpitanul scoase cheile din buzunar. Se apropiară de un Wartburg albastru, lângă care stătea un bărbat în haine gri, cu o ţigară în gură.

Căpitanul deschise cu cheia uşa maşinii. Îşi aprinse ţigara şi, cu un gest politicos, îi arătă Mariei locul de lângă el, după ce pusese mai întâi cele doua valize pe bancheta din spate.

— Vă rog.

— Dar unde? Unde vreţi să mergeţi?

— Cum aşa, unde? La Varşovia.

— Dar de ce nu cu trenul?

— Aşa, ca să fim acolo cu trei ore mai devreme... dacă nu ne va împiedica cine ştie ce pe drum.

Ea-l privi, tăcută, şi se urcă în maşină.

Porniră. Nu vorbiră multă vreme. Cracovia rămăsese în urmă. Începeau un drum lung, pe timp de noapte, pe şoseaua pustie. Când trecură de ultimele case, căpitanul apăsă cu piciorul pe accelerator. Wartburgul se repezi înainte ca un animal lovit cu biciul.

— O sută... o sută zece... o sută douăzeci...

Ziętek se uita la ceas.

— Dacă nu ne iese în cale niciun obstacol, ajungem la Varşovia între şase şi şapte. Să sperăm că nu ni se va întâmpla nimic. Maşinile Wartburg nu arată prea grozav, totuşi sunt foarte rapide şi bune, nu-i aşa?

— Da, sunt minunate.

Vorbi cu glas liniştit, cu ochii la triunghiul luminat al şoselei, trasat de reflectoarele maşinii.

— Domnul Szulc are o maşină asemănătoare, nu-i aşa?

— Mi se pare că da... Nu mă prea pricep la

automobile.

— Dar aveţi permis de conducere.

— Am. Doar am avut maşină. Dar soţului meu îi plăcea să conducă el. Spunea că asta-l odihneşte. Lucra câte zece ore pe zi. Eu conduceam rar. Nu-mi place să conduc, recunosc. Prefer să conducă bărbatul de lângă mine. Îi zâmbi.

Căpitanul îi răspunse şi el cu un zâmbet.

— E de la sine înţeles. Dar nu avem totdeauna lângă noi un bărbat. Uneori, ar fi cu totul de prisos.

— Femeia ar trebui să trăiască aşa, ca totdeauna să fie un bărbat la volan. Noi nu ne putem descurca singure.

— Mda, însă nu chiar totdeauna. Cunosc femei, care gândesc şi acţionează admirabil... Ştiţi, m-am gândit că dacă dumneavoastră, de pildă, aţi fi vrut să vă ucideţi soţul şi aţi fi ştiut să vă găsiţi un complice... tocmai *bărbatul* despre care mi-aţi amintit acum o clipă, atunci, un astfel de drum, de la Zakopane la Varşovia, făcut în felul acesta, s-ar fi potrivit de minune scopului urmărit. Şi continuă, aproape cu entuziasm, făcând un viraj brusc, fără să micşoreze decât foarte puţin viteza: Minunat! Se pare că merg cam repede. Un ofiţer de miliţie n-ar trebuie să încalce regulile de circulaţie. Dar este noapte, şoseaua e pustie şi se poate presupune că nu vom întâlni în drum nicio piedică mai serioasă. Despre ce vorbeam? Ah, da, despre dumneavoastră. Dacă eu, de exemplu, aş fi în locul dumneavoastră şi aş vrea să-mi asasinez soţul, m-aş urca la Zakopane în trenul personal, aş pleca, bineînţeles, nu cu vagonul de dormit, fiindcă în acest caz conductorul ar şti dacă am părăsit vagonul sau am dormit liniştit. Apoi aş coborî la Cracovia, unde m-ar aştepta o maşină, adusă cu

mult mai devreme de complice şi lăsată într-un loc păzit. M-aş urca în această maşină şi, mergând cu viteză mare, aşa ca acum, n-aş ajunge, ce-i drept, acceleratul din urmă, însă n-ar avea pentru mine nicio importanţă. Important ar fi *numai să depăşesc trenul personal.* M-ar interesa doar atât, să ajung la Varşovia, să-mi ucid bărbatul, apoi să mă duc la Gara de Vest, să las acolo maşina printre multe alte maşini la locul de parcare, să mă urc în personal şi să vin cu trenul la Gara Centrală, în acest caz totul ar fi foarte bine; cunoscuţii ne-au condus la tren în Zakopane, sora ne-a primit la Varşovia, iar noi ne ducem acasă şi descoperim, spre marea noastră mirare şi groază, cadavrul omului pe care noi singuri l-am ucis cu două ore mai înainte. Nu-i aşa că aceasta ar fi...

Motorul scrâşni o dată, de două ori şi-i tăie vorba. Ziętek frână brusc.

— La naiba! Tocmai când credeam că vă pot arăta cât de repede se poate ajunge la Varşovia, uite că...

Maşina se opri. Căpitanul deschise uşa. Apoi se îndreptă spre portbagaj şi scoase geanta cu unelte. Maria stătea lângă el pe şosea, în semiîntuneric, luminată de farurile maşinii, ce-şi aruncau razele pe copacii şi tufele de dincolo de şanţ.

— Dacă alaltăieri s-ar fi întâmplat pe această şosea un accident asemănător cu un alt Wartburg, profesorul Rudzinski ar mai trăi, spuse Ziętek grav, ridicând capota motorului. Sunteţi bună să ţineţi asta? E cuţitul cu care se taie cauciucul.

Îi dădu un cuţit lung, ascuţit, pe care-l scosese din trusa de unelte. Apoi se întoarse cu spatele la ea şi se aplecă puţin deasupra motorului.

Maria stătea în spatele lui, ţinând cuţitul în mână, tăcută, nemişcată, abia vizibilă în semiîntuneric.

Deodată, faţa ei se schimbă. Ridică fulgerător cuţitul şi lovi cu toată puterea.

Se auzi un zăngănit sec. Cuţitul se rupse, vârful lui alunecă prin gaura făcută în haină şi căzu pe asfalt cu un sunet uşor. Ziętek sări în sus, se întoarse fulgerător şi o apucă, pe Maria de mână.

Zâmbi.

Ea-l privi nemişcată, cu ochii mari, nedumerită.

— Am cămaşa blindată, spuse el răspicat, de parcă-i ghicise gândurile. Vă rog să-mi iertaţi această mică înscenare, dar ştiam că o să vă lăsaţi ispitită.

— Daţi-mi drumul, vă rog, spuse ea încet.

— Nu ştiu dacă e bine s-o fac. Dacă o luaţi cumva la fugă prin întuneric? Nici vorbă că v-aş prinde. Însă ar fi mai bine să nu se întâmple aşa ceva.

— N-o să se întâmple nimic. Era foarte liniştită. Puteţi să-mi daţi drumul. Mă urc în maşină.

El nu se lăsă înduplecat. O apucă tare de braţ, o duse la maşină, o ajută să se suie, apoi trânti uşa după ea.

Lăsă la loc capota maşinii şi vârî cuţitul rupt în buzunar. Apoi se urcă la volan. Porniră.

— Motorul n-a fost defect, spuse el accelerând. Am vrut numai să fiu absolut sigur. Pentru prima oară v-am suspectat atunci când, ducându-mă la domnul Szulc, am descoperit că maşina lui nu se afla în faţa instituţiei. Mai târziu, când am reuşit, în sfârşit, să văd acest automobil, pe portbagaj am observat inscripţia abia vizibilă, dar clară „Sra Pany”, făcută pesemne de mâna unui băiat. Cine nu cunoaşte Cracovia, nu ştie de asta. Trebuie, de altfel, să te intereseze sportul, ca să ştii. „Wistula pany-Cracovia dziady” şi invers sunt inscripţiile preferate ale tinerilor chibiţi ai acestor cluburi. Această inscripţie nu putea să fie făcută la

Varşovia. Niciun băiat din Varşovia n-ar fi înţeles-o. Şi m-am gândit că mi-aş pierde vremea zadarnic, bătându-mi capul, cum puteaţi să ajungeţi trenul accelerat. N-a trebuit deloc să-l ajungeţi. Nici domnul Szulc n-a trebuit să-şi pună maşina la locul de parcare chiar înainte de sosirea dumneavoastră. Probabil că a sosit la Cracovia la amiază... Era doar duminică. A lăsat maşina la locul de parcare şi s-a întors cu acceleratul Cracovia-Varşovia, care soseşte la Varşovia la ora zece seara. De acolo s-a dus la bridge, la nişte cunoscuţi. Acestea sunt aspectele alibiului vostru. Tăcu o vreme. Vă rog să mă credeţi că n-am dorit ca dumneavoastră să fiţi vinovată. Îşi întoarse privirea.

Maria stătea nemişcată. Capul îi era înclinat nefiresc de tare pe spate. Ziętek opri brusc. Se aplecă spre ea.

— A murit, şopti el.

Îşi desfăcu, neajutorat, braţele. Apoi oftă şi puse piciorul pe accelerator.

Drumul, la lumina farurilor, era neted ca-n palmă. Dar căpitanul simţea lângă el legănarea trupului ei încremenit. Se aplecă înainte şi-şi sprijini cu mai multă putere mâinile de volan.

Maşina gonea nebuneşte spre Varşovia.

SFÂRŞIT